

YI-HECRIEN Pɔlv gba la KOLETIKUE yɪ

¹ 'Mɔ Pɔlv, Nyɪsva -ha 'lɪ, 'kɪ ɔ̃bɔ -hɛ -Yusu 'Klɪsv a -mɔnanyɔ*, -ɛ diɔ̃e nu, 'mɔ 'a ɔ̃haantitɛ nyibli pɔ, 'mɔ -yɪ 'criɛn -bɔ 'cɪ, 'n kɔ -aan 'dɪayɪ Sɔtɛnɪ 'hɛn-.

² 'A mɔ Nyɪsva a nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Koletɪdɪɔ 'kwli, Nyɪsva pɔ 'kɪbɪa kɪ, 'a mɔ -a yɪ -mɔ 'cɪɪ -nɪ, dɛ -mɔ', -Yusu 'Klɪsv -nu a -tɪ. ɛ da 'a mɔ nɪ, 'kɪ ba -hɛ 'a nyibli. Nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v dɛ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsv, 'kɪ 'v 'a -nɛ -tɪtɛ ɔ̃dɔ, ɛ da ɔ̃nɔ nɪ -wɛ. ɛ nɔ- mɔ -aan pɛpɛ a Kɔkɔnyɔ.

³ -Aan 'Baɪ Nyɪsva kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsv 'hɛn-, bɔ nu 'a mɔ ɔ̃haandɛ -mɔ, ɛ kɔ, bɔ nu ɔ̃o -wɛ, ba kɔ kɪbɔwɛɛnɛ.

ɔ̃Haan-tɛblɪ -mɔ', -Yusu nu 'a nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Koletɪdɪɔ 'kwli -mɔ

⁴ 'N yɪ -nyi Nyɪsva 'wɪo 'a -nɛ tɪ, 'kɪ 'v 'aan -ta', -ɛ nu ɔ̃o, ɛ nu 'a mɔ ɔ̃haandɛ -mɔ, -tɛ a kɔ -Yusu 'Klɪsv 'hɛn-, a -mɔɛ a -tɪ.

⁵ -Tɛ a kɔ ɔ̃ɔ 'hɛn-, a -mɔɛ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, Nyɪsva 'ɛ -nyi 'a mɔ 'klɪ a gblegble. ɛ nɔ- nu ɔ̃o, 'a yɪ -tɪ a -tɛɛ, 'a kɔ 'klɪ, 'kɪ ba lee -tɪ a -tɛɛ a 'mɔ nyibli ɛ.

⁶ Kɛ- ɛ nɪ 'mɔ, -ɛ nu ɔ̃o, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ -a lee la 'a mɔ -Yusu 'Klɪsv a -tɪ, a 'ble ɔ̃e kɔa -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔ̃wɪ kɪ.

7 Ε νο- nu□ο, 'klι a pεpe, Nyιsva yι nyibli -nyi, 'ε □ce, 'kι 'υ 'a mu -mω, 'a mu -mu', -υ yι ti -mu' -ple, -aan Kυkonyo -Yusu 'Klιsυ di ya.

8 Nyιsva, νο- di□e nu, a 'mu 'klι kι nι diaktι, 'kι ba na -tεε, 'kι 'υ Nyιsva a 'hru wlωn, -ε di□e nu, -nyrωω Kυkonyo -Yusu 'Klιsυ di ya, -bati -mu', Nyιsva di nyibli ε -pυυ -nι, ε 'nι □ha 'a mu klo.

9 Kε- ε nι 'mu, -ε nu□ο, Nyιsva a □gbetu, ε νο- da 'a mu, 'kι a kω -Yusu 'Klιsυ 'hυen-, -ε mω -aan Kυkonyo, a 'mu -mυε, 'ti- Nyιsva a 'mu, 'bu hla -ti, ε ni□e nι.

-Yusu a nyibli -mu', -υ nι 'lι Koletιdιo 'kwli, υ □gla nι

10 'Na 'diayιnυ -na, 'n nyεε nε 'a mu ε, 'kι 'lι -aan Kυkonyo -Yusu 'Klιsυ a 'nyre 'kwli, □tιole'buβε 'nι 'nu 'lι 'a mu 'nyi, kεε, 'ba yι δε 'lu -mω ε nι -hie, -ε -bι win a le'winwinλε bu nι 'lι 'a mu 'nyi.

11 'Diayιnυ -na, 'nι yι 'pυple ε nι nι, ε □hen 'nyre, -ε mω, nyibli -hωn 'lι nyiblo -mu', -ε mω Kloe -mω, 'υ lee 'mu, -ε mω, 'blini nι 'lι 'a mu 'nyi.

12 -Tι 'n -hυε □bu lee nε 'a mu, ε νο- -bu: □Tιole'buβε nι 'lι 'a mu 'nyi. -U -bι wen 'nι, υ mω 'mω Pωλυ a nyibli □nιo, -υ -bι wen 'nι, υ mω Apωlostι a nyibli □nιo, -υ -bι 'υ nι 'υ, 'υ pι ε, υ mω Pielι a nyibli, -υ -bι wen 'nι, υ mω -Yusu 'Klιsυ a nyibli □nιo.

13 Δε a 'mu, a nι, ε 'wι -tε -Yusu 'Klιsυ 'ye nι 'βε wen □tιo ε. Ε 'yι 'mω Pωλυ 'pa-, υ 'yι 'υ 'mu tugβε 'yie -kωω -nι, 'kι 'mu 'υ 'aan -ta' 'kυυ -nι. 'Ya 'υ 'lu δε, ε 'yι 'mω Pωλυ a 'nyre 'kwli 'pa-, υ 'yι 'lι 'a mu 'nie 'lu ε -pυυ -nι.

14 'N yi -nyi Nyisva 'wio, -te 'n -nu, 'ni 'yi 'aan 'ye □dub 'nie 'lu -pu, 'bu 'yi Klipusi ko Gayusi 'hven- 'pa-.

15 'A -ti, ε 'yi nyiblo □dub -ko, -bu di□e hla, -ε mo, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, 'ki 'n puv 'li 'a mu 'nie 'lu, -ε di□e nu, a 'mu 'na -nagbopu -he.

16 De gbe mi wen 'mu -mo -hru mo, ε no- mo, 'n pu Sefanasi ko 'a 'dukue 'hven- 'nie 'lu -we. Kue 'ki 'u bu de, 'ni pu nyiblo -bi 'nie 'lu, 'a -ti 'ni -bi□e li 'mu 'kwli.

17 -Yusu 'Klisu 'yi 'mu -lee -ni, 'ki □bu pu nyibli 'nie 'lu le, kee, ε lee 'mu ni, 'ki □bu pu nyibli 'a □haantitie. 'Bu mo, 'ni yi 'a □haantitie a 'mu ni ri, 'ni -nu□o li□i -tonyibli a □to 'kwli, -ε di□e nu, 'kokuu -mu', ε 'ku, 'ki 'u tugbe 'yie, ε 'ni □ha dadu' pa, kee, nyibli 'mu□u le yru -tee.

-Yusu tve ne -a mu Nyisva a 'kli, ko 'a □to 'hven-

18 Win -mu', -ε hle□e, -ε mo, -Yusu 'Klisu 'kuv 'u tugbe 'yie, ε 'ni -da□a li □dedede, 'ki 'li nyibli -mu', -u di 'wan 'yi ki, -u di 'li na -mu' 'nyi mu, -ε 'ye ni jre yruyru. Kee, -a mu -bu, Nyisva we, -a yi□e ni, -ε mo, win a 'mu, ε no- tve nyibli Nyisva a 'klukunuu.

19 -A yi de a 'mu ni, -ε nu□o, ke- u nu la 'a 'ciaru, 'ki 'li Nyisva a 'crien 'kwli, -ε mo:

«Nyisva wen 'ni:

'N di -we □tokonyu a □to bu,

'mu□u ki -hia -ni pepe.»

20 -Te ε ni 'mu le a -ti, -ε -bi 'klo -bu a □tokonyu, ko tetetokonyu, ko 'crien.yinyu 'hven-, 'waa pepe a 'mu, 'waa □to 'ni -da□a li □dedede, 'ki 'li Nyisva

'yi. 'E mo □han-ti, Nyisva to□ □ne -a mu ni, -e mo, 'klo -bu ki a nyibli a □to 'ni -da□a li □dedede.

²¹ 'Klo -bu a □tokonyu, u 'ye -tebli -mu' ni, Nyisva -nu, 'ki 'li 'a □to 'kwli. Kee, u 'yu□i -yru. Bu 'yu Nyisva a 'mu -yru, e no- ko -ti, Nyisva 'e -yra□a, 'ki bu naa 'li 'a win -mu', -a yi nyibli le -lee -ni 'kwli, e 'mu nyibli -bu, -u kuo □ne □wlu yi wa. Kee, nyibli -bi wen 'ni, win a 'mu, e 'ni -da□a □dedede.

²² -Juukue* -mo -bi, u □mube □wilekkee-tebli le, -e di□e nu, win -bu, -a -pi, u 'mu□u □wlu yi -kuo -ni. Nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa-, u -hube bu nu 'waa dionu a □to, bu yru Nyisva.

²³ Kee, -a mu -mo -bi, -Yusu 'Klisu -mu', u koo 'u tugbe 'yie, e no- ko -ti -a ne -mo le. -Ti a 'mu, -Juukue 'bu 'win, u pi yru, 'u -wen -a mu yi, -e nu□o, u wen 'ni, -a yi -hee Nyisva a -ti le. Nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa-, u wen 'ni, e mo -ti □ni□, -e 'ye ni da □dedede.

²⁴ Kee, nyibli -mu', Nyisva -ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli, bu mo -Juukue, -huv' bu 'yi -Juukue 'pa-, u nu- -mo -bi, u yi□e ni, -e mo, -Yusu 'Klisu, no- tve ne -a mu Nyisva a 'klukunuu, ko 'a □to 'hven-.

²⁵ -U -bi wen 'ni, de -mu', Nyisva ni, e 'ni -da□a li □dedede, kee, Nyisva a nunude a 'mu, u pu le, -e 'ye ni da □dedede, e -hi 'u 'waa □to a 'mu ni. 'Bu pu le, Nyisva 'yi 'kl -ko, bu ko 'a yiyie, -e mo, Nyisva bu 'yi 'kl -ko a 'mu, e -hi 'u 'waa -ne 'klukunuu ni.

²⁶ 'Diayuv -na, -ti -bu, 'n mi hla mo, ba -hie□e 'lu -mo le: 'A mu -mu', Nyisva -da, 'ki -bu -he 'a nyibli, nyiblidu a 'di -bi a pa 'mu 'li? 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -huvhu 'yi 'li -ni, -bu ko □to, 'ki 'li

'klo -bu a nyibli 'yi ki, ko 'klukunuyb, ko nyibli gbagbi -huchui 'yi 'li 'a mu 'nyi -ni -we.

²⁷ Kee, nyibli -bu, 'klo -bu ki a nyibli pu le, -u 'yi □to -ko, nu- Nyisua -ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli. Kee -ε -nu, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu a □tokonyb -tui -nuu -ni. Nyibli -bu, 'klo -bu ki a nyibli pu le, -u 'yi 'kl ki -ni, nu- Nyisua -ha 'li, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu ki a 'klukunuyb -tui -nuu -ni.

²⁸ Nyibli -mu', u 'ye ni daa nyibli □du, ε ko, u yraa -ni, nu- Nyisua -ha 'li, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu a nyibli gbagbi bu -we.

²⁹ De a 'mu a -ti, ε 'yi nyiblo □du -ko, -bu pu 'a dionu a -pli, 'ki 'u Nyisua ye'.

³⁰ Nyisua, ε no- nu□o, -a ko -Yusu 'Klisu 'huen-, □a -mwe. E ni -do a 'mu, ε no- nu□o, -Yusu 'Klisu 'ε too ne -a mu 'a □to. 'Ki 'li -Yusu 'Klisu 'li, 'ki Nyisua naa 'li, 'ε 'sii 'u -a mu yi, 'ki 'u 'a dionu ye', 'ε nu□o, □a -he nyibli -mu', -u ko 'klo -kwlee □ne ki, 'ε □gle -a mu, 'ki 'u de 'kuku -mo.

³¹ 'A -ti, -te u nu la 'a 'icru, 'ki 'li Nyisua cruen 'kwli, ε no- -bu: «Nyiblo -mu', -ε -hwe -bu pu -pli, de -mu', Kukonyo Nyisua -nu, ε ni -do, no- ko -pli bu pu.»

2

-Yusu a 'kvkv-ti, no- Pɔlv ne la -mɔ le

¹ 'Diayinu -na, ti -mu', -ε ko 'yri 'n di la 'li 'a mu -mo, -ε di□e nu, 'mu la 'a mu Nyisua a -ti -mu' -too -ni, -ε -hli la nyibli 'yi ki, 'ti- Nyisua too -a mu, ti a 'mu 'yri, 'ni -pu□u la 'bliwin 'yakli, mo, Nyisua a -ti, 'n tve la -ni, 'ni -nu□o la li□i -tonyibli a □to 'kwli, 'aan □wli 'ni □ha□a 'ye, -ε mo, 'n yi 'plele.

² KEE, 'ti- 'mu la 'li 'a mu -mo di, 'n pu la 'li□i nu, 'ki □bu hla la -Yusu 'Kisu ni -do a -ti, ti ni -tie -mu', 'n di la 'li 'a mu 'nyi -hii -ni. Seyi-seyi 'a 'kokuu ni -do -mu', ε 'kuu 'u tugbe 'yie, ε no- ko -ti 'n di 'a mu -lee -ni.

³ -Te 'n ni la 'li 'a mu 'nyi, 'n 'yi la 'kl-ko, 'n yi pie la huannu diaki.

⁴ -Te 'n yi la 'a mu Nyisva a -ti ni -lee -ni, 'nu -nu□o la 'li□i -tonyibli a □to 'kwli. Kee, Nyisva a -Hihiu*, no- -too ne 'a mo□o, 'ki 'li Nyisva a 'kl 'kwli, -ε mo, Nyisva a -ti -mu', 'n ne la -mo le, ε mo -ti a -tee □ni.

⁵ -Te a 'ye la Nyisva a 'kl a kinuni, ε no- ko -ti, 'a kuo la -Yusu □wlu yi. Ε 'yi -tonyibli a □to 'pa-, ε 'yi□i -nu, a 'yi□i □wlu yi -kuo -ni.

Nyisva a □to

⁶ Ε mo □han-ti, nyibli -mu', -u yru Nyisva a -ti' le -tee, 'bu mo, 'ni yi 'li □nu -mo ni -hlee -ni, 'n tve □nu ni, 'ki 'li □to 'kwli, kee, □todu a 'mu, ε 'yi 'klo -bu ki a nyibli a □to 'pa-. Mo, ε 'yi 'klo -bu ki a nyibli gbagbi a □to 'pa- -we. Nyibli a 'mu, u di bu 'ni -we.

⁷ □Todu -bu, -kotu 'n hle, ε no- mo Nyisva a □to. □To a 'mu, ε -hli la nyibli 'yi ki, ti -hi la a ti 'yri, kee, -te ti ne -bu, Nyisva too ne -a mo□o ni. Ti -mu' -ko 'yri ε 'ye la 'klo ni ni, ε -hie la □todu a 'mu 'a -ti 'lu -mo le, ε 'mu 'li□i 'kwli -naa -ni, ε 'mu -a mu wa, -ε di□e nu, ε ko -a mu 'huen-, -a 'mu 'li 'a -ti a 'yi'bubua 'kwli ni.

⁸ 'Ku 'li 'klo -bu a nyibli gbagbi 'nyi, nyiblo gbagbu □du 'yi □to a 'mu le -yru. 'Bu mo, 'bu yru wen □to a 'mu le, u 'yi wen 'li□i 'li -we, bu koo

wen 'b -aan Kükonyo tugbe 'yie, -ε mo Kükonyo -mu', -koti a 'yi'bubua.

⁹ De -mu', Nyɔsua -nu, ε 'wɪ- de -mu', ɔ 'cru la 'li Nyɔsuaɾien 'kwli yi, -ε mo:

«De -mu', -tonyibli a 'yie 'yi -huan ni 'ye,
 kɔ, de -mu', 'waa nuɪ 'yi -huan ni 'wɪn,
 kɔ de -mu', ɔ 'yi -huan 'lu -mɔ le ni -hie,
 de a 'mu, ε nɔ- Nyɔsua -we -mɔ,

'ku 'b nyibli -mu', -b nuε □ne -mɔ.»

¹⁰ 'Kɪ 'li 'a -Hihiu* a 'klɪ 'kwli, 'kɪ ε naa 'li, 'ε tɔɔ ne -a mu -huhlɪde a 'mu. Nyɔsua a -Hihiu yi -tebli a pɛpɛ a 'ma ni, kɔ, Nyɔsua a 'lule-hihie -mu', -ε hlɔ 'kwli bu, 'ε yi□e -we.

¹¹ □bu pu□b -tonyiblo a -hihiu a de yi: De -mu', -na 'bɪhɪan a -hihiu yi 'lu -mɔ le -hie, □yɪ□ɪ -yi. ε ni -do, ε nɔ- yi□e. De ni -do a 'mu, nɔ- ε -mɔ, 'ku 'b Nyɔsua a -Hihiu -mɔ. Nyɔsua a -Hihiu ni -do, nɔ- yi de -mu', Nyɔsua a 'mumu, ε yi 'lu -mɔ le -hie.

¹² -A mu -mɔ -bɪ, Nyɔsua a -Hihiu -mu', ε -nyi -a mu, ε 'yi 'li 'klo -bu a -tonyibli -mɔ -hɔn. Nyɔsua a □gbetu, nɔ- -nyi -a mɔ□ɔ, -ε di□e nu, □haan-tebli -mu', ε nu -a mu -mɔ, -a 'mu□b le yru.

¹³ 'Bu mɔ, -tebli a 'mu, □ba yi□ɪ nyibli kle ni -hihiε -ni, -a 'ni -nu□o 'li□ɪ -tonyibli a □to 'kwli, keε, 'kɪ -aan puɔpuwin -hɔen 'li Nyɔsua a -Hihiu -mɔ. -ε -bɪ Nyɔsua a -tɪ a -teε -mu', 'a -Hihiu tɔε ne -a mu, nɔ- -a -hihiε nyibli -mu' kle, -b kɔ ke' Nyɔsua a -Hihiu a 'mu, ε ni 'b.

¹⁴ Nyiblo 'bu ni 'b, Nyɔsua a -Hihiu 'bu 'yi 'b□b ke' -ni, -ε -bɪ -tɪ a -teε -mu', Nyɔsua a -Hihiu tɔε □ne, nyiblo a 'mu, ε 'yi 'li□ɪ 'li -we, bu yru□o le. 'Kɪ 'li nyiblo a 'mu 'yi, -tɪ a 'mu, ε mɔ bubu-tɪ

□nɔ. Ɛ 'yɪ 'lɪ 'a lɛyuyruo 'lɪ -wɛ, -ɛ nu□o, Nyɪsua a -Hihiu nɪ -do, nɔ- ni□e, □a yruɪ□e lɛ.

¹⁵ Nyiblo 'bɔ nɪ 'v, Nyɪsua a -Hihiu 'bɔ nɪ 'v□b ke', ɛ nɔ- -wɛ 'lɪ, -bɔ yɪ -teblɪ a pɛpɛ a 'yilɛ'jɪra. Kɛɛ, nyiblo -mɔ', -ɛ kɔ ke' Nyɪsua a -Hihiu 'yɪ 'v -nɪ, ɛ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bɔ 'jra nyiblo a 'mɔ, 'a nunu-teblɪ 'yɪ lɛ.

¹⁶ Ɛ mɔ □han-tɪ, v 'cɪru la 'lɪ□ɪ Nyɪsuaɾɪɛn 'kwɪ. -Tɪ a 'mɔ, ɛ nɔ- -bɔ:

«Ɛ 'yɪ nyiblo □dɔ -kɔ, -bɔ yɪ dɛ -mɔ',

Kɔkɔnyɔ Nyɪsua yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie.

Nyiblo □dɔ 'yɪ 'lɪ 'a □tɔ'pɔpɔv -wɛ.»

Kɛ- v nu la 'a 'cɪcɪru. -A mɔ -mɔ -bɪ, -v kɔ ke' Nyɪsua a -Hihiu nɪ 'v, dɛ -mɔ', -Yusu 'Kɪsɔ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie, nɔ- -a yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie -wɛ.

3

Pɔlv kɔ Apɔlɔsɪ 'hɛn-, v mɔ Nyɪsua a -kvannunyibli □nɔ

¹ 'Dɪayɪnɔ -na, -tɛ 'n nɪ la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, 'n 'yɪ la 'lɪ 'aan -mɔhleeɛ 'lɪ -wɛ, □wɪ yɪ, -tɛ -mɔ', v nɪ 'lɪ nyibli -mɔ', -v kɔ ke' Nyɪsua a -Hihiu* nɪ 'v a -mɔhleeɛ. Kɛɛ, 'n yɪ hlee la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, □wɪ yɪ -tɛ v nɪ 'lɪ 'kɔ -bɔ a nyibli a -mɔhleeɛ, -v yɪ 'waa dɪɔnɔ a 'lulɛ-hihie □wien lɛ kɔɛ, -kɔtɪ a 'wɪ la 'yonɔ □pli yɪ, 'kɪ 'v -Yusu 'Kɪsɔ a 'hru wlɔn.

² Yɪ-hɛ-teblɪ nɪ -do -mɔ', -v 'yɪ la 'mɔ -kɪa, nɔ- 'n tɔɛ la 'a mɔ. 'N 'yɛ la 'a mɔ -teblɪ 'yakɪ nɪ -tɔɛ -nɪ, -kɔtɪ a 'yɪ la 'lɪ 'a lɛyuyruo 'lɪ -wɛ. A 'wɪ la 'yonɔ □pli yɪ, -v 'tɪɛ 'nyɛɛ, -v 'yɛ 'lɪ diide 'yakɪ a didie nɪ -wɛ. Kɔɛ la 'lɪ tɪ a 'mɔ 'yɛ bɔ, -bɔ yɛ -nyɔwɔ -bɔ kɪ, a 'tɪɛ 'wɪ 'yonɔ □pli yɪ, -v 'yɛ 'lɪ nyɪ'ka a diide a didie nɪ -wɛ,

³ -ε nu□o, a 'tɛ 'wɪ 'klɔ -bu a nyibli yɪ, -v yɪ 'waa dɔɔnu a 'lule-hihie □wien ɛ kɔɛ, 'a □tutui ca -mɔ, 'blini 'ε ni 'lɪ 'a mu 'nyɪ. 'Bu mɔ, 'bu ni 'mu ɛ, -ε -bɪ a 'tɛ 'wɪ 'klɔ -bu a nyibli yɪ, -v yɪ 'waa dɔɔnu a 'lule-hihie □wien ɛ kɔɛ. 'Ɛ mɔ □han-tɪ, -tɛ 'waa nununmlɪ ni 'mu, kɛ- 'aan -nɛ ni 'mu.

⁴ 'Kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, 'bu mɔ, nyibli -bɪ 'bu yɪ ɛ ni pɪ, 'mɔ Pɔlv, v mɔ 'na nyibli □niɔ, -v -bɪ 'bu yɪ ɛ ni pɪ, v mɔ Apɔlɔstɪ a nyibli □niɔ, -ε -bɪ a 'wi-nyibli -mu' yɪ, Nyɪsua a -Hihiu 'yɪ 'v ke' -nɪ.

⁵ Nyiblo a 'dɪ -bɪ -mɔ Apɔlɔstɪ 'lɪ? Nyiblo a 'dɪ -bɪ -mɔ Pɔlv 'lɪ? -A mu ni 'hɛn a 'mu, -a mɔ Nyɪsua a -kvannunyibli □niɔ, Nyɪsua lee la 'lɪ 'a mu -mɔ, 'kɪ -ba pɔ 'a mu -Yusu 'Kɪsɔ a □haantitɛ, -ε di□e nu, a 'mu□v □wlv yɪ -kuo -nɪ. -Kvan -mu', Nyɪsua -nyi -a mu, ɛ nɔ- -a ni.

⁶ 'Mɔ Pɔlv, 'mɔ □tu Nyɪsua a -tɪ a -mɔlenɪna -wlu, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ. 'N 'wɪ- -tonyiblo -mu' yɪ, -ε yɪ -tɛblɪ 'dɔ; Apɔlɔstɪ -mɔ -bɪ, 'ε gba -kvan a 'mu 'lu -mɔ. Ɛ 'wɪ- nyiblo -mu' yɪ, -ε 'wɛɛ 'dɔdɔ-tɛblɪ 'nie ɛ. Kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- nu□o, -kvan a 'mu, 'ε nyra 'lu yɪ bu -tɛɛ. Ɛ 'wɪ yɪ, ɛ nɔ- nu□o, 'dɔdɔ-tɛblɪ a 'mu, 'ε □ga -tɛɛ.

⁷ 'A -tɪ, nyiblo -bu, -ε yɪ -tɛblɪ 'dɔ, ɛ kɔ nyiblo -bu, -ε 'wɛ□ɛ 'nie ɛ, v 'nɪ -nu□o lɪ dɛ gbagbu □dɔ. Kɛɛ, Nyɪsua -bu, -ε ni□e, 'ε yɪ □ga, ɛ nɔ- ni dɛ gbagbu. Ɛ nɔ- ni□e, 'aan □wlv a yɪkuɔɛ, 'ε yɪ kle -bii -nɪ.

⁸ 'A -tɪ o, nyiblo -bu, -ε 'dɔɛ -tɛblɪ, kɔ nyiblo -bu, -ε 'wɛ□ɛ 'nie ɛ 'hɛn-, nyiblo □dɔ 'yɪ 'v 'a 'bɪhɪan 'lu yɪ -nɪ. V mɔ dɛ ni -dɔ. V ni 'hɛn a 'mu, Nyɪsua, nɔ- di 'waa 'wio bu pɔ, □wɪ yɪ, -tɛ v nu -kvan a nunuo.

⁹ 'A -ti, 'n kɔ Apɔlɔsti 'hɔɛn-, -a bibi ki, □a ni Nyɔsua a -kuan. 'A mu -mɔ -bi, a 'wɪ- -ci yi, Nyɔsua yi -ci. A 'wɪ- 'kayu yi -wɛ, Nyɔsua pi.

¹⁰ Nyɔsua -nyi 'mu 'kli, 'ni □tu -kuan -wlu, 'ki 'li 'a mu -mɔ. 'N 'wɪ la 'kayupɔnyɔ yi, -ɛ yi 'kayo a blepɔɛ, 'ni pu 'kayu ble -tɛɛ, 'ti- nyiblo -bi 'ɛ di□e pu mɔ. 'A -nɛ nyiblo -di 'kayu pu, bu □tu -kuan 'yie, -ɛ di□e nu, ɛ 'mu 'kayu a 'mu pu -tɛɛ.

¹¹ Nyɔsua, nɔ- □tu 'u -Yusu 'Kɪsu bu, -ɛ di□e nu, ɛ 'mu 'kayu a 'mu, 'a -wɪubɔdɛ' pa. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -wɛ, bu pu 'li -wɪubɔdɛ yrayru □du 'li de.

¹² 'Ki 'u 'kayu a -wɪubɔdɛ a 'mu ki, u -wɛ 'li bu nu 'kayupu-tɛbli a gblegble ni, bu pu 'kayu ni. -U -bi ni -gɔɔ, -u -bi 'u ni 'sroba, -u -bi 'u ni yɪnɔhi. Kɛɛ, -u -bi ni ti, -u -bi 'u ni -piti, -u -bi 'u ni -kɔbu -gbɔgɔli.

¹³ -Nyrɔwɔ -kɔ 'kwli Nyɔsua di 'u nyibli -bati lɛ -puɔ -ni, 'ki 'a -nɛ nyiblo □du a -kuan di 'u pepe -bii -ni, -ɛ nu□o, -nyrɔwɔ a 'mu 'kwli, Nyɔsua kɔ bu pu 'li 'a -nɛ nyiblo a 'kayupu-tɛbli na 'nyi, -ɛ di□e nu, ɛ 'mu□u 'ye, 'bu mɔ yɪnɔ-kuan.

¹⁴ 'Bu mɔ, -nɛ 'kayu -mu', -di pu, 'bu 'yi -wɪn*, -ɛ -bi Nyɔsua di -nyi -mu 'wio.

¹⁵ Kɛɛ, -nɛ 'kayu 'bu -wɪn, -ɛ -bi Nyɔsua 'yi 'li□i 'li -wɛ, bu -nyi -mu 'wio. ɛ mɔ □han-ti, ɛ di -mu 'ni wa, kɛɛ, ɛ hie wɛn 'u dɛ gbe, na 'mu wɛn -mu lɛ hien.

¹⁶ 'Bi a yi□e ni, -ɛ mɔ, 'a mu -Yusu a nyibli, a 'wɪ- 'kayu yi, -ɛ kɔ bu Nyɔsua 'ti 'li, 'a yi□e -wɛ, -ɛ mɔ, Nyɔsua a -Hihiu ni 'u 'a mu ke'.

* **3:14 3.14** ɛ -hɛn 'nyɛ, -na Nyɔsua a -kuan 'bu nu -tɛɛ.

17 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'wla 'kayu a 'mu, nyiblo a 'mu, Nyɔsua diɛ 'nu 'la -we, -ε nuɔ, Nyɔsua nɔ-kɔ 'kayu a 'mu.

18 Nyiblo ɔdu 'nu 'kaa 'li 'a dɔɔnu. 'Kɪ 'li 'a mu 'nyɪ, nyiblo 'bu pu lɛ, ε kɔ ɔto, ɔwɪ yɪ 'klo -bu a nyibli, -ε -bɪ bu 'wɪ- nyiblo -mu' yɪ, -ε ba, -ε diɛ nu, ε 'mu ɔhaanɔtokonyɔ' pa.

19 'Nu yɪ win a pɔpɔɔ lɛ nu ni, ε 'wɪ yɪ, -tebli -mu', -ε kɔ kɪ 'klo a nyibli pu lɛ, ɔ kɔ 'b ɔto, ε 'nu -daɔa li ɔdedede, 'kɪ 'li Nyɔsua 'yɪ. ε mɔ ɔhan-tɪ, 'b 'crɪ 'liɔ Nyɔsua crɪɛn 'kwli, -ε mɔ: «Gblagblɔkonyɔ a ɔto 'kwli, 'kɪ Nyɔsua nɛɛ 'li, 'ε kwɛ ɔnu.»

20 U 'crɪɔ nu -we, -ε mɔ: «Kɔkonyɔ Nyɔsua yɪ ɔtokonyɔ a 'lulɛ-hihie nu, 'ε yɪɛ -we, -ε mɔ, ε 'nu -daɔa li ɔdedede.»

21 'A -tɪ, 'n yɪ 'a mu 'nu -lee -nɪ, a 'nu 'pɔɔ 'li nyiblo ɔdu a -pli, a 'nu ɔha lɛ pu, -ε mɔ, 'a mu -mɔ 'a nyibli. Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, a kɔ -tebli a pɛpɛ nu, 'a kɔ nyibli a pɛpɛ -we.

22 'Mɔ Pɔɔ, kɔ Apɔɔsɪ, kɔ Piɛli 'hɛn-, -a mu -mɔ 'aan nyibli, ɔa mɔ 'aan -hɛenyɔ. Mɔ, 'klo, kɔ -hɔnhɔn, kɔ 'kukɔɔ 'hɛn-, kɔ ti -bu 'yri a -tebli, kɔ -ɲɲa a -tebli, 'a mu kɔ ɔnu -we.

23 'A mu -mɔ -bɪ, -Yusu 'Kɪsɔ, ε nɔ- nu 'b 'a mu 'lu yɪ, Nyɔsua 'ε nu 'b -Yusu 'Kɪsɔ 'lu yɪ.

4

A 'nu 'pɔɔ 'li 'aan dɔɔnu a -pli

1 Ba kɔ 'a yiyie, -a mu -Yusu 'Kɪsɔ a -mɔnanyɔ*, -a mɔ 'a -kvannunyibli ɔnu, Nyɔsua 'ε tɔɔ nɛ -a

mu -ti a -tεε -mu', -ε -hli la nyibli 'yi ki, 'ε lee ne -a mu, 'ki ba tɔɔ ɔne nyibli.

² -A yiɔe ni, -ε mɔ, -kuannunyo -mu', u -nyi -kuandε, de 'a nyiblo gbagbu -hveɔε, ε nɔ- mɔ bu ɔtu -kuandε a 'mu 'yie -tεε.

³ 'Mɔ -bi, ɔbu mɔ ɔhaan-kuannunyo, mɔ, ɔbu 'yi ɔhaan-kuannunyo 'pa-, ε 'yi 'a mu 'pa-, a 'ni -hlaɔa liɔti ni. 'Ye ɔbu 'na 'mumu a 'mu -bu, 'n 'yi 'li 'a hihla 'li -wε.

⁴ 'Na ɔwlv 'ni -yεεɔε 'mu -ti. Kεε, de a 'mu, ε 'yi 'nyre ɔhen, -ε mɔ, 'n 'yi de 'kuku ɔdu -nu. ε 'yi 'mɔ 'pa-, 'ni 'bεɔε li 'na dionu a -bati. Kukonyo Nyisua, nɔ- diɔe 'bε.

⁵ 'A -ti o, a 'ni 'bεε 'li -u -bi a -bati, a 'ni 'hlaa 'liɔti, 'bu mɔ, nyiblo 'bu nu -kuan -tεε, kɔ, 'bu 'yiɔti -nu -tεε. Kεε, ba -ple -nyrɔwɔ -mu', Nyisua wa 'nyre. -Nyrɔwɔ -mu', -ε kɔ 'kwli Kukonyo -Yusu di di, -tebli a pepe, -ε -hli, 'ki 'li halo 'nyi, ε di puɔpu pepe', 'ye ɔbu -tebli a 'mu, ε -hli 'li -tonyibli a ɔwli ki. -Nyrɔwɔ a 'mu, 'ki Nyisua di 'u nyibli 'nyre le -puu -ni, ɔwi yi, -te u nu -kuan a nunuo.

⁶ 'Diayinu -na, Apɔɔsi kɔ 'mu 'hven- a -ti 'n hle, -ε diɔe nu, 'mu 'a mu de -tɔɔ -ni. 'N -hveɔε ni, ba na yinɔhru -mu', -kɔti 'u 'cru 'li Nyisuaerien 'kwli. A 'ni 'puu 'li 'aan tɔonyu -bi a -pli, 'ti- a 'ni 'yraa 'li -u -bi.

⁷ -Mɔ -mu', de- kɔ -ti ɔnu yiɔti 'lu -mɔ le -hie, -ε mɔ, -mɔ ni 'u -na 'bio -bi 'lu yi 'li? ɔBi ɔyiɔti -yi, -ε mɔ, 'a -ne de, -kɔ, Nyisua, nɔ- nyi -mɔɔɔ. -Te ε mɔ Nyisua, -ε -nyi -mɔɔɔ, 'a -ti, ɔnu 'puu 'li -na dionu a -pli. ɔNi yi -na dionu a -pli ni pu, -ε -bi ε ɔhen 'nyre, -ε mɔ, ε 'yi Nyisua 'pa-, ε 'yi -mɔɔɔ -nyi.

8 Ɛ 'wɪ yɪ, a yɪ -hieƆe 'lu -mɔ le, -ɛ mɔ, -tɛbli a pɛpɛ -mʊ', Nyɪsua yɪ nyibli -nyi, a kɔƆɔ nɪ. A 'nɪ -hʊaƆa 'kɪ Ɔdedede, a Ɔcɛɛ 'ʊ yɪ, 'kɪ 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɔn. A wɛn 'nɪ, 'aan pɛpɛ, a mɔ nyibli gbagbɪ, 'kɪ 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɔn. Kɛɛ, -a mʊ -mɔ -bɪ, -a 'yɪ nyibli gbagbɪ 'pa-. 'N -hʊɛ wɛnƆɛ nɪ, 'kɪ ba mɔ wɛn -tɛɛ a nyibli gbagbɪ, -ɛ diƆe nu, a kɔ -a mʊ 'hʊɛn-, -aan pɛpɛ, -a 'mʊ nyibligbagbɪde nu, 'kɪ 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɔn.

9 -A mʊ -Yusu 'Kɪsʊ a -mɔnanyʊ, 'kɪ 'lɪ nyibli -bɪ 'yɪ, Nyɪsua nuƆo nɪ, Ɔa nɪ 'lɪ nyibli a pɛpɛ bʊ, Ɔa 'wɪ- nyibli -mʊ', -bati -kɔ, ʊ mi 'la mɔ yɪ, 'tɪ- 'kɔ -bʊ a nyibli kɔ Nyɪsua a lɛlenyʊ 'hʊɛn-, 'ʊ yɪ -a mʊ -ta -mɔ 'ye.

10 'Kɪ 'lɪ 'kɔ a nyibli 'yɪ, -a mɔ bʊbanyibli Ɔnɔ, -tɛ -a nɛ -Yusu a -tɪ -mɔ le a -tɪ. 'A mʊ -mɔ -bɪ, a wɛn 'nɪ, a kɔ Ɔtɔ, -ɛ nuƆo, a kɔ -Yusu 'Kɪsʊ 'hʊɛn-, a -mʊɛ nɪ. 'Kɪ 'lɪ 'kɔ a nyibli 'yɪ, -a 'yɪ 'kɪ Ɔdʊ -kɔ. Kɛɛ, 'a mʊ -mɔ -bɪ, a wɛn 'nɪ, a kɔ 'kɪ. Nyibli yraa nɛ -a mʊ nɪ. Kɛɛ, 'a mʊ -mɔ -bɪ, ʊ Ɔtui 'ʊ 'a mʊ nɪ.

11 Kʊɛ la 'lɪ bʊ, -bʊ yɛ ti -bʊ kɪ, 'kanʊ kɔ 'nie'natʊ 'hʊɛn-, ʊ ni -a mʊ nɪ. -A 'yɪ Ɔhaan-wlawɪ -kɔ, nyibli 'ʊ yɪ -a mʊ bi, Ɔa 'yɪ bʊnɔle -kɔ,

12 Ɔa ni -aan dɔɔnʊ a dabʊ, Ɔa ni -kʊan, -ɛ diƆe nu, -a 'mʊ dɛ di. Nyibli 'bʊ yɪ -a mʊ nɪ -tapʊ -nɪ, -ɛ -bɪ -a dɛ Nyɪsua, 'kɪ bʊ nu Ɔnʊ Ɔhaandɛ -mɔ. 'Bʊ yɪ -a mʊ Ɔhɪɛn nɪ Ɔtui, -a ni gbee, Ɔa kʊɛ Ɔwɔ a 'lɪla.

13 'Bʊ yɪ -a mʊ 'tanɪ nɪ Ɔtui, -ɛ -bɪ -a ni Ɔwɔ 'yɔpɔ, Ɔa yɪ 'lɪ Ɔnʊ -mɔ -hlee -nɪ. Kʊɛ la 'lɪ bʊ, -bʊ yɛ ti -bʊ kɪ, 'kɪ 'lɪ 'kɔ a nyibli 'yɪ, -a mɔ nyibli

□nɔɔ, -v 'yɪ gbaale -kɔ, -v 'wɪ- kʊeti yɪ, v -he le, 'tɪ- v pɪ 'wan.

14 -Tɪ -bʊ, 'n yɪ 'cɪɪ, ε 'yɪ □bɪ 'mʊ 'a mʊ -tʊɪ -nuu -nɪ a -tɪ. Kεε, 'nɪ yɪ 'cɪcɪɪ le nɪ nɪ, ε 'wɪ yɪ, 'mʊ 'a mʊ □tɔ' pʊ a -tɪ □nɔɔ, -kɔtɪ 'a mʊ -mɔ 'na nʊeyonʊ.

15 'Ye □bɪ a kɔ nyibli -hʊhʊɪ -bɪ, -v tʊε nε 'a mʊ -Yusu 'Kɪsʊ a -tɪ, a kɔ 'baɪ nɪ -do. 'Mɔ -mɔ 'aan 'baɪ, -ε nu□o, 'mɔ -pʊ 'a mʊ -Yusu a □haantitie, 'tɪ- 'a kuo □nε □wɪv yɪ.

16 'N nyεε nε 'a mʊ le, -tε 'n mɔ 'aan 'baɪ, 'a -tɪ, ba -ha 'lɪ 'na □pɪ le.

17 Kε- 'n -hʊε ba nu nɪna. Ε nɔ- kɔ -tɪ, 'nɪ yε 'a mʊ Timote yɪ. Timote a 'mʊ, 'mɔ pʊ□v -Yusu a □haantitie, 'tɪ- 'ε kuo □nε □wɪv yɪ. Ε nɔ- mɔ 'na □wɪv a nyiblo. Ε 'sɪɪ 'v yɪ, 'kɪ 'v Kʊkɔnyɔ -Yusu a 'hru wɔn. Ε nɔ- 'n yɪ 'lɪ 'a mʊ -mɔ tε, ε 'mʊ 'a mʊ -tɔɔ -nɪ de, -tε 'n nɪ nɪna, 'kɪ 'v -Yusu 'Kɪsʊ a 'hru wɔn. -Tε ε di 'aan tɔɔle nu, kε- nɪ -do 'n nɪ -Yusu a nyibli a tɔɔle, 'kɪ 'v 'a -nε -tɪtε □dʊ, -ε di□e nu, -tε 'n nɪ nɪna, v 'mʊ nɪna le nu -wε.

18 'Kɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, nyibli -bɪ nɪ 'lɪ, 'v 'yεε 'lɪ 'waa dɔɔnʊ, -ε nu□o, v wen 'nɪ, hʊannʊ nɪ 'mʊ nɪ, 'kɪ □bʊ di 'lɪ 'a mʊ -mɔ.

19 Kεε, -aan Kʊkɔnyɔ 'bʊ wen□ε kɪ, 'n 'tɪε di 'lɪ 'a mʊ -mɔ nɪ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ nyre 'lɪ 'a mʊ -mɔ, nyibli a 'mʊ, -v 'yεε 'lɪ 'waa dɔɔnʊ 'lɪ, 'n kɔ □bʊ 'ye □nʊ, 'tɪ- 'bʊ mɔ, 'bʊ yɪ win le nɪ pɪ dadʊ, ε kɔ, 'bʊ mɔ, Nyɪsʊa a 'kɪ 'bʊ nɪ 'lɪ □nʊ 'lɪ, 'n di□e 'nɪ yɪ.

20 'Nɪ yɪ 'a hɪhla le nɪ nɪ, dε ε □hen 'nyre, ε nɔ- mɔ, 'bʊ mɔ, Nyɪsʊa 'bʊ kɔɔ nyiblo win kɪ, 'kɪ 'lɪ nyiblo a 'mʊ, 'a nununɪmlɪ 'kwɪlɪ, 'kɪ -yruɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ,

-ε μο, Nyɪsɪba kɔɔ ɔne win ki. E 'yɪ 'lɪ 'a pɔpɔwin 'kwli 'pa-, ɔni -yruɔo 'lɪɪ 'lɪ.

²¹ Ba lee 'mɔ, de 'aan ɔwli -hɔe. ɔbi 'ni yɪ 'lɪ ni di, ɔbu ya -ɲe, 'mɔ 'lɪ 'a mɔ le -ha, -v'v-, ɔbu ya ɔwli 'yɔpɔ, 'kɪ 'lɪ nɔeɛ 'kwli, -te a di 'aan ɔwli 'ciɪ -ni a -ti?

5

Nyiblo 'bv nu -wlawli, ba -ha 'lɪɪ 'a mɔ 'nyɪ

¹ 'Ya 'v 'lu de, -ti 'n yɪ 'wɪn ti a pɛpɛ, 'kɪ 'v 'a mɔ ki, e nɔ- mɔ, nyibli ni 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, 'v ni -wlawli. Mɔ, nyibli -mɔ', -v 'yɪ Nyɪsɪba -yi, yɪnyredɛɔ a 'mɔ, v 'ni -nuɔo lɪɪ yruyru. U lee 'mɔ ni, -ε μο, 'kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, nyiblo ɔɔ ni 'lɪ, 'ε -ha 'a 'baɪ nɔɔba -jɪ'.

² 'Aan de 'kuku a -ti, a kɔ ba we wen ɔhien. Kεε, 'aan de 'yɪ 'mɔ le -ni, 'a pɪ 'aan dɪɔnɔ a -pli. Nyiblo -mɔ', -ε nu de a 'mɔ, ba -ha 'lɪɪ 'aan dɪɔnɔ 'nyɪ.

³ 'Mɔ -bɔ, 'n 'yɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ -ni. Kεε, 'kɪ 'na ɔwli ni 'lɪ 'a mɔ -mɔ. Nyiblo -mɔ', -ε nu de 'kuku a 'mɔ, 'n -we 'a -bati a lɛpɔle -mɔ, ɔwi yɪ 'ni ni wen 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, -te -mɔ', ε di wen 'mɔ ni.

⁴ 'Kɪ 'lɪ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ a 'nyre 'kwli, 'kɪ 'n pɔv 'lɪ -bati a 'mɔ 'lɪ. De a kɔ ba nu, ε nɔ- mɔ, ba 'kukue lɛ, -ε -bɪ 'kɪ 'na ɔwli di 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ ni, kɔ, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ a 'klɪ a kɪnɪnɪ 'mɔ -tuo kɪ ni -we.

⁵ 'Bɔ mɔ, 'ba 'kukue 'kɪ lɛ, -ε -bɪ nyiblo a 'mɔ, ba pɔɔv Satan -jɪ', -ε diɔe nu, Satan 'mɔ 'a -plahɪ 'la, kɔ, -ε diɔe nu, Nyɪsɪba 'mɔ 'a -hihiu wa, -nyɔwɔ -mɔ', -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu di ya.

⁶ Ε 'γυ -tεε -nu, 'kɪ ba pʊ 'aan dɪɔnʊ a -pli. □Bɪ a 'γυ□ɪ -yi, -ε mɔ, 'flɔɔ a 'yaade 'cɪmɪε gbe, nɔ-ni□e, 'flɔɔkuo a pεpε 'ε 'yεε? Ε □hɛn 'nyrε, dε 'kuku 'cɪmɪε, nɔ- wle, 'ε ni□e, 'aan pεpε 'a γυ dε'kukununyɔ -hε.

⁷ A kɔ ba -ha 'lɪ dε 'kuku a 'mʊ, -ε 'wɪ- 'flɔɔ a 'yaade γυ, 'aan dɪɔnʊ 'nyɪ, -ε dɪ□e nu, a 'mʊ 'ʊ γυ 'sii -nɪ, ε □hɛn 'nyrε, a 'mʊ 'flɔɔkuodʊ -mʊ' γυ 'wɪ, 'yaade 'γυ 'lɪ -mɔ -nɪ. 'N γυ□e nɪ, -ε mɔ, Nyɪsʊa nu□o nɪ, 'a -wε 'ʊyɪ'siile -mɔ, 'kɪ 'ʊ□ʊ ye', -ε nu□o, -Yusu 'Kɪsʊ 'kʊ nɪ, 'kɪ 'ʊ 'aan -ta'. -Yusu a 'mʊ, ε 'wɪ- 'blayɪ -mʊ' γυ, -Juukʊε* 'lε, 'kɪ 'ʊ -cɔhɪn* a pipie a -ta', ʊ 'mʊ lε'mimle -mʊ', ʊ dεε Pakɪ nu.

⁸ 'A -tɪ, -aan -teblɪ -hʊɪn -mʊ', -a nɪ, -ba hie 'ʊ bʊ, □wɪ γυ, -tε -mʊ', -Juukʊε nɪ 'a nunuo, tɪ -mʊ' -kɔ 'yri ʊ nɪi 'ʊ Pakɪ a lε'mimle, 'ʊ γυ 'flɔɔdʊ -mʊ' dɪ, -ε kɔ -mɔ 'yaade 'γυ 'lɪ -nɪ. 'Bʊ mɔ, -aan -teblɪ -hʊɪn -mʊ', -a nɪ, □ba hie 'ʊ□ʊ bʊ, -ε -bɪ -aan nunukɔ 'sii 'ʊ γυ, □a -hε □haannyibli.

⁹ 'Crɪɛn -mʊ', 'n ya la 'a mʊ γυ, 'kɪ 'lɪ□ɪ 'kwli, 'n hla la 'lɪ□ɪ nɪ, -ε mɔ, nyibli -mʊ', -ʊ nɪ -wlawɪ, kɔ 'lawɪ, a kɔ □nʊ 'hʊɛn-, a 'nɪ 'nɪnaa 'lɪ -mɔ.

¹⁰ Ε 'γυ la nyibli -mʊ', -ʊ 'γυ -Yusu a nyibli a -tɪ 'pa-, 'nɪ -hla□a la□a. 'Ε mɔ □han-tɪ, nyibli -mʊ', -ʊ nɪ -wlawɪ kɔ 'lawɪ 'hʊɛn-, kɔ 'waa dε -mʊ', -ʊ kɔ ca, kɔ 'waa dε -mʊ', -ʊ γυ 'yri, kɔ 'waa dε -mʊ', -ʊ dε 'kuo, nyiblidʊ a 'mʊ, nʊ- nɪ 'nε- 'klɔ -bʊ kɪ. 'Bʊ mɔ, -Yusu a nyiblo 'bʊ pʊ lε, ε 'nɪ -hʊa□a lɪ□ɪ, 'kɪ ε kɔ nyiblidʊ a 'mʊ 'hʊɛn-, bʊ nɪnaa -mɔ, -ε -bɪ -Yusu a nyiblo a 'mʊ, ε kɔ bʊ -hɔn wen 'nε- 'klɔ -bʊ kɪ.

¹¹ Dε -mʊ', 'n 'crɪ la, 'n 'crɪ la□a nɪ, 'kɪ 'ʊ -Yusu a nyibli a -ta'. 'Bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ pʊ lε, ε mɔ -Yusu

a nyiblo □nɔ, 'tɪ- 'bʊ yɪ -wlawɪ kɔ 'lawlu 'hʊɛn-
nɪ nɪ, 'bʊ kɔ ca, 'bʊ yɪ 'kuo nɪ dɛ, 'bʊ yɪ nyibli a
'nyɛ yɪ nɪ nyɛ, 'bʊ yɪ 'a dɪɔnʊ nɔ a 'nɪna wɔn
nɪ -hie -nɪ, 'bʊ yɪ nɪ 'yɪ, ɛ kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, a 'nɪ
'nɪnaa 'lɪ -mɔ. Mɔ, a kɔ□ɔ 'hʊɛn-, a 'nɪ 'didie 'lɪ
dɛ -mɔ.

¹²⁻¹³ Nyibli -mʊ', -v 'yɪ -Yusu a nyibli 'pa-, ɛ 'yɪ
'na -kʊan 'pa-, 'kɪ □bʊ pʊv □nʊ -bati ɛ. Nyɪsʊa,
nɔ- di □nʊ -bati ɛ -pʊv -nɪ. 'A mʊ -mɔ -bɪ, nyibli
-mʊ', -v kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, -v mɔ -Yusu a nyibli, nʊ-
a blɛɛ yɪ, ba pʊv -bati ɛ. Dɛ -mʊ', Nyɪsʊa a 'ɕɪɛn
hlɛ, ɛ nɔ- ba nʊ. ɛ nɔ- mɔ: «Nyiblo -mʊ', -ɛ nɪ
-tɛblɪ -hʊɪn, ba -ha 'lɪ□ɪ 'aan dɪɔnʊ 'nyɪ.»

6

*Nyibli -mʊ', -v 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ, Nyɪsʊa a nyibli
'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ pʊ □nʊ -hawi*

¹ 'Kɪ 'lɪ 'a mʊ Nyɪsʊa a nyibli 'nyɪ, nyiblo 'bʊ nʊ
'a 'bɪhɪan dɛ -hʊan -mɔ, a 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, ba pʊ
nyibli -mʊ' -v 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ -hawi. Kɛɛ, a kɔ ba
pʊ 'aan 'bɪo Nyɪsʊa a nyibli -hawi.

² □Bɪ a 'yɪ□ɪ -yɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa a nyibli, nʊ- di
'kɔ -bʊ a nyibli -bati ɛ -pʊv -nɪ? 'A -tɪ, -tɛ a di
'kɔ -bʊ a nyibli a pɛpɛ -bati ɛ -pʊv -nɪ, ɛ nɔɔ 'v
ɛ, 'kɪ ba pʊ -bati, 'kɪ 'v -tɪ -gbati a -ta'.

³ □Bɪ a 'yɪ□ɪ -yɪ -wɛ, -ɛ mɔ, -a mʊ di Nyɪsʊa
a lɛlenyʊ -bati ɛ -pʊv -nɪ? -Tɛ -a di Nyɪsʊa a
lɛlenyʊ -bati ɛ -pʊv -nɪ, 'a -tɪ, ɛ nɔɔ 'v ɛ, 'kɪ -ba
pʊ -bati, 'kɪ 'v 'kɔ -bʊ a -tɛblɪ a -ta'.

⁴ 'A -tɪ, -tɪ 'bʊ bɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, dɛ- kɔ -tɪ nyibli
-mʊ', -v 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ, 'a pɪ □nʊ -hawi, 'v pɪ nɛ
'a mʊ -bati ɛ 'lɪ?

⁵ □Bt de a 'mu, e 'ni -nuo□o li 'a mu -tu? □Bt 'ki 'li 'a mu 'nyi, □tokonyo □du 'yi 'li -ni, -bu kukua 'aan -ti a 'mu yre.

⁶ Nyibli -mu', -u 'yi -Yusu □wlv yi -kuo -ni, e 'yi -tee -nu, 'ki ba pu □nv 'aan 'bio -Yusu a nyibli a -hawi.

⁷ Hihla-ti 'bu ni 'li 'a mu 'nyi, e □hen 'nyre, a 'ni -na□a li Nyisua a 'hru -mu' -tee. 'Bu mo, nyiblo 'bu nu 'a mu de -hvan -mo, 'bu 'yri 'aan de, e noo 'u le, 'ki ba ko □wlv a 'lila, 'e -hi 'u ba yee □ne -ti, 'ki 'u nyiblo -bi yi.

⁸ Kee, a 'yi □wlv a 'lila -ko. De a ni, e no- -mo, a ni -u -bi -tebli -hvin -mo, 'a yi 'waa -tebli 'yri, 'ye □bu u mo 'aan 'bio Nyisua a nyibli.

⁹ A yi□e ni, -e mo, nyibli -mu', -u ni -tebli -hvin le, u 'yi 'li□i 'li -we, bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayru -mu', e di nu 'kwli. A 'ni 'kaa 'li 'aan dionu, ba ko 'a yiyie, -e mo, nyibli -mu', -u ni 'lawlu, ko nyibli -mu', -u kwle -ci, e ko nyibli -mu', -u ni -wlawli, ko, nyibepu -mu', -u ni 'waa 'bio nyibepu nugbi -mo, nyibli a 'mu, u 'yi 'li□i 'li -we, bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli,

¹⁰ ko, nyibli -mu', -u yi 'yri, u bi 'li yi, nyibli -mu', -u ko ca, 'ki 'u 'waa 'bio a kuko-tebli a -ta', ko nyibli -mu', -u yi 'waa dionu no wlon -hie -ni, ko, nyibli -mu', -u 'yi 'waa 'bio a 'nyre yi nyre, u ko -balonyibli 'huen-, nyiblidu a 'mu, u 'yi 'li□i 'li -we, bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli.

¹¹ Ti -hi la a ti 'yri, nyibli -bi, 'ki 'li 'a mu 'nyi, u 'cibi la 'u yinyre-tebli a 'mu, 'a nunuo. Kee, -te ti ne -bu, Nyisua -bu, -a de, 'a -Hihiu* □gble 'a mu ni, 'ki 'u yinyre-tebli a 'mu a -ta', 'e pu 'a mu 'kibia ki, -e di□e nu, a 'mu Nyisua a nyibli' pa,

'ε nu□o, 'a 'sii 'b yɪ, 'kɪ 'b 'a dɔnɔ ye'. Kε- ε nu 'a nunuo, -ε nu□o, a kuo nε -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ □wɔ yɪ.

Ba -ha 'aan 'hvi, 'kɪ 'b Nyɪsɔa a -tɪ a 'yɪ'bvale a -ta'

¹² 'Kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, -b -bɪ nɪ 'lɪ, ɔ wɛn, ɔ kɔ 'hru, 'kɪ bɔ nu 'a -nε □dedede 'waa □wɔ -hɔε. Iin, ε mɔ □han-tɪ □nɔ, kεε, ε kɔ nunu-tɛblɪ -bɪ, -ε 'yε nɪ -hεε □nɔ. 'N -wε 'lɪ □bɔ pɔ wɛn lɛ nɪ, -ε mɔ, 'n kɔ 'hru, 'kɪ □bɔ nu 'a -nε □dedede, kεε, 'nɪ -hɔa□a lɪ □bɔ -hε 'a -nε □dedede a □koyu.

¹³ Kε- a pɪ de, -ε mɔ, diidɛ nɪ 'b nɪ, 'kɪ 'b 'kwli -mɔ, 'kwli -mɔ -bɪ, 'ε nɪ 'b, 'kɪ 'b diidɛ a -ta'. Iin, ε mɔ □han-tɪ □nɔ, kεε, -nyrɔwɔ di 'b 'nɪ nyre, Nyɪsɔa 'mɔ didi-tɛblɪ kɔ 'kwli 'hɔɛn- bɔ -wε, kεε, ε 'yɪ 'nyre □hɛn, -ε mɔ, -aan 'hvi nɪ 'b nɪ, 'kɪ 'b 'lawludɛ a -ta'. Ε nɪ 'b nɪ, 'kɪ 'b Kɔkɔnyɔ -Yusu -mɔ. Kɔkɔnyɔ -Yusu a 'mɔ, ε nɔ- kɔɔ □nε win kɪ.

¹⁴ -Tɛ -aan Kɔkɔnyɔ 'kɔ la, -ε -bɪ Nyɪsɔa -ha la 'lɪ□ɪ 'kɔkɔnyɪblɪ 'nyɪ, 'ε -ha la□a 'kɔ. -A mɔ -mɔ -bɪ, □ba 'kɔ -hɔan, ε kɔ bɔ -ha -hɔan 'lɪ -a mɔ 'kɔkɔnyɪblɪ 'nyɪ, ε 'mɔ -hɔan -a mɔ 'kɔ -ha, 'kɪ 'lɪ 'a 'kɪ 'kwli.

¹⁵ Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'cɔε 'wɪ- -Yusu a 'hvi yɪ. 'A -tɪ, 'aan 'hvi mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a 'hvi a 'kabɪ □nɔ. Ε nɔ- kɔ -tɪ, 'n 'yɪ yɪ -blɛε -nɪ, □bɔ gba -Yusu 'Kɪsɔ a 'hvi a 'kɪbɪa, □bɔ nu□o 'lawlunɔgba a 'hvi a 'kɪbɪa -mɔ.

¹⁶ Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyɪblo kɔ 'lawlunɔgba 'hɔɛn-, 'bɔ pɛ bɔ, -ε -bɪ ε kɔ□ɔ 'hɔɛn-, ɔ -hε -tonyɪblo nɪ -do, -ε nu□o, Nyɪsɔa a win wɛn 'nɪ: «Nyɪbɛyugbe kɔ nɔgba 'hɔɛn-, ɔ di -hε -tonyɪblo nɪ -do.»

17 KEE, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu -nyi 'a dionu Kukonyo -Yusu, -ε -bi ε koo 'huen-, u -he -tonyiblo ni -do, 'ki 'li 'a -Hihui* a 'kli 'kwli.

18 Ε no- nuo, 'ni yi 'a mu -lee -ni: Ba yraa 'lawlu. Nyiblo 'bu yi de 'kuku -bi ni ni, ε 'yi 'a -plahui 'pa-, ε 'ni -nuo li -mo. KEE, nyiblo 'bu yi 'lawlude ni ni, -ε -bi ε ni de 'kuku, 'ki 'u 'a dionu a -plahui -mo.

19 Ba ko 'a yiyie, -ε mo, 'aan -plahui, ε no- mo Nyisua a -Hihui a bunule. Nyisua, no- -nyi 'a mu 'a -Hihui a 'mu, -ε di e nu, ε 'mu 'li 'aan wli ki ni. Ε 'yi 'aan 'mumu 'pa-, a 'yi 'aan dionu win ki -koo -ni, Nyisua, no- koo ne 'a mu win ki,

20 -ε nuo, ε -ha 'a 'Yu ni, 'ki bu gble 'a mu, 'ki 'u 'aan de 'kuku a -ta'. 'A -ti, ba -ha 'aan 'hui, 'ki 'u Nyisua a -ti a 'yibuale a -ta'.

7

Nugba ko nyibu 'huen- a -ti

1 -Ti -bu, a 'beti 'mu, 'ki 'li 'aan 'cien 'kwli, ε no- 'n mi 'ki 'a mu kle -hiha mo. 'Wen 'ni, ε nu -tee, 'ki nyibeyugbe 'ni koo 'li nugba.

2 KEE, 'ye bu ε ni 'mu le, ε nu -tee, 'ki 'a -ne nyibeyugbe 'bu ni 'u, bu ko 'a -ne nugba, 'ε nu -tee -we, 'ki 'a -ne nugba bu ko 'a -ne nyibu, -ε di e nu, u 'ni ha 'lawlude nu.

3 Nugba ko 'a nyibu 'huen-, 'bu pe bu, nyibu 'ni 'plee 'li 'a nugba ke, nugba 'ni 'plee 'li 'a nyibu ke -we.

4 Nugba 'bu ko ke nyibu, ε 'yi 'pa-, ε 'yi ke 'ki 'a dionu a 'hui win ki -koo -ni. 'A nyibu, no- koo ne win ki. Ε 'yi 'a nyibu 'pa-, ε 'yi 'a dionu

a 'hɔi win kɪ -kɔɔ -nɪ -wɛ. 'A nɔgba, nɔ- kɔɔ ɔnɛ win kɪ.

⁵ 'A -tɪ, nɔgba kɔ 'a nyɪbɪsɔ 'hɔɛn-, ɔ 'nɪ 'hɪhɛ 'lɪ yrɛ, 'bɔ mɔ, 'bɔ pɛ bɔ, 'bɔ 'yɪ ɔ nɪ 'hɔɛn a 'mɔ 'pɑ-, bɔ 'yɪɔ -yra, -ɛ mɔ, kɛ- ɔ di nu, 'kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli, -ɛ diɔɛ nu, ɔ 'mɔ ti kɔ, 'kɪ bɔ da Nyɪsɔɑ. Ti gbi a 'mɔ, 'bɔ -hi, -ɛ -bɪ ba -ma kɔɛ de. Kɛ- ba nu 'a nunuo, -ɛ diɔɛ nu, a 'mɔ 'kɪ kɔ, 'kɪ ba kɔɔ nɛ 'aan 'hɔi win kɪ, kɔ, Satan 'nɪ ɔha 'ɔ 'a mɔ lɛ ɔtɛɛ -nɪ, a 'nɪ ɔha dɛ 'kuku nu.

⁶ -Tɪ -bɔ, 'n hɛ, 'kɪ 'ɔ 'bɪ a -ta', 'n 'yɪ lɛ -pɔ, kɛ- ba nu. Kɛɛ, 'wɛn 'nɪ: 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ lɛ nɪ nɪ, ɛ 'yɪ yɪ -nyrɛ.

⁷ 'Bɔ mɔ wɛn 'mɔ nɪ -do -bɔ ɔnɔ wɛn, 'n di wɛnɔɛ 'nɪ hɪa, -ɛ mɔ, ɛ nɔɔ 'ɔ lɛ, 'kɪ nyɪbli a pɛpɛ bɔ 'wɪ wɛn 'mɔ, -ɛ 'yɪ nɔgba -kɔ yɪ. Kɛɛ, 'bɔ nɪ wɛn 'mɔ lɛ, ɛ 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bɔ nu wɛn -tɛɛ, -ɛ nuɔ, 'kɪ -mɔ', Nyɪsɔɑ -nyɪ -a mɔ, ɛ nɪ dɔdɔyɔ lɛ. ɛ -nyɪ -ɔ -bɪ 'kɪ, 'kɪ bɔ kɔ nɔgba kɔ nyɪbɪsɔ 'hɔɛn-, kɔ, 'ɛ -nyɪ -ɔ -bɪ 'kɪ -wɛ, 'kɪ ɔ 'nɪ 'kɔɔ 'lɪ nɔgba kɔ nyɪbɪsɔ 'hɔɛn-.

⁸ Nyɪbli -bɔ, -ɔ 'yɪ 'ti, kɔ nɔgbɪ -bɔ, -ɔ mɔ -tɔgbanɔgbɪ, nɔ- 'n yɪ 'kɪ 'lɪ -mɔ -hlee -nɪ. ɛ nɔɔ 'ɔ lɛ, -tɛ ɔ nɪ 'mɔ, kɛ- bɔ nɪ 'mɔ, ɔ 'nɪ 'tie 'lɪ.

⁹ Kɛɛ, 'bɔ mɔ, 'ba 'yɪ 'lɪ 'aan 'hɔi a win a kɪkɔɔlɛ 'lɪ -wɛ, -ɛ -bɪ ba 'ti. ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ ba 'ti, 'ɛ -hi 'ɔ ɔhɪwɛn a 'yiye 'bɔ 'la 'a mɔ.

¹⁰ -Yusu a nyɪbli -mɔ', -ɔ 'ti, nɔ- 'n yɪ 'kɪ 'lɪ -mɔ -hlee -nɪ. ɛ 'yɪ 'mɔ 'pɑ-, 'nɪ -hɪaɔa lɪɔ, Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ, nɔ- hɛɔɛ. ɛ wɛn 'nɪ: Nɔgba -bɔ, -ɛ kɔ nyɪbɪsɔ, ɛ 'nɪ 'hie 'ɔ 'a nyɪbɪsɔ bɔ.

¹¹ 'Bɔ mɔ 'bɔ -hie 'ɔɔ bɔ, ɛ 'nɪ 'kɔɔ 'kɪ nyɪbɪsɔ de. 'Bɔ yɪ nyɪbɪsɔ a kɔkɔ nɪ -hɔɛ, -ɛ -bɪ bɔ mu, ɛ

ko 'a yi-henyɔɔɔ 'hɔɛn-, bu bibi -mɔ de. Nyɔɔɔ -mɔ -bi, ε 'yi yi -bleε -ni, bu pu 'li 'a nuɔba -patu'.

¹² Nyibli -bu, -u ko nuɔbi ko nyɔɔɔɔ 'hɔɛn-, -u 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, u nu- 'n mi 'ki 'li -mɔ hlee mɔ. -Ti -bu, 'n ye 'li, 'mɔ -hleεε, ε 'yi Kɔkɔnyɔ -Yusu 'pa-, ε 'ni -hlaɔa liɔti. 'Wen 'ni, 'bu mɔ, nyiblo 'bu kuo -Yusu ɔwɔ yi, 'ti- 'a nuɔba 'bu 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, 'bu -hɔɛ bu ni 'u 'a nyɔɔɔ a 'mu 'hɔɔ bu, -ε -bi 'a nyɔɔɔ 'ni 'puɔ 'liɔti -patu'.

¹³ Kε- ni -do bu ni 'mu -wε, 'ki 'u nuɔba -mu' -mɔ, -ε kuo -Yusu ɔwɔ yi. 'A nyɔɔɔɔ 'bu 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, kεε, 'bu yiɔti ni -hɔɛ, 'a nuɔba a 'mu, bu ni 'uɔɔ 'hɔɔ bu, 'a nuɔba a 'mu, ε 'ni 'hɔɔɔ 'uɔɔ ɔhlɔn.

¹⁴ 'N hleεε ni, -ε nuɔo, nyɔɔɔɔ -mu', -ε 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, ε 'mɔɛ Nyɔɔɔ ye, -te 'a nuɔba -mu', ε -kɔ, ε kuo -Yusu ɔwɔ yi a -ti. Nuɔba -mɔ -bi, -ε 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, de ni -do, nɔ- ε pa 'mu, 'ki 'uɔɔ -mɔ. 'Bu mɔ, 'a nyɔɔɔɔ 'bu kuo -Yusu ɔwɔ yi, -ε -bi ε 'mɔɛ Nyɔɔɔ ye. 'Bu mɔ, 'bu 'yi wen 'mu le -ni, 'waa 'yonu di 'wi wen 'yonuɔɔ -mu', -u 'yi Nyɔɔɔ -yi yi. Kεε, u 'yi 'mu le -ni. U 'mɔɛ Nyɔɔɔ ye.

¹⁵ Nyiblo -bu, -ε 'yi -Yusu ɔwɔ yi -kuo -ni, ε nɔ- -mɔ -bi, 'bu pu le, ε di 'u 'a nuɔba, -hɔɔ 'a nyɔɔɔɔ bu 'ni hie, -ε -bi bu hie 'uɔɔ bu. -Mɔ nyɔɔɔɔ, -mɔ nuɔba, -ε hie 'u, -ha -na nuɔba -hɔɔ' -na nyɔɔɔɔ mε le, bu mu, -ε nuɔo, Nyɔɔɔ da 'a mu ni, 'ki ba ko pu a bleεε.

¹⁶ -Mɔ nuɔba -mu', -ε kuo -Yusu ɔwɔ yi, ɔyiɔti -yi, 'bu mɔ, -na -ti, Nyɔɔɔɔ 'bu di -na nyɔɔɔɔ wa. Mɔ, -mɔ nyɔɔɔɔɔ, -ε kuo -Yusu ɔwɔ yi, -na

'mumu, ɔyɛɛ -yi, 'bu mɔ, -na -ti, Nyɛsɔa 'bu di -na nuɔba wa.

-Kvan -mu', -ni la, ti -mu' -ko 'yri Nyɛsɔa da la -mu', 'ki -bu kuo laɔa ɔwɛɛ yi, ε nɔ- -bu 'cibi 'u nunuo

¹⁷ De -bi 'n -huɛ ɔbu pu 'uɔɔ 'lu, ε nɔ- mɔ: 'A -nɛ nyiblo 'bu ni 'u, -kuandɛ -mu', -ɛ kɔ 'kɛ Nyɛsɔa -nyɛɛ, bu nu, ti -mu' -ko 'yri ε daa 'uɔɔ, 'ki bu kuo ɔnɛ ɔwɛɛ yi, -kvan a 'mu, ε nɔ- bu 'cibi 'u nunuo. ε ɔhen 'nyɛ, -tɛ ε ni la 'mu, kɛ- bu ni 'mu. De ni -do a 'mu, ε nɔ- 'n tuɛ -Yusu a nyibli a pɛpɛ, 'ki 'u 'a -nɛ -tɛ ɔdu.

¹⁸ ɔBu puɔɔ yi'bɛɛ a dɛ yi: Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'yɛɛ yi 'bɛ, ɔwɛ yi, -tɛ -Juukɛ* a tete ni 'a hɛhɛ, 'ti- Nyɛsɔa 'bu daɔa, 'ki bu kuo ɔnɛ ɔwɛɛ yi, ε 'ni 'muɔ 'ki yi'bɛɛ lɛ. ɔHɛn -mɔ de, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'bɛɛ yi, 'ti- Nyɛsɔa 'bu daɔa, 'ki bu kuo ɔnɛ ɔwɛɛ yi, -ɛ -bi ε 'ni 'hɛɛ 'lɛ 'a yi'bɛɛ.

¹⁹ 'Bu 'bɛ 'a mu yi, 'bu 'yɛ 'a mu yi 'bɛ, ε 'yɛ dɛ gbagbu 'pa-, 'ki 'u Nyɛsɔa ye'. Kɛɛ, dɛ -mɔ dɛ gbagbu, ε nɔ- mɔ, ba ɔtuu 'u Nyɛsɔa a tete 'u.

²⁰ 'A -nɛ nyiblo 'bu ni 'u, -kvan -mu', ε ni la, ti -mu' -ko 'yri Nyɛsɔa daa la 'uɔɔ, 'ki bu kuo ɔnɛ ɔwɛɛ yi, ε nɔ- bu 'cibi 'u nunuo.

²¹ ɔBu puɔɔ ɔkoyu a dɛ yi: Ti -mu' -ko 'yri Nyɛsɔa daa la 'u -mu, 'ki -bu kuo laɔa ɔwɛɛ yi, 'bu mɔ, ɔni mɔ la ɔkoyu, ε 'ni 'yaa 'lɛ -mu 'kla -wɛɛ. Kɛɛ, ɔni 'ye 'hru, 'ki bu tɛ -mu bu, -ɛ -bi wɛnɛ ki.

²² 'Ni yi win a puɔɔ lɛ ni ni, ε 'wɛ yi, ɔkoyu -mu', Kɔkɔnyɔ -Yusu -da, 'ki bu kuo ɔnɛ ɔwɛɛ yi, ε 'yɛ 'ki ɔkoyu 'pa-, -ɛ nuɔ, Kɔkɔnyɔ -Yusu ɔgbɛɛ ni, 'ki 'u dɛ 'kuku -mɔ, ε kɔɔ 'huɛn-, 'u

-mυε. 'Ya 'υ 'lu de, nyiblo -bu, -ε 'yι □koyu 'pa-, 'kι 'nε- 'klo -bu kι, 'tι- -Yusu 'Klιsu -da, 'kι bu kuo □nε □wlb yι, nyiblo a 'mυ, ε -hε ke -Yusu 'Klιsu a □koyu,

²³ -ε nu□o, Nyιsua -ha 'a 'Yu nι, 'kι bu □gble 'a mυ. A mω 'a nyibli □nιo. 'A -tι, a 'nι 'wεεn 'lι□ι kι, 'kι ba kυε nyibli a 'lule-hihie □wien λε, □wι yι, -te ba 'ye nι mω wen 'waa □koyu.

²⁴ 'Diayιnb -na, 'n yι 'a mυ 'nι -lee -nι, 'a -nε nyiblo 'bu nι 'υ, -kuan -mυ', ε ni la, ti -mυ' -kω 'yri Nyιsua daa la 'υ□υ, 'kι bu kuo □nε □wlb yι, -kuan a 'mυ, ε nω- bu 'cibi 'υ nunuo, □wι yι, -te Nyιsua ni 'a -hυhυa.

-Tι -mυ', Pωlb -hla, 'kι 'υ nyibli -mυ', -υ 'yι 'ti a de kι

²⁵ Nyibli -mυ', -υ 'yι 'ti, υ nυ- kω de 'mυ 'kι -mω λε na. -Tι -bu, 'n mi hla mω, ε 'yι Kυkωnyo -Yusu 'pa-, ε 'yι 'mω□o wlon □tu, keε, de -bu, 'n -hie 'lu -mω λε, -ε nω- 'n mi hla mω. Keε, ba pu 'na win a 'mυ nυa yι bu, -ε nu□o, 'mω □wlbγyikuonyo □nιo, 'kι 'lι Kυkωnyo -Yusu a 'kι 'kwli.

²⁶ 'Wen 'nι, ε nu -teε, 'kι nyibli 'nι 'tie 'lι. -Te ti nε -bu a □hιven a 'yiye -hυ nι. ε nω- kω -tι 'nι hλε□ε.

²⁷ -Mω nyιβεγyugbe, □nι kω nυgba, □nι 'mυo 'lι□ι λε, 'kι -bu pu 'lι□ι -patυ'. Mω, □nι 'yι nυgba -kω, □nι 'mυo 'lι□ι λε, 'kι -bu kω nυgba.

²⁸ Keε, □nι -hυε -bu kω nυgba, ε 'yι yιnyrede 'pa-. 'Yu nyrōyu 'bu -hυε bu kω nyιbυ, ε 'yι yι -nyre -wε. Keε, ba kω 'a yiye, nyibli -mυ', -υ yι 'blι 'ti, υ yι 'ye □hιven dιakι. ε nω- nu□o, 'nι pu λε,

a 'nɪ 'tie 'li, -kɔtɪ 'nɪ -hɔa□a lɪ□ɪ, ba 'ye □hɪvɛndɔ
a 'mɔ.

²⁹ 'Diayɪnɔ -na, -tɪ 'n hɛ, ε nɔ- -bɔ: Ti -mɔ',
Nyɪsɔa -nyɪ -a mɔ, 'kɪ -ba nu 'a -kɔan, ε 'tɪε -wɛ
'li nɪ. 'A -tɪ, kɔε kɛ mɔ bɔ, nyɪbɛpɔ -mɔ', -v kɔ
nɔgbɪ, bɔ 'cibi 'v Nyɪsɔa a -kɔan a nunuo, □wɪ yɪ
nyibli -mɔ', -v 'yɪ nɔgbɪ -kɔ.

³⁰ Nyibli -mɔ', -v yɪ wɛ, bɔ 'cibi 'v Nyɪsɔa a
-kɔan a nunuo, -wɛn nyibli -mɔ', -v 'yɛ nɪ wɛ.
Nyibli -mɔ', -v nɪ dɔdɔ, bɔ 'cibi 'v Nyɪsɔa a -kɔan
a nunuo, □wɪ yɪ nyibli -mɔ', -v 'yɛ nɪ nu dɔdɔ.
Nyibli -mɔ', -v kɔ dɛ, bɔ 'cibi 'v Nyɪsɔa a -kɔan a
nunu, □wɪ yɪ nyibli -mɔ', -v 'yɪ dɛ -kɔ.

³¹ Nyibli -mɔ', -v nii 'kɔ a kɔkɔ-tɛblɪ -kɔan 'yɪ,
bɔ 'wɪ- nyibli -mɔ', -v 'yɛ nɪ nuu □nɛ -kɔan 'yɪ.
'N hɛ□ε nɪ, -ε nu□o, 'kɔ -bɔ, -tɛ ε nɪ 'mɔ, ε 'tɪε
-hɔɛn 'v -wɪlɪ nɪ.

³² 'Nɪ -hɔa□a lɪ□ɪ, 'kɪ ba 'yaa nɛ 'aan dɪɔnɔ 'kla
-wɪyɛ. Nyɪbɛyugbɛ 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ 'yɪ nɔgbɔ -kɔ,
Kɔkɔnyɔ -Yusu a -kɔan nɪ -dɔ, ε nɔ- ε yɪ 'lu -mɔ
ɛ -hie. ε -hɔε□ε nɪ, 'a -nɛ tɪ, bɔ blee Kɔkɔnyɔ a
plɔ.

³³ Kɛε, nyɪbɛyugbɛ 'bɔ kɔ nɔgbɔ, 'a 'kayɪ a
-tɛblɪ, nɔ- kɔ -tɪ ε yɪ 'lu -mɔ ɛ -hie -wɛ. Dɛ -mɔ',
-ε dɪ 'a nɔgbɔ a plɔ -blee -nɪ, kɔ dɛ -mɔ', -ε dɪ
Nyɪsɔa a plɔ -blee -nɪ -wɛ, ε nɔ- ε yɪ 'lu -mɔ ɛ
-hie.

³⁴ Dɛ a 'mɔ a -tɪ, 'a □wɪlɔ □gla nɪ. Dɛ nɪ -dɔ a
'mɔ, ε nɔ- ε -mɔ, 'kɪ 'v nɔgbɔ -mɔ -wɛ. Nɔgbɔ 'bɔ
nɪ 'v, 'bɔ 'yɪ nyɪbɔ -kɔ, Kɔkɔnyɔ -Yusu a -kɔan a
-tɪ nɪ -dɔ, ε nɔ- ε yɪ 'lu -mɔ ɛ -hie. Dɛ ε -hɔε, ε nɔ-
mɔ 'a 'lulɛ-hihie kɔ 'a nunu-tɛblɪ a pɛpɛ 'hɔɛn- bɔ
blee Nyɪsɔa a plɔ. Kɛε, nɔgbɔ 'bɔ kɔ nyɪbɔ, 'a

'kayu ni -do a de, no- e yi 'lu -mo le -hie. De -mu',
-e di 'a nyibɔ a plɔ -blee -ni, no- e ɔmuɛ le.

³⁵ 'Ni yi 'pɔple le ni ni, 'mu 'a mu -hɛɛ -ni a -ti
ɔniɔ. E 'yi 'nyre ɔhen, ɔbu kɪka 'a mu -hɔnhlɔn'
le. 'N -huɛɔe ni, 'aan nɪnabɔ bu 'sii 'u yi, kɔ,
ba kɛ Kɔkɔnyɔ -Yusu ɔwien, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔwɔ a
pɛpɛ kɪ.

³⁶ Gblohɪan kɔ nyrayotayu 'hɛn- a kɔkɔle a
de, e no- 'n bi 'u kɪ. 'Bu mɔ, 'bu -yraɔa, -e mɔ,
u 'ni -hɔaɔa li bu kɔkɔ 'kɪ -ni de, 'ti- gblohɪan a
'mu, 'bu 'yeɔe, -e mɔ, de a 'mu, e nu 'yu nyɔɔyɔ a
'mu -mɔ, e nyre yi, 'a kɔkɔɔ 'bu 'tiɛ ni 'lɪ 'a ɔwɔ
kɪ, -e -bi bu kɔɔɔ, ɔwi yi, -te e ni 'a -hɔhɔa. 'Bu
kɔɔɔ, e 'yi de 'kuku -nu.

³⁷ Kɛɛ, gblohɪan a 'mu, 'bu 'yeɔe, -e mɔ, e 'yi
'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bu kɔ 'yu nyɔɔyɔ a 'mu, 'ti- 'bu 'yeɔe,
'kɪ 'lɪ 'a dɔɔɔ a ɔwɔ kɪ, -e mɔ, de a 'mu, e -hie 'lu
-mɔ le, e no yi, kɔ, 'bu -wɛ 'lɪ bu kɔɔ nɛ 'a dɔɔɔ a
'hɔ win kɪ, -e -bi e nu -tɛɛ -wɛ, 'bu mɔ, 'bu 'yiɔɪ
-kɔ.

³⁸ 'A -ti o, kɛ- 'n pɪ: Nyibɛyugbe -mu', -e mi
nɔgba kɔ mɔ, e nu yɪnɔde. Kɛɛ, nyibɛyugbe -mu',
-e 'ye ni di 'yu nyɔɔyɔ -mu' ni kɔ, e pɔ le, e di wen
kɔ, 'a 'lule-hihie nɔ yi, 'e -hi 'u 'a 'bi a -nɛ 'u.

³⁹ Nɔgba 'bu ni 'u, 'a nyibɔ 'bu 'tiɛ ni 'kɔ, e 'yi
'hru -kɔ, 'kɪ bu mu nyibɔ -bi kɔ. Kɛɛ, 'a nyibɔ
'bu 'kɔ, -e -bi e kɔ 'hru, 'kɪ bu kɔ nyibɔ -bi -mu',
'a ɔwɔ -huɛ. Kɛɛ, 'a nyibɔ a 'mu, e kɔ bu mɔ
-Yusu a nyiblo.

⁴⁰ Kɛɛ, 'mɔ -bi, kɛ- 'n pɪ: 'Bu 'yi nyibɔ -kɔ, e
di kɔ plɔbleede, e 'mu 'u -te 'bu kɔ wen nyibɔ 'u
-hi. 'N yiɔe ni, -e mɔ, Nyɪsɔa a -Hihiu* ni 'u 'mu
ke' -wɛ. 'A -ti, ba pɔ 'na win nɔa yi bu.

8

Diide -mu', v pie 'kuo, □bi -Yusu a nyibli -we 'li bu di□e ni?

¹ A 'beti 'mu ni -we, -ε mɔ: □Bi 'wlugba-tebli -mu', v pie 'kuo, -a -we 'li -ba di□e ni, -v'v- □bi -a 'yi 'li□i 'li -be, -ba di□e?*' A wen 'ni, a yi Nyɩsua a -ti a -tεε ni. 'A -ti, a wen 'ni, a yi 'aan dɔnu a naale. ε mɔ □han-ti, 'a yi -ti a -tεε. Kee, nyiblo 'bu yi -ti a -tεε, ε ni□e ni, 'ε 'yεε 'li 'a dɔnu 'li. Kee, de -mu', -ε we 'li -bu -hεε ne -a mu, 'ki -ba muu ye', 'ki 'v Nyɩsua a □wlv a yikuole -mɔ', ε nɔ- mɔ nuvεle.

² 'Bu mɔ, nyiblo 'bu yi 'li 'a dɔnu ni 'yεε -ni, ε kɔ, 'bu pu le, ε yi 'a -ne □dedede ni, de a 'mu, ε □hen 'nyre, -ε mɔ, -tebli -mu', Nyɩsua -hve -ba yi, ε 'yε□e ni yi.

³ Kee, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ye ni 'yaa 'li 'a dɔnu, kee, 'bu nve Nyɩsua, nyiblo a 'mu, nɔ- Nyɩsua -yi, -ε mɔ, ε mɔ 'a nyiblo □niɔ.

⁴ -ε -bi de -bu, -ε mɔ 'wlugba-tebli -mu', v pie 'kuo, □bi -a -we 'li -ba di□e ni, -v'v- -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba di□e? De -mɔ 'na 'lule-hihie, ε nɔ- -bu: -a yi□e ni, -ε mɔ, 'kuo 'yi Nyɩsua 'pa-. Nyɩsua mɔ Nyɩsua ni -do.

⁵ 'ε mɔ □han-ti, -tebli -hɔhɔ 'ε ni 'li yakɔ 'kwli, ε kɔ 'a de -bi 'ε ni 'ne- -tɔtɔ ki, -tebli a 'mu, nyibli 'v deε □nu 'waa nyɩsua. 'ε mɔ □han-ti, 'kuo a gblegble 'v ni 'li yakɔ 'kwli, ε kɔ 'a de -bi

* **8:1 8.1** 'Kɩ 'li Koletidɔ 'kwli, 'wlugba-tebli -mu', v pie 'kuo, v ple la□a ni, 'ki 'v 'mai yi, ε kɔ 'wlugba-tebli -bi 'hven-, v 'yi 'kuo -pie -ni. Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu -hve bu -to mumade, ε 'yi□i -yi, 'bu mɔ, mumade -mu', ε mi -to mɔ, 'bu pie □ne 'kuo, -huv' 'bu 'yi□i 'kuo -pie -ni.

'ε nu 'nε- -tutu ki, 'kuo a 'mu, nyibli 'u deε □nu nyisua. 'E mo □han-ti, 'kuo a gblegble 'u nu 'u, 'u koƆ -tonyibli win ki.

⁶ 'Ye □bu ε nu 'mu le, -a mu -mo -bi, de -a -yi, ε no- mo, Nyisua mo Nyisua nu -do. E no- mo -aan 'Baɪ. No- nu 'a -nε □dedede, 'ki 'nε- -tutu ki. E no- nu -a mu, -ε di□e nu, -a 'mu 'a nyibli' pa. -Aan Kɔkɔnyo mo Kɔkɔnyo nu -do -wε. E no- mo -Yusu 'Kɪsu. E no- Nyisua naa 'li, 'ε nu 'a -nε □dedede. E no- -nyi -a mu -hɔnhɔn, □a pɪ□ɪ.

⁷ Kε- ε nu 'mu. Kεε, 'ki 'li 'a mu -Yusu 'Kɪsu a nyibli 'nyi, -u -bi nu 'li, 'u 'yi de a 'mu -yi. Nyibli a 'mu, 'bu yi 'wlugba-tebli -mu' nu di, u pie 'kuo, ε 'wi yi, 'ki 'u □nu -mo, u 'tε 'cibi 'u 'kuo a dida, -ε nu□o, ti -hi la a ti 'yri, -tε u de la 'kuo a -ti, ε yii la 'u □nu le. U 'yεε 'kɪ nu kɔε, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlɔn. 'A -ti, 'bu di 'wlugba-tebli a 'mu, 'waa □wɪ yi yεε □nu -ti, -ε mo, u nu de 'kuku.

⁸ -A mu -mo -bi, -a yi□e nu, -ε mo, ε 'yi diide 'pa-, ε 'yi 'li□ɪ 'li -wε, bu nu□o, -ba 'mυε Nyisua yre, -hɔu', -ba hlɔ□ nε -mo le. 'Ye □bu -a di□e, ε 'yi 'li□ɪ 'li -wε, bu -hεε nε -a mu, mo, 'ye □bu -a 'yi□ɪ -di, ε 'yi 'li□ɪ 'li -wε, bu nu □dedede.

⁹ Kεε, ba □tu 'aan dɔnɔ 'yie. E mo □han-ti, 'a ko 'hru, 'ki ba di 'a -nε □dedede a -hυε, 'ye □bu 'wlugba-tebli -mu', u pie 'kuo. Kεε, 'bu mo, 'ba yi□ɪ nu di, ε -wε 'li bu nu□o nu, 'aan 'bɪhɪan -bi, -ε 'yεε 'kɪ nu kɔε, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlɔn, bu bi 'li de 'kuku 'nyi nu.

¹⁰ □Bu pu□u de yi: -Mo -mu', -ε pu le, -ε yi Nyisua a -ti a -tεε, 'ki -nu 'u -cɔhlɔnpiile* bu, □nu yi 'wlugba-tebli -mu', u pie 'kuo di. 'Kɪ 'li -mu 'yi, ε 'yi de 'kuku 'pa-. Kεε, -na 'diayi -bi, -ε pu le,

'wlugbadɛɖu a 'mʊ, 'a didie, ɛ mɔ dɛ 'kuku □nɔ, 'bʊ mɔ, 'bʊ 'ye -mʊ, □nɔ yɪ□tɪ nɪ di, -ɛ -bɪ dɛ -nɪ, ɛ di□e 'nɪ -kaa -nɪ, ɛ 'mʊ dɛ -mʊ' nu, -ɛ mɔ dɛ 'kuku, 'kɪ 'lɪ□tɪ 'yɪ.

¹¹ 'A -tɪ, -mɔ -bʊ, -ɛ pʊ lɛ, -ɛ yɪ Nyɪsʊa a -tɪ a -tɛɛ, dɛ -nɪ, ɛ ni□e nɪ, nyiblo -bʊ, -ɛ 'yɪ 'kɪ -kɔ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa a 'hru wɔn, 'ɛ -hɛ 'v 'hru a 'mʊ bʊ wɔn. Kɛɛ, kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, nyiblo a 'mʊ, -na 'dɪayɪ □nɔ, -ɛ kɔ -ta' -Yusu 'Kɪsʊ 'kʊʊ 'v -wɛ.

¹² 'Bʊ mɔ, □nɔ yɪ□tɪ lɛ nɪ nɪ, -na 'dɪayɪ -mʊ', -ɛ 'yɪ 'kɪ -kɔ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa a 'hru wɔn, ɛ mɔ 'crɛ □nɔ, □nɔ nii □nɛ -mɔ. ɛ 'yɪ -na 'dɪayɪ nɪ -do a 'mʊ 'pa-, □nɔ -nuu□o lɪ□tɪ 'crɛ lɛ, -nii -Yusu 'Kɪsʊ 'crɛ lɛ -wɛ.

¹³ Nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ pɪ lɛ, 'na diide -mʊ', 'n yɪ di, 'bʊ mɔ, 'bʊ yɪ□tɪ nɪ nɪ, 'na 'dɪayɪ -Yusu a nyiblo -bɪ 'bʊ yɪ dɛ 'kuku nɪ nɪ, -ɛ -bɪ □bʊ 'kee diidɛɖu a 'mʊ, 'a didie, -ɛ di□e nu, 'nɪ □ha□a nu, ɛ 'nɪ □ha 'v Nyɪsʊa a 'hru bʊ wɔn -ha.

9

Pɔlv wɛn 'nɪ, bʊ -ha 'lɪ 'a □pɪ lɛ

¹ 'N -hʊɛ wɛn□ɛ nɪ, 'kɪ ba 'nyu wɛn 'v 'mʊ 'hʊɪ. 'N yɪ□e nɪ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'hru, 'kɪ □bʊ nu 'a -nɛ □dedede, 'n -hʊɛ. 'Bɪ 'aan 'mumu a 'mʊ, a yɪ□e nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu a -mɔnanyɔ* □nɔ. 'Na □gbɛtʊ -bʊ, 'n 'ye -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu a 'mʊ nɪ. -Kʊan -mʊ', 'n nu 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'a kuo Kʊkɔnyɔ □wɔv yɪ. ɛ nɔ- nu dɛ 'a mʊ.

² 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ɛ kɔ nyibli, 'v hɛ□ɛ, -ɛ mɔ, 'mɔ -bʊ, 'n 'yɪ -Yusu a -mɔnanyɔ 'pa-. Kɛɛ, 'bɪ 'a mʊ -mɔ -bɪ, a yɪ□e nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ □nɔ, -ɛ nu□o, 'mɔ -pʊ 'a mʊ -Yusu a □haantitɛ.

Ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'a kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔlɔ yɪ. De a 'mɔ, ɛ tɔɛ ɔnɛ nyibli nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ seɣɪ-seɣɪ a -Yusu a -mɔnanyɔ ɔnɔ.

³ 'Bɔ mɔ, nyibli 'bɔ yɪ 'na 'nyɛ nɪ di, -tɪ 'n di ɔnɔ ɔwɔn ɔtuu -nɪ, ɛ nɔ- -bɔ:

⁴ 'Bɔ mɔ, 'nɪ -hɔɛ wɛnɔɛ, -tɛ -Yusu a nyibli -bɪ nɪ -tebli a nunuo, 'n kɔ wɛn 'hru, 'kɪ ɔbɔ nu wɛn 'a nunuo lɛ, kɛɛ, 'nɪ -nuɔ lɪɔ lɛ nɪ. 'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪ wɛn Nyɪsɔa a -kɔan nu mɔ nɪ di, 'kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, ɔbɪ 'n 'yɪ wɛn 'hru -kɔ, 'kɪ ɔbɔ lee wɛn 'a mɔ, -ɛ mɔ, ba -nyɪ 'mɔ diidɛ?

⁵ 'Ya 'ɔ 'lu de, ɔbɪ ɛ 'yɪ wɛn 'ɔ lɛ -nɔɔ -nɪ, 'kɪ ɔbɔ kɔ wɛn nɔɔba, -ɛ kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -a di wɛn 'dagbɪ' lɛ mu, -a 'mɔ wɛn Nyɪsɔa a -tɪ gba, ɔwɪ yɪ Pielɪ, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -mɔnanyɔ -bɪ, kɔ -Yusu a 'dɪayɪnɔ?

⁶ 'Ya 'ɔ 'lu de, 'n kɔ Banabastɪ 'hɔɛn-, -ɔ nɪ Nyɪsɔa a -kɔan, ɔbɪ -a mɔ nɪ -do, -bɔ ɔmɔɔ -aan diidɛ lɛ?

⁷ ɔBɪ a 'wɪn la -hɔan nɪ, nyiblo -bɔ, -ɛ nɪ 'seyode, ɛ nɪ -do 'ɛ ɔmɔɔ la -hɔan 'a diidɛ lɛ? 'Uɔn-, ɛ 'yɪ 'mɔ lɛ -nɪ. Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ -ci la -ci, 'tɪ- -ɛ 'yɪ la 'a 'dɔdɔ-tebli -di 'lɪ? Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ naa la 'wɪlugba-tebli, 'tɪ- -ɛ 'yɪ la 'lɪɔ de 'kwɪlɪ 'yee -nɪ 'lɪ? Ɛ 'yɪ nyiblo ɔdɔ -kɔ.

⁸ -Tɪ -bɔ, 'n hɛ, ɛ 'yɪ nyibli nɪ -do 'pa-, ɔ 'nɪ -hieɔ lɪɔ 'lu -mɔ lɛ. Nyɪsɔa a tete hɛɔɛ nɪ -wɛ.

⁹ 'Ɛ mɔ ɔhan-tɪ, Moise 'ɛ 'crɪ laɔa, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwɪlɪ, -ɛ mɔ: «Bli -bɔ, -ɛ yɪ -kɔbɔ -hɔhɔɔ -nɪ, a 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, ba mɔa nɛ 'a 'mutu lɛ, -ɛ diɔɛ nu, ɛ 'nɪ ɔha de di a -tɪ.» -Tɪ a 'mɔ, Nyɪsɔa hɪa la, ɛ 'yɪ blo nɪ -do 'pa-, ɛ 'yɪ ɔnɔ 'nyɛ ɔhɛn.

10 -Tɪ a 'mʊ, ɛ hla la, -a mʊ kɔ -tɪ, 'ɛ hla la□a -wɛ. □Bʊ pʊ□ʊ dɛ yɪ dɛ. Nyiblo 'bʊ yɪ -ci nɪ -ci, 'a □wɔ a yukuɔlɛ a pɛpɛ, ɛ nɔ- mɔ, ɛ di 'a 'dʊdɔ-tɛblɪ 'nɪ di, ɛ kɔ, nyiblo 'bʊ yɪ -kʊbʊ nɪ dui, ɛ nɔɔ 'ʊ lɛ, 'kɪ bʊ di 'a dɛ.

11 -A mʊ lee nɛ 'a mʊ Nyɪsʊa a -tɪ, □wɪ yɪ, -tɛ 'dʊdɔnyɔ nɪ, 'ɛ 'dʊɛ, 'kɪ 'lɪ 'a -ci kɪ. □Bɪ 'a mʊ -mɔ -bɪ, a wɛn 'nɪ, ɛ 'yɪ 'ʊ lɛ -nɔɔ -nɪ, 'kɪ ba -nyɪ -a mʊ diidɛ?

12 ɛ kɔ nyibli -bɪ, 'ʊ nɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, 'ʊ nɪ Nyɪsʊa a -kʊan, 'ʊ -hʊɛ, 'kɪ ba -hɛɛ □nʊ, 'kɪ 'ʊ diidɛ a -ta', 'a -wɛn, 'kɪ ba -hɛɛ □nʊ. 'Bʊ mɔ, 'bʊ nɪ 'mʊ lɛ, -ɛ -bɪ, -a mʊ -mɔ -bɪ, -a blɛɛ wɛn yɪ, -ba -hʊa wɛn 'a mʊ diidɛ, -ba -hi wɛn 'ʊ nyibli a 'mʊ 'ʊ. Kɛɛ, -a 'yɪ□ɪ -nʊ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ Nyɪsʊa a -tɪ -mɔ lɛ nɪ nɛ, 'n wɛn nɪ, □bʊ 'yɛ □hɪwɛn, -ɛ di□ɛ nʊ, 'mʊ 'na dɪɔnʊ a naalɛ yɪ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ□ɪ lɛ nɪ nɪ, -ɛ -bɪ nyibli 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ hla□a, -ɛ mɔ, 'wliyɛ a -tɪ, 'nɪ nɛ Nyɪsʊa a -tɪ -mɔ lɛ, ʊ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ ka 'waa nʊt yɛɛ, 'kɪ bʊ 'wɪn Nyɪsʊa a □haantitɛ -mʊ', -ɛ nɛ -Yusu 'Kɪsʊ a -tɪ -mɔ lɛ.

13 A yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, nyibli yɛ 'lɪ dii-tɛblɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbʊ bʊ, 'tɪ- nyibli -mʊ', -ʊ nɪ -kʊan, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbʊ a 'mʊ bʊ, 'kɪ ʊ kʊɛ 'lɪ bʊ, 'ʊ yɪ dɛ di, kɔ nyibli -mʊ', -ʊ yɪ -cɔhlʊn* pi, 'kɪ 'ʊ Nyɪsʊa yɛ', ʊ kɔ 'lɪ 'waa -nɛ 'kɪbɪa nɪ -wɛ.

14 Kɛ- nɪ -do, ɛ nɪ 'mʊ, 'kɪ 'ʊ nyibli -bʊ, -ʊ pɪ Nyɪsʊa a □haantitɛ -mɔ. -Aan Kʊkɔnyɔ -Yusu hla□a nɪ, -ɛ mɔ, nyibli -mʊ', -ʊ pɪ Nyɪsʊa a □haantitɛ, 'kɪ 'waa diidɛ bʊ -hɔn 'lɪ -kʊan a 'mʊ, ʊ nɪ 'kwɪlɪ.

15 'Yɛ □bʊ ɛ nɪ 'mʊ lɛ, 'n 'yɪ -hʊan 'a mʊ diidɛ nɪ -hʊɛ, 'kɪ 'ʊ 'na Nyɪsʊa a -kʊan -bʊ, 'n nɪ a -ta'.

Ɛ 'yɪ ɔ̃bɪ a 'mʊ 'mʊ diide yɪ ya a -tɪ 'pa-, 'nɪ 'crɪɔ̃
 lɪ -tɪ -bʊ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ wɛn 'a mʊ dɛ nɪ -hʊɛ, -ɛ
 -bɪ 'n 'yɪ wɛn 'lɪɔ̃ɪ 'lɪ -wɛ, ɔ̃bʊ pʊ wɛn 'na dɔɔnʊ a
 -pli, -tɛ 'n -wɛn 'na dɔɔnʊ yɪ a -tɪ. Kɛɛ, ɛ nu wɛn
 -tɛɛ, ɔ̃bʊ 'kʊ, 'kanʊ a -tɪ, 'ɛ -hi 'ʊ ɔ̃bʊ -hʊa wɛn 'a
 mʊ dɛ.

¹⁶ -Tɛ 'n mɔ -Yusu 'Klɪsʊ a ɔ̃haantitiepɔnyɔ a
 -tɪ, 'n 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, ɔ̃bʊ pʊ 'na dɔɔnʊ a -pli,
 -kotɪ Nyɪsʊa, nɔ- lee 'mʊ, ɔ̃bʊ pʊ ɔ̃haantitie a 'mʊ.
 'A -tɪ, 'jɾɔ 'kɪ 'ʊ 'mʊ -mɔ, 'bʊ mɔ, 'nɪ 'yɛ nɪ pʊ
 ɔ̃haantitie a 'mʊ.

¹⁷ 'Bʊ mɔ, 'na ɔ̃gbɛtʊ 'nɪ -ha wɛn 'lɪ -kʊan a 'mʊ,
 ɛ di nu wɛn -tɛɛ, 'kɪ bʊ 'pɛɛ wɛn 'mʊ, kɛɛ, ɛ 'yɪ
 'na ɔ̃gbɛtʊ 'pa-, 'n 'yɪ 'lɪ -kʊan a 'mʊ -ha. Nyɪsʊa,
 nɔ- lee 'mʊ, ɔ̃bʊ nuɔ̃. Ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ niɔ̃ɛ.

¹⁸ Dɛ- mɔ 'kɪ 'na 'pɛɛɛ 'lɪ? Nɔ- mɔ, ɔ̃bʊ na
 Nyɪsʊa a -tɪ -mɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwli. 'Ɛ mɔ
 ɔ̃han-tɪ, ɛ di nɔɔ wɛn 'ʊ lɛ, 'kɪ bʊ -nyɪ wɛn 'mʊ
 dɛ, -tɛ 'n mɔ -Yusu 'Klɪsʊ a ɔ̃haantitiepɔnyɔ a -tɪ.
 Kɛɛ, 'nɪ -hʊa ɔ̃a lɪ ɔ̃dedede.

*Pɔlv niɔ̃ɛ nɪ, -ɛ diɔ̃ɛ nu, -Yusu a ɔ̃haantitie 'mʊ
 bʊ 'hɛɛn -nɪ*

¹⁹ -Tɛ 'n nɪ 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: 'N kɔ wɛn 'hru, 'kɪ
 ɔ̃bʊ nu wɛn 'a -nɛ ɔ̃dedede, 'n -hʊɛ. 'N 'yɪ nyiblo
 ɔ̃dʊ a ɔ̃koyu 'pa-. Kɛɛ, 'na ɔ̃gbɛtʊ, 'mɔ -hʊɛɔ̃ɛ, 'kɪ
 ɔ̃bʊ -hɛ nyibli a pɛpɛ a ɔ̃koyu, -ɛ diɔ̃ɛ nu, 'mʊ
 nyibli -hʊɔ̃hʊɪ Nyɪsʊa a -tɪ -lee -nɪ, ʊ 'mʊ wɛn,
 'kɪ bʊ kuo -Yusu ɔ̃wlv yɪ.

²⁰ 'Bʊ mɔ, 'nɪ nɪ 'lɪ -Juukʊɛ 'nyɪ, -ɛ -bɪ dɛ ʊ
 ni, ɛ nɔ- 'n ni, 'nɪ ɔ̃tʊɪ 'ʊ Moise a tete, -ɛ diɔ̃ɛ
 nu, Nyɪsʊa a -tɪ -mʊ, 'n yɪ ɔ̃nʊ -lee -nɪ, ʊ 'mʊ ɔ̃bʊ
 ɔ̃han-tɪ pʊ, ʊ 'mʊ -Yusu ɔ̃wlv yɪ -kuo -nɪ. 'Ɛ mɔ
 ɔ̃han-tɪ, 'n 'yɪ 'lɪ Moise a tete a 'klɪ bʊ -nɪ. Kɛɛ,

'bu mo, 'ni ni 'li nyiblidu -mu' 'nyi, -u tui 'u tete a 'mu, de u ni, e no- 'n ni -we, -e di e nu, Nyisua a -ti -mu', 'n yi nu -lee -ni, u 'mu nu han-ti pu, u 'mu -Yusu wlu yi -kuo -ni.

21 Mo, 'ni ni 'li nyibli -mu' 'nyi, -u yi Moise a tete a 'mu -yi, de u ni, e no- 'n ni -we, -e di e nu, Nyisua a -ti -mu', 'n yi nu -lee -ni, u 'mu nu han-ti pu, u 'mu -Yusu wlu yi -kuo -ni. E yi 'nyre hen, -e mo, 'ni tuu o 'u Nyisua a tete. 'N tui 'u nu, -e nu o, 'n tui 'u -Yusu 'Kisu ni.

22 'Bu mo, 'ni nyre 'li nyibli -mu' 'nyi, -u kuo -Yusu 'Kisu wlu yi, kee, -u 'yee 'kl -huohu ni kee, 'ki 'u wlu a yikuole a -ta', -tebli -mu', u yi 'ye, -e mo, e nyre yi, 'ni -nu o li, -e di e nu, Nyisua a -ti -mu', 'n di nu -lee -ni, u 'mu nu han-ti pu, u 'mu -Yusu wlu yi -kuo -ni -tee. E hen 'nyre, 'a -ne nyibli -ko 'nyi 'n di 'li nyre, de -mu', u ni, e no- 'n ni, -e di e nu, 'a -ne -tite du, 'n di 'u -naa -ni, 'mu 'waa dodoyo -hee -ni, u 'mu Nyisua yi, u 'mu wa.

23 -Tebli a pepe, 'n ni, 'n ni e ni, -e di e nu, -Yusu 'Kisu a haantitie 'mu bu 'heen -ni, -e di e nu, 'n ko nyibli -bi 'hun-, Nyisua 'mu -a mu haande -mo nu.

24 Bu pu nu cigbe'gbanyu a de yi. A yi e ni, -e mo, 'bu pu le, nyibli -bu, u 'gbe ci, de, -e hen 'nyre, e no- mo: Nyibli -huohu, nu- 'gbe cigbe a 'mu, kee, nyiblo ni -do -mu', -e yi 'a 'bio le -hi, e no- ko 'peele. 'A -ti, de 'n yi 'a mu -lee -ni, e no- mo, ba tuu 'u 'kl, ba 'wi- cigbe'gbanyu a 'mu yi, -e di e nu, a 'mu 'peele ko -we.

25 Nyibli a pepe, -u -hwe -bu 'gba cigbe, u tui 'u 'kl, 'u yi 'nyi, -e di e nu, -nyrowo 'bu nyre 'u,

υ 'mu 'waa 'bio ɛ -hi, 'ti- υ 'mu 'pɛɛɛ a 'mu kɔ. 'Pɛɛɛ a 'mu, υ di ɔnu -nyi, ɛ 'yi 'liɔti 'li -wɛ, bu hie 'klo. -A mu -mɔ -bi, -a yi 'nyi cigbɛ a 'gbugba -tɛɛ, 'ki 'υ Nyɔsua a 'hru wɔn, -ɛ diɔe nu, 'pɛɛɛ -mu', -ɛ di 'klo hie, -a 'muɔυ kɔ.

²⁶ Ɛ nɔ- nuɔo, 'ni 'wi- nyiblo -mu' yi, -ɛ 'sii 'υ 'hru yi, -ɛ 'gbɛ ci ɛ. 'N 'wi- ηmliponyɔ yi -wɛ, -ɛ kɔ 'a 'bi ηmliponyɔ 'hɔen-, -υ yi -wɔn. Kɛɛ, 'n 'yi ηmliponyɔ -mu' yi 'wi, -ɛ pɔpi 'li ηmli ɛ.

²⁷ Ɛ 'wi yi, 'n ɔtui 'na dɔnυ ɔhɔen, 'ni kɔɔ 'na dɔnυ win ki, -ɛ diɔe nu, de -mu', Nyɔsua -hɔɛ, 'muɔυ nu. 'Bu mɔ, 'ni yiɔti ɛ ni ni, ɛ'boɔ-nyɔwɔ 'kwli, 'na 'mumu -bu, -ɛ lee Nyɔsua a -ti nyibli ɛ, Nyɔsua 'yi 'liɔti 'li -wɛ, bu pu 'mu ke'.

10

A 'ni 'daa 'li 'kuo

¹ 'Na 'ɔɔɔnυ -na, 'n -hɔɛɔɛ ni, de -mu', -ɛ mu la 'lu -mɔ, -aan 'baɔnυ a ti 'yri, ba kɔ 'a ɛyuyruo. Ti -mu', υ 'yɛ la 'tiile ni kɔɛ, υ yi la Moise ɔwien ɛ kɔɛ, 'ki 'li 'pɔwɔnblugba ki. -Tɛ υ ni la 'hru wɔn, Nyɔsua nu laɔa ni, 'nunma 'ɛ ɔjri la ɔnu 'lu bu, 'waa pɛpɛ 'υ ɔta la 'Yru -Jɔhɔn.

² Ɛ ɔhen 'nyɛ, -ɛ mɔ, 'waa pɛpɛ a 'mu, Nyɔsua pu ɔnu 'nie 'lu ɛ, 'ki 'li 'nunma kɔ 'Yru -Jɔhɔn a 'mu 'kwli, -ɛ diɔe nu, υ kɔ Moise 'hɔen-, υ 'mu -mɔɛ.

³ 'Waa pɛpɛ a 'mu, υ nu- yi la diide -mu', -ɛ -hɔen la 'li Nyɔsua -mɔ di,

⁴ Ɛ kɔ 'nie -mu', -ɛ -hɔen la 'li Nyɔsua -mɔ, 'υ 'nɛ laɔa. Ɛ mɔ ɔhan-ti, 'nie a 'mu, 'ɛ -hɔen la 'li 'hiɔ ɔdu 'kwli. 'Hiɔ a 'mu, Nyɔsua, nɔ- -nyi la

□nu□v. 'Hɔ a 'mɔ, ε mɔ -Yusu 'Klɩsɔ □nɔ. Ε kɔ □nu 'hɔen-, nɔ- nɩnε la -mɔ.

⁵ Ε mɔ □han-tɩ, 'v 'ye la □wɩlɛkεε-tebɩ a 'mɔ, kεε, 'waa kasɩ a ηmlɩ 'kukui 'nɩ -blee□e la Nyɩsɔa a plɔ. Ε nɔ- kɔ -tɩ, 'v 'kɔkɔɩ la 'hru wɔn lε.

⁶ -Tebɩ a 'mɔ, -ε mu la 'lu -mɔ, ε tɔε nε -a mɔ -tebɩ -bɩ, -ε di□e nu, -aan □wɩ 'nɩ □ha yɩnyre-tebɩ -hɔa, □wɩ yɩ, -tε v ni la 'a -hɔhɔa.

⁷ -U -bɩ nɩ 'lɩ □nu 'nyɩ, 'v dε la 'kuo. Kε- v nu la 'a 'cɩcɩ, 'kɩ 'lɩ Nyɩsɔacɩɩn 'kwɩ, v wen: «Nyibɩli -tɔa hru a 'mimle, 'v yɩ dε di, 'v 'nε nɔ, 'v -tɔa -wɩa a yiyie, 'kɩ 'v 'kuo a dɩda a -ta'.» 'A mɔ -mɔ -bɩ, a 'nɩ 'daa 'lɩ 'kuo, □wɩ yɩ, -tε v ni la□a.

⁸ -U -bɩ nɩ 'lɩ □nu 'nyɩ, 'v ni la 'lawɩ. Ε nɔ- kɔ -tɩ, Nyɩsɔa 'ε nu□o, 'waa 'miliwɩ a (23'000) -wɩb □tu 'v ta, 'v 'kɔkɔ lε, 'kɩ 'lɩ -nyrɔwɔ nɩ -do 'kwɩ. Kεε, -a mɔ -mɔ -bɩ, -a 'nɩ 'nuo 'lɩ 'lawɩ, □wɩ yɩ, -tε v ni la 'a nunuo.

⁹ Nyibɩli -bɩ nɩ 'lɩ □nu 'nyɩ, 'v □tεε la 'v Kɔkɔnyɔ Nyɩsɔa lε, -ε di□e nu, dε -mɔ', ε di nu, v 'mɔ□v 'ye. Dε a 'mɔ a -tɩ, hro 'ε yɩ la □nu lε mle, 'v 'kɔkɔɩ la lε. Kεε, -a mɔ -mɔ -bɩ, -a 'nɩ 'nuo 'lɩ 'waa dε, -a 'nɩ 'tεε 'lɩ Nyɩsɔa 'yɩ.

¹⁰ -U -bɩ nɩ la 'lɩ □nu 'nyɩ, 'v yɩ la wɔn lε 'pɔple -nɩ, 'kɩ 'v Nyɩsɔa kɩ. Dε a 'mɔ a -tɩ, Nyɩsɔa a lɛlenyɔ -mɔ', -ε 'lε nyibɩli, 'ε di la dε, 'ε 'lɩlε la □nu lε. 'A mɔ -mɔ -bɩ, a 'nɩ 'nuo 'lɩ 'waa dε, 'a 'nɩ 'pɔple 'lɩ wɔn lε.

¹¹ -Tebɩ a pεpε a 'mɔ, ε mu la 'lu -mɔ, 'kɩ 'v □nu -mɔ, -ε di□e nu, Nyɩsɔa 'mɔ la□a nyibɩli -tɔɔ -nɩ, -ε mɔ, v 'nɩ 'nuo 'lɩ dε 'kuku. -Tebɩ a 'mɔ, v 'cɩɩ la 'lɩ□ɩ Nyɩsɔacɩɩn 'kwɩ nɩ, -ε di□e nu, -a 'mɔ □tɔ kɔ, -kɔtɩ tɩ -bɩ, -a nɩ kɩ, ε mɔ lε'boɔtɩ □nɔ.

12 Ε νο- nu□o, 'nι πι λε, -ε μο, nyiblo 'bu pu λε, δε 'kuku -mu', Yisraekve ni la, ε 'yι 'li□ι 'li -we, bu nu□o, -ε -bi nyiblo a 'mu, bu □tu 'a dionu 'yie, -ε di□e nu, ε 'nι □ha Nyisva a 'hru bu wlon -ha, 'bu mo, □dedede 'bu yι 'u□u λε nι □tee -ni.

13 Λε□teeλε nι -do -mu', -ε yι 'u nyre, 'kι 'u 'a mu -mo, ε nι -do a 'mu, no- yι 'u nyre, 'kι 'u nyibli a pepe -mo. Nyisva -mo -bi, ε di 'a mu 'nι -hee -ni, □wi yι, -te ε nu 'a hihla. Ε 'yι 'li□ι 'li -we, bu -hon 'u□u -mo, 'kι δε -bu, -ε -hi 'aan 'klt wlon, bu nu 'a mu. Kee, λε□teeλε 'bu -hve bu nu□o, ba -ha Nyisva a 'hru bu wlon, -ε -bi Nyisva di -nyi 'a mu 'klt, -ε di□e nu, a 'nι □ha 'u 'a 'hru bu wlon -ha.

-A ko 'kuo -hvin* 'hven-, -a 'yι -mve

14 'Na nve'dtayinu -na, -te ε nι 'mu λε, 'a -ti ba hie 'u 'kuo a dida bu pepe.

15 'N yi□e nι, -ε μο, 'a mu -bu, 'n yι -mo 'cru -ni, a ko 'lule-hihie. 'A -ti, -ti -mu', 'n di 'a mu -lee -ni, ba -hie□e 'lu -mo λε.

16 'Bu mo, □ba yι Kvkonyo a λε'boodiide -mu' nι di, 'bu mo, □ba yι Nyisva 'wio nι -nyi, 'kι 'u -wiin-janu a -ta', ko, □ba yι□ι nι 'ne, -ε -bi -Yusu 'Klisu a -hlu ni□e nι, ε ko -a mu 'hven-, □a yι -mve. 'Ti-, □ba yι 'floo -mu' □ti□ λε nι 'be, □ba yι□ι nι di, -ε -bi -a ko -Yusu 'Klisu 'hven- -a -mve nι, 'a 'kukvu a -ti.

17 'Flooquo nι -do, no- nι 'u. -A mu -mo -bi, -a -hu nι, kee, 'flooquo nι -do a 'mu, no- -a yι di. De a 'mu, no- tve □ne yι, -ε μο, -a 'wi- -tonyiblo nι -do yι.

18 Ba -hie Nyisva a dako -mu', -u mo Yisraekve a -ti 'lu -mo λε. U yι pi la 'wlugba-tebl a -cohlun*,

'kɪ 'v Nyɪsua ye'. Nyibli 'bɔ yɪ 'wɫugba-tɛblɪ a 'mɔ nɪ dɪ, -ɛ -bɪ ɛ ɔhɛn 'nyrɛ, -ɛ mɔ, v kɔ Nyɪsua 'hɔɛn-, v -mɔɛ nɪ.

19-20 'A -tɪ, nyibli 'bɔ yɪ 'wɫugba-tɛblɪ 'kuo nɪ -pɪe -nɪ, dɛ a 'dɪ -bɪ ɛ ɔhɛn 'nyrɛ 'lɪ? 'Ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'n hlaɔa nɪ, -ɛ mɔ, 'kuo 'yɪ Nyɪsua 'pa-. Kɛɛ, 'wɫugba-tɛblɪ -mɔ', v yɪ 'kuo -pɪe -nɪ, sɛyɪ-sɛyɪ 'kuo -hɔɪn, nɔ- v yɪɔɪ -pɪe -nɪ. U 'nɪ -pɪeɔe lɪɔɪ Nyɪsua. 'Bɔ mɔ, 'bɔ yɪɔɪ 'kuo -hɔɪn nɪ -pɪe -nɪ, -ɛ -bɪ v kɔ 'kuo -hɔɪn a 'mɔ 'hɔɛn-, v nɔ-mɔɛ. 'A mɔ -mɔ -bɪ, 'nɪ -hɔaɔa lɪɔɪ, a kɔ 'kuo -hɔɪn a 'mɔ 'hɔɛn-, ba -mɔɛ.

21 A 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ba 'naa 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ a -wiin-ɲanɔ 'kwɪlɪ, 'tɪ- ba mu, ba 'naa 'lɪ 'kuo -hɔɪn a -ɲanɔ wɔɔn 'kwɪlɪ -wɛ. Mɔ, a 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ba dɪ Kɔkɔnyɔ -Yusu a dɪdɛ, 'tɪ- ba mu, ba dɪ 'kuo -hɔɪn a dɪdɛ -wɛ.

22 'Bɔ mɔ, ɔba yɪ lɛ nɪ nɪ, -ɛ -bɪ Kɔkɔnyɔ dɪ pɔɔ nɛ -a mɔ yɪv lɛ. -A 'nɪ 'hie 'lɪɔɪ 'lu -mɔ lɛ, -ɛ mɔ, -a kɔ 'klɪ, ɔa -hi 'v -aan Kɔkɔnyɔ 'v.

Dɛ -bɔ, -ɛ dɪ -na 'bɪhɪan -tonyiblo -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- -bɔ -hie 'lu -mɔ lɛ

23 Nyibli -bɪ nɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, 'v pɪ lɛ, -ɛ mɔ, v kɔ 'hru, 'kɪ bɔ nu 'a -nɛ ɔdedede, 'waa ɔwɔv -hɔɛ. Iɪn, ɛ mɔ ɔhan-tɪ, kɛɛ, -tɛblɪ -bɪ nɪ 'v, -ɛ 'yɛ nɪ -hɛɛ nɛ 'aan 'bio -tonyibli. Ɛ mɔ ɔhan-tɪ, nyibliɔv a 'mɔ, v kɔ 'hru, 'kɪ bɔ nu 'a -nɛ ɔdedede, v yɪ 'ye. Kɛɛ, nunu-tɛblɪ -bɪ nɪ 'v, -ɛ 'yɛ nɪ -hɛɛ nyibli, 'kɪ bɔ muu ye', 'kɪ 'v Nyɪsua a 'hru wɔɔn.

24 'A -nɛ nyiblo 'bɔ nɪ 'v, dɛ -mɔ', -ɛ dɪ 'a 'bɪhɪan -tonyiblo -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- bɔ nu. Ɛ 'nɪ 'hiee 'lɪ ɛ nɪ -dɔ a -tɪ 'lu -mɔ lɛ.

25 'A -ne 'wlugba-tebli □du, v plee 'v 'mai yi, ba -to□o, a 'mu□v di. A 'ni 'hie 'li □dedede 'lu -mo le. A 'ni 'betie 'li ni, 'bu mo, 'bu pie □ne 'kuo.

26 Ba ko 'a yiyie, -ε mo, v 'cru la 'li Nytsuacrten 'kwli ni, -ε mo: «Nytsua, no- ko -tebli a pepe -mu', -ε ni 'ne- -tutu ki.»

27 'A -ti o, 'bu mo, nyiblo -mu', -ε 'yi -Yusu -yi, 'bu da -mu diide -mo, 'ki 'li 'a 'kayu bu, 'bu mo, □ni mu 'li, -ε -bu 'a -ne de, v di -mu -nyi, di□e, □ni 'hiee 'li □dedede a -ti 'lu -mo le, □ni 'betie 'li -ni, 'bu mo, 'bu pie □ne 'kuo.

28 Kee, 'bu mo, nyiblo 'bu -di, 'bu lee -mu, -ε mo: «'Wlugba-tebli -mu', -yi di, v pie □ne 'kuo,» -ε -bu □ni 'die 'ki□i de, -ε di□e nu, de -mu', nyiblo a 'mu, ε pu wen le, -ε mo wen de 'kuku, □ni □ha□a nu, 'a □wlv 'ni □ha□a -ti -yee -ni.

29 'Bu mo, 'ni yi -ti a 'mu ni hle, nyiblo a 'mu, ε no- ko □wlv a -ti □ni□, ε 'yi -na 'mumu a □wlv a -ti 'pa-.

-Bakle, ke- -di pu, -ε mo: «'Mo -bi, 'n ko 'hru, 'ki □bu nu 'a -ne □dedede, 'n -hve. De- nu 'ki□i, 'v yi 'mu -lee -ni, -ε mo, 'ni 'nuo 'li de a 'mu, 'na 'buhian -bi a □wlv 'ni □ha□a -ti -yee -ni a -ti 'li?»

30 'Bu mo, 'ni -nyi Nytsua 'wio, 'ki 'v diide -mu', 'n yi di a -ta', de- ko -ti, nyiblo -bi 'mu 'na 'nyre di 'li?»

31 -Ti 'n -hve □bu lee -mu, ε no- -bu: 'A -ne □dedede, -di di, ko 'a -ne □dedede, -di 'na, ko 'a -ne □dedede, -di nu, nu□o, -ε di□e nu, ε 'mu Nytsua -ti a 'yi'buale -nyi.

32 □Ni 'nuo 'li -teblidv -bu, -ε pi nyibli a □wlv □hlon le, 'v yi Nytsua a -ti le -hee -ni, 'ye □bu

nyibli -mu', -u mo -JuukuƆe, ko nyibli -mu', -u 'yi -JuukuƆe* 'pa-, ko 'a -ne -Yusu a nyiblo □du.

³³ -Te 'n ni□e, ke- ba nu 'a nunuo -we. 'A -ne □dedede, 'n di nu, 'n -hu□e ni, bu nu□o, nyibli a pɛpɛ a plo bu ble. De -mu', -e di 'mo ni -do -he□e -ni, e 'yi□i 'pa-, 'ni -hie□e li□i 'lu -mo le, kee, de -mu', -e di 'na 'bio -he□e -ni, Nyɩsua 'mu □nu wa, e no- 'n yi 'lu -mo le -hie.

11

¹ Ba -ha 'li 'na □pi le, □wi yi, -te 'n ni, 'ni -he 'li -Yusu 'Klɩsu a □pi le.

-Te nuƆbi ko bu nu 'waa dɩɔnu a naale, 'ki 'li 'cveƆayu bu

² 'N pi 'a mu 'nyre le, -e nu□o, -tebli -mu', 'n toɔ la 'a mu, a yi -hie 'a -ti 'lu -mo le, 'a -ne ti, 'a ni□e.

³ Kee, 'n -hu□e ni, □bu toɔ ne 'a mu de -bi. E no- mo: Nyɩsua, no- ni 'u -Yusu 'Klɩsu 'lu yi, -Yusu 'Klɩsu 'e ni 'u nyɩbeyu gbe 'lu yi, nyɩbeyugbe -mo -bi 'e ni 'u nuƆba 'lu yi.

⁴ Ti -ko 'yri -Yusu a nyibli di le 'kukue -ni, 'bu mo, nyɩbeyugbe 'bu yi Nyɩsua ni de, e ko, -ti -mu', Nyɩsua □tu□o wɔn, 'bu yi□i -mo le ni ne, 'bu □tu 'hungble 'lu, e □hen 'nyre, -e mo, e 'ni □tuu□o 'u -Yusu 'Klɩsu, -e ni 'u□u 'lu yi.

⁵ NuƆba -mo -bi, 'bu yi Nyɩsua ni de, e ko, -ti -mu', Nyɩsua □tu□o wɔn, 'bu yi□i -mo le ni ne, 'bu 'yi -gese 'lu -hie -ni, -e -bi e □hen 'nyre, -e mo, e 'yi 'u 'a nyɩsu, -e ni 'u□u 'lu yi, 'a 'u□tuule -ko. 'Bu mo, 'bu 'yi -gese 'lu -hie -ni, -e -bi e mo -tuɩde

□nιω, -ε nu□o, nuγba a 'mu, ε 'wι- nuγba -mu' yι, -ε ηmla 'u 'lu le.*

6 'Bu mo, nuγba 'bu 'yι -gese 'lu -hie -ni, -ε -bu ε ko bu 'be 'a 'lu kle -we. Nuγba a 'mu, 'bu 'be 'a 'lu kle, -huy' 'bu ηmla 'u□u le, -a yi□e ni, -ε mo, ε mo -twide □nιω. Ε 'wι yι, ε 'yι -gese 'lu -hie -ni. -Te ε ni 'mu le, ε nu -tee, bu -hie -gese 'lu.

7 Nyubeuyugbe -mo -bi, 'bu yι Nyisua ni de, ε 'ni 'tuo li 'hungble 'lu, -ε nu□o, Nyisua nu□o ni, -ε di□e nu, nyubeuyugbe 'mu□u yι 'wι, ε ko, ε 'mu nyibli Nyisua a -ti a 'yi'buaie -taw -ni. Nuγba -mo -bi, nyubeuyugbe a -ti a 'yi'buaie ni -do, no- ε tve nyibli.

8 A yi□e ni, -ε mo, Nyisua 'yι 'li nyubeuyugbe nuγba 'hwi -mo -ha, kee, nuγba, no- ε -ha 'li nyubeuyugbe 'hwi -mo.

9 Ko, Nyisua 'yι nyubeuyugbe -nu, nuγba a -ti, kee, nyubeuyugbe a -ti, 'ε nu nuγba.

10 -Te ε ni 'mu le, nuγba ko bu -hie -gese 'lu, -ε di□e nu, ε 'mu□u nyibli -taw -ni, -ε mo, ε □tui 'u 'a nyibw ni, ko, Nyisua a lelenyu 'ni □ha yrw pu -we.

11 'E mo □han-ti, 'ε ni 'mu le, kee, -a mu -bu, -u kuo Kwkonyo -Yusu 'Klisy □wly yι, -a yi□e ni, -ε mo, nuγba 'yι 'li □dedede 'li -we, 'bu mo, 'a nyibw 'bu 'yι 'u -ni, mo, nyubeuyugbe 'yι 'li □dedede 'li -we, 'bu mo, nuγba 'bu 'yι 'u -ni -we.

12 De ε □hen 'nyre, ε no- mo, Nyisua -ha 'li yι-henyubeuyugbe a 'kla, 'ε nu nuγba, nuγba -mo

* **11:5 11:5** Pwlv a ti 'yri, 'lawlunugbi, nu- 'ye ni -hie la -gese 'lu le, ε ko, 'u ηmla la 'u 'li le. Nugbi -mu', -u ko nyubeuy, -u □tui 'u □nu 'u, u nu- -mo -bi, nu- yι la -gese 'lu le -hie -ni.

-bi, ε no- ko 'huɪ -mɔ nyɪbeyugbe naa 'li. Ɛ tɔɛ
 □ne yi, -ε mɔ, 'ki 'li Nyɪsɔa -mɔ', -ε nu 'a -ne
 □dedede -mɔ, 'ki nyɪbeyugbe ko nuɔba 'hɔen- u
 -hɔen 'li.

13 'Aan 'mumu, ba -hie□e 'lu -mɔ ɛ, 'bu mɔ, 'ba
 'kukue ɛ, □bi ε noɔ 'u ɛ, 'ki nuɔba -bu, -ε 'yi -gese
 'lu -hie -ni, bu da Nyɪsɔa?

14 'A -ne nyiblo □ɔɔ, 'ki 'u 'a -ne -tɪte □ɔɔ, ε yi□e
 ni, -ε mɔ, 'bu mɔ, nyɪbeyugbe a 'lunyapli 'bu -hlo,
 ε mɔ -tɔɪde □niɔ.

15 Nuɔba -mɔ -bi, 'a 'lunyapli 'bu -hlo, ε yi
 -nyi□e -ti a 'yi'buɔɔa, -ε nu□o, Nyɪsɔa, no- -nyi□e
 'lunyapli blebli, -ε di□e nu, ε 'mu 'a 'lumako -hli.

16 'Bu mɔ, nyiblo 'bu yi gble ni pi, 'ki 'u de a
 'mu ki, bu ko 'a yiyie, -ε mɔ, 'n ko -Yusu a nyibli
 -bi 'hɔen-, 'bu mɔ, □ba 'kukue ɛ, ke- -a ni□e ɛ. Ɛ
 mɔ -aan de □niɔ.

-Yusu a ɛ'boɔdiide

(Matie 26.26-29; Makɪ 14.22-25; Luku 22.15-20)

17 -Ti -bu, 'n mi 'ki hla mɔ, ε 'yi 'ki 'aan
 'nyɛɛɛɛ-ti 'pa-, -ε nu□o, 'ba 'kukue ɛ, 'ki 'u
 Nyɪsɔa a dɪda a -ta', a 'ni -nu□o li □haande, keɛ,
 -tebli -hɔn a ni. De a 'mu, a ni, ε ni□e ni, 'ki 'u
 Nyɪsɔa a 'hru wlon, a 'ni -muu□o ye', a yi dii ke'.

18 'N 'win ni, -ε mɔ, 'ba 'kukue ɛ, -ε -bi a yi 'be
 □tiɔ ɛ. -Bakɛ, -ti -mu', u -hla, ε mɔ □han-ti □niɔ.

19 □Han-ti, ε noɔ 'u ɛ, 'ki ba □gla wen, -ε di□e
 nu, nyibli -mu', 'ki 'li 'a mu 'nyi, -u yi -Yusu □wien
 kuɛ -teɛ, a 'mu □nu 'ye.

20 'Bu mɔ, 'ba 'kukue ɛ, 'ki a 'mu Kuɔɔnyo a
 ɛ'boɔdiide di, a 'ni -hie□e li Kuɔɔnyo a 'mu, 'a -ti
 'lu -mɔ ɛ.

21 'Aan diide ni -do, ε nɔ- kɔ -tɪ a yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie. Nɔ- nu□o, 'kanɔ yɪ wɛn -v -bɪ ni ni, -v -bɪ 'v yɪ 'waa dɔnɔ nɔ wlɔn -hie -nɪ.

22 'Bv mɔ, 'ba yɪ□ɪ lɛ ni ni, dɛ- kɔ -tɪ 'a 'yɛ ni di dɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan 'kayo blɛ, 'tɪ- a 'mɔ lɛ 'kukue -nɪ 'lɪ? Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, 'ba yɪ□ɪ lɛ ni ni, -ɛ -bɪ a yɪ -hɛɛ Nyɪsɔa a nyibli a -tɪ lɛ. Ɛ 'yɪ -tɛɛ -nu, 'kɪ nyibli -mɔ', -v 'yɪ dɛ -kɔ, ba nuo □nɔ -tɔɪ. □Bɪ 'aan □wɪ 'ye□e ni, □bv pɔ 'a mɔ 'nyrɛ lɛ, dɛ a 'mɔ, a ni a -tɪ? 'Klɔ -mɔ, 'n 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, □bv nu 'aan 'nyrɛlɛpɔpɔ lɛ.

23 -Tɪ -mɔ', 'n tɔɔ nɛ 'a mɔ, 'na 'mumu, Kɔkɔnyɔ -Yusu, nɔ- tɔɔ 'mɔ□o. -Tɪ a 'mɔ, ε nɔ- -bv: 'Tɔlvwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwɪ nyibli □dɔ di la 'lɪ□ɪ 'crɛkonyibli -jɪ' pɔ, ε 'du la 'flɔɔ ye',

24 'ɛ -nyɪ Nyɪsɔa 'wio, 'ɛ 'bɛ□ɛ □tɔ lɛ, ε wɛn: «'Flɔɔ -bv, ε nɔ- mɔ 'na 'hɔɪ, 'n di -ha, 'kɪ 'v 'aan -ta'. Kɔɛ kɛ 'kɪ mɔ bv, 'flɔɔ a □tɔlɛ'bɛdɛ a 'mɔ, kɔ 'a didie a 'mɔ 'hɔɛn-, ε nɔ- ba gba 'lu -mɔ, -ɛ di□e nu, a 'mɔ 'na -tɪ 'lu -mɔ lɛ -hie 'a -nɛ ti.»

25 -Tɛ v -wɛ dɛ lɛ, -ɛ -bɪ, ε 'du -wiin-ɲanɔ ye', 'ɛ -nyɪ Nyɪsɔa 'wio, 'ɛ -nyɪ□e 'a -nagbopɔ*, 'kɪ bv -hie□e, ε wɛn: «-Wiin -bv, ε □hɛn 'nyrɛ Nyɪsɔa a 'yɪ yrayɪ a □tutuo. Nyɪsɔa a 'mɔ, 'na -hlɔ, ε di nu, ε 'mɔ 'yɪ yrayɪ a 'mɔ □tu, ε kɔ 'a mɔ 'hɔɛn- 'A -nɛ ti, 'ba yɪ -wiindɔ a 'mɔ ni 'nɛ, -tɛ ni -do 'n ni 'a nunuo, kɛ- ba nu 'a nunuo, -ɛ di□e nu, a 'mɔ 'na -tɪ 'lu -mɔ lɛ -hie 'a -nɛ ti.»

26 Kɔkɔnyɔ -Yusu a pɔpɔwin a 'mɔ, ε □hɛn 'nyrɛ, 'a -nɛ ti, 'ba yɪ 'flɔɔdɔ a 'mɔ, 'a didie lɛ ni ni, kɔ, 'ba yɪ -wiindɔ a 'mɔ, 'a 'nɪna lɛ ni ni, -ɛ -bɪ a yɪ nyibli 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, Kɔkɔnyɔ 'kɔ ni, ε 'mɔ -a mɔ wa a -tɪ. Kɔɛ 'kɪ mɔ bv, kɛ- a ni

nyibli -ti a 'mu a leele, ε 'mu□v gba -gbagba, 'a diditi 'mu 'v nyre.

²⁷ -Te ε ni 'mu le a -ti, nyiblo 'bu yi Kukonyo -Yusu a 'floodv a 'mu ni di, ε ko, 'bu yi 'a -wiindv a 'mu ni 'ne, kee, 'bu yi 'a -ti le ni -hee -ni, 'ki 'v 'floodv a 'mu, 'a didie ko 'ki 'v -wiindv a 'mu, 'a 'nina a -ta', nyiblo a 'mu, ε ni de 'kuku, 'ki 'v -Yusu a 'hvi ko 'a -hlv 'hven- -mɔ. Nyisva a -bati di□e 'ni klo.

²⁸ 'A -ti, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'ti- ε 'mu 'floodv a 'mu di, ko, ε 'mu -wiindv a 'mu 'na, bu 'jijra 'a dionv a □wlv, 'ki 'v -ti a 'mu a -ta'.

²⁹ Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi Kukonyo -Yusu a 'floodv a 'mu ni di, ko, 'bu yi 'a -wiin a 'mu ni 'ne, 'ti- 'bu 'ye ni -hie Kukonyo a 'mu, 'a 'hvi a -ti 'lu -mɔ le, -ε -bi ε ni yinyrede, 'ti-, 'ε yi 'a dionv Nyisva a yrv 'lu -jri.

³⁰ ε no- nu□o, nyibli -hvhvi, 'ki 'li 'a mu 'nyi, 'waa 'hvi 'ε yi hren, -v -bi 'v 'yi 'klt -ko, ko, -v -bi 'v 'kuku le.

³¹ 'Bu mɔ, □ba 'jijra -aan □wlv, 'ti- □ba di diide a 'mu, -ε -bi Nyisva 'yi 'li□i 'li -we, bu pvv ne -a mu -bati le.

³² Kukonyo Nyisva a -bati 'bu klo -a mu, 'bu yi -a mu □hven ni □tui, -ε -bi ε tve ne -a mu de, -ε di□e nu, -nyrowo -ko 'kwli ε di 'v nyibli -bati le -pvv -ni, ε 'ni □ha -a mu -ti -yee -ni, 'a -bati 'ni □ha -a mu klo.

³³ 'A -ti, 'na 'diayiv -na, 'bu mɔ, 'ba 'kukue le, 'ba mu -Yusu a le'boodiide di mɔ, ba -ple 'aan 'bio.

³⁴ 'Bu mɔ, 'kanv 'bu yi nyiblo ni ni, ε noo 'v le, 'ki bu di de, 'ki 'li 'a dionv a -te, 'ti- ε 'mu

di, -ε di□e nu, 'ba 'kukue le, a 'nι □ha 'aan dιoνo
Nyisua a yru 'lu -jri.

-Tι -bι -mυ', -ε nι 'υ, 'bυ mω, 'nι di 'lι 'a mυ -mω,
'tι- 'mυ□υ hla.

12

'Kli a gblegble -mυ', Nyisua a -Hihiu yι nyibli
-nyi, υ 'mυ 'a -kvan nu a -tι*

¹ 'Na 'dιayιno -na, de 'n -hυε □bu hlee 'kι kι, ε
no- mω, 'kli a gblegble -mυ', Nyisua a -Hihiu yι
nyibli -nyi, υ 'mυ 'a -kvan nu. 'N -hυε□e nι, ba
yru de a 'mυ le -teε.

² 'Bι a yi□e nι, -ε mω, ti -mυ' -ko 'yri a 'ye la
-Yusu 'Klιsυ □wlv yι nι -kue -nι, -ci a gblegble
-mυ', a kwε la, ε kωω la 'a mυ win kι, 'ε keε la 'a
mυ.

³ ε no- ko -tι, 'nι -hυε ba yru 'kι□ι le, -ε mω,
ε 'yι 'kι 'mυ le -nι de. 'Bυ mω, nyiblo 'bυ nι 'υ,
Nyisua a -Hihiu 'bυ kωω □ne win kι, nyiblo a 'mυ,
ε 'yι 'lι□ι 'lι -we, bυ pυ -Yusu 'jro -mω. Keε, nyiblo
'bυ pυ le, -ε mω, -Yusu, no- mω 'a Kυkωnyo, -ε -bι
Nyisua a -Hihiu, no- ni□e, 'ε hle -tι a 'mυ.

⁴ Nyisua a -Hihiu a 'mυ, ε mω -Hihiu nι -do, keε,
ε yι -nyi nyibli 'kli a gblegble, υ 'mυ 'a -kvan nu.

⁵ -Kvan -mυ', -aan Kυkωnyo yι nyibli -nyi, ε mω
-kvan a gblegble □nιo. Keε, -aan Kυkωnyo a 'mυ,
ε nu -do.

⁶ 'Hrii -mυ', -υ ko wlvn nyibli neε 'υ, 'υ ni -kvan,
υ mω 'hrii a gblegble -we. Keε, Nyisua nι -do a
'mυ, ε no- yι 'a nyibli a pepe 'kli -nyi, 'kι bυ nu
-kvan a pepe a 'mυ.

7 'A -ne 'kɫi □ɔv, Nyɪsua a -Hihiu, ε yɪ 'a -ne nyiblo □ɔv -nyi, 'kɫi 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, ε yɪ 'a mɔ□ɔ 'nɪ -nyi, -ε di□e nu, a 'mɔ 'aan 'bio a pɛpɛ -hɛɛ -nɪ.

8 -ε -bɪ nɪ 'v, Nyɪsua a -Hihiu 'ε -nyi□e 'kɫi, 'kɫi bɔ hlee 'lɪ □tɔwin 'kwɫi, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ hla -tɪ -mɔ', Nyɪsua a -Hihiu a 'mɔ, ε tɔɔ □nɛ,

9 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ kuo -Yusu □wɔv yɪ -tɛɛ, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ nu□o, kɫikɫanyibli a 'kɔv bɔ -wɛ. -Tɛbɫi a pɛpɛ a 'mɔ, Nyɪsua a -Hihiu nɪ -do a 'mɔ, nɔ- ni□e;

10 Nyɪsua a -Hihiu nɪ -do a 'mɔ, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ nu □wɫɛkɛɛ-tɛbɫi, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ hla -tɪ -mɔ', Nyɪsua a -Hihiu a 'mɔ, ε □tu□o wɔn, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ yɪ dɛ -mɔ', Nyɪsua a -Hihiu nɪ, kɔ dɛ -mɔ', 'kuo -hɔɪn* nɪ, 'a 'yɪɛ-hɪhɪale; 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ pɔ win -mɔ', ε 'yɪ -yɪ, 'ε yɪ -ε -bɪ 'kɫi -nyi, 'kɫi bɔ -ha win a 'mɔ.

11 Nyɪsua a -Hihiu nɪ -do a 'mɔ, nɔ- yɪ nyibli 'kɫi a pɛpɛ a 'mɔ -nyi. 'A -ne nyiblo, Nyɪsua a -Hihiu yɪ -nyi□e 'kɫi, □wɪ yɪ, -tɛ ε nɪ 'a -hɔhɔa.

-Yusu 'Kɫɪsɔ a 'cɔv 'wɪ- -tonyiblo a 'hɔv yɪ, -ε kɔ 'kabi a gblegble

12 -A -yɪ□e nɪ, -ε mɔ, -tonyiblo a 'hɔv mɔ 'hɔvɪtu nɪ -do □nɪɔ, kɛɛ, ε kɔ 'kabi a gblegble. □Han-tɪ, 'kabi -nɪ 'v -tonyiblo 'yɪe, 'ε -hɔ, kɛɛ, 'hɔvɪtu nɪ -do □nɪɔ. Kɛ- nɪ -do, ε nɪ 'mɔ, 'kɫi 'v -Yusu 'Kɫɪsɔ a 'cɔv -mɔ.

13 ε mɔ □han-tɪ, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪv ɔ pɔ la -a mɔ 'nie 'lu, -aan pɛpɛ, -a -hɛ la 'hɔvɪtu nɪ -do, 'kɫi 'lɪ Nyɪsua a -Hihiu* a 'kɫi 'kwɫi. -Aan pɛpɛ, 'ye □bɪ -mɔ -Juukɔvɛyɪ*, 'ye □bɪ □yɪ -Juukɔvɛyɪ 'pa-, 'ye □bɪ -mɔ □koyu, 'ye □bɪ □yɪ □koyu 'pa-, -aan pɛpɛ

a 'mu, Nyisva a -Hihiu ni -do a 'mu, ε no- Nyisva -nyi -a mu.

14 Ε 'yi 'kibia ni -do 'pa-, ε 'yi 'u -tonyiblo 'yie -ni, keε, ε mo 'kabi a gblegble.

15 'Bu mo, -tonyiblo a bu, 'bu pu wen le, -ε mo, -te ε 'yi dabu 'pa-, 'a -ti, ε 'yi 'u 'hvi 'yie -ko, □han-ti, 'ε ni 'a hihla le, keε, 'ki ε ko 'u 'hvi 'yie.

16 'Bu mo, -tonyiblo a nva 'bu pu wen le, -ε mo, -te ε 'yi 'yie 'pa-, 'a -ti, ε 'yi 'u 'hvi 'yie -ko, ε mo □han-ti, 'ε ni 'a hihla le, keε, 'ki ε ko 'u 'hvi 'yie.

17 'Bu mo, -tonyiblo a 'hvi a pepe, 'bu mo wen 'yii, -bi' ε di wen 'ki -ti a 'winwin nu 'li? 'Bu mo, -tonyiblo a 'hvi a pepe, 'bu mo wen nvi, -bi' ε di wen 'ki de a 'nu a 'winwin nu -we 'li?

18 Nyisva 'yi -tonyiblo a 'hvi a nunuo le -nu. Keε, -te ε nu 'a -huhva, ke- ε nu -tonyiblo a 'hvi a -tebli a yrekukuele.

19 'Bu mo, Nyisva 'bu nu wen -tonyiblo 'kibia ni -do -mo', ε 'yi wen 'li□i 'li -we, bu mo wen -tonyiblo a 'hvi.

20 Keε, ε 'yi 'mu le -ni. 'Ki 'u -tonyiblo 'yie, 'kabi a gblegble ni 'u. Keε, 'hvi a pepe a 'mu, ε mo 'hvitu ni -do □ni.

21 -Te ε ni 'mu le, -tonyiblo a 'yie 'yi 'li□i 'li -we, bu lee dabu: «'Ni -hva□a li -mu.» Ε mo, 'lu 'yi 'li□i 'li -we, bu lee bvi, -ε mo: «'Ni -hva□a li 'a mu -we.»

22 Ε 'yi de ni -do a 'mu 'pa-. -Na 'hvi a 'kabi -mu', -pu le, -u 'yi -kvan -ko, 'bu mo, 'bu 'yi wen 'u -mu 'yie -ni, □yi wen 'li□i 'li -we, -bu pu wen -huhlu.

23 'Ti- -aan 'hvi a 'kabi -mu', -a pu le, -u 'yi □haan'kabi 'pa-, u nu- ko -ti -a kla, ko, 'kabi -mu',

-a yɪ nyibli 'yi kɪ -hlii -nɪ, nɔ- kɔ dɛ -a kɔ 'lɪ -mɔ.

²⁴ -Aan 'hɔɪ a ɔhaan'kabɪ 'nɪ -hɔaɔa lɪ 'yieɔtutuo. Nyɪsɔa, nɔ- nu -aan 'hɔɪ a 'kabɪ, 'ɛ nuɔ, 'a 'kabɪ -mɔ', -a yɪ -hli, ɔa ɔtui ɔnu 'yie, 'ɛ -hi 'v 'kabɪ -bɪ 'v.

²⁵ ɛ pɔpɔ -aan 'hɔɪ a 'kabɪ a pɛpɛ 'yi lɛ, -ɛ diɔɛ nu, v 'nɪ ɔha yɪ -wɔnɔwɔn -nɪ. ɛ -hɔɛɔɛ nɪ, -aan 'hɔɪ a 'kabɪ a pɛpɛ, bɔ -hɪhɪɛ -nɪ.

²⁶ 'Bɔ mɔ, -aan 'hɔɪ a 'kɪbɪa nɪ -do 'bɔ yɪ nɪ klɛ, 'kɪbɪa a 'mɔ, ɛ bi 'lɪ yɪ, kɔ -aan 'hɔɪ a 'kabɪ a pɛpɛ, v nɔ- klɛ. 'Bɔ mɔ, ɔba kɔ 'lɪ -aan 'hɔɪ a 'kɪbɪa -bɪ a dɛ -mɔ dɪakɪ, -ɛ -bɪ 'hɔɪ a 'kɪbɪa a 'mɔ, ɛ kɔ -aan 'hɔɪ a 'kabɪ -bɪ -mɔ' 'hɔɛn-, v ni dɔdɔ.

²⁷ 'A mɔ -mɔ -bɪ, a 'wɪ- -Yusu 'Kɪsɔ a 'hɔɪ yɪ. 'A -nɛ nyiblo 'bɔ nɪ 'v, ɛ 'wɪ- 'hɔɪ a 'mɔ a 'kɪbɪa yɪ.

²⁸ Kɛ- Nyɪsɔa nu 'v nyibli a blɛɔtutuo, 'kɪ 'lɪ 'ɔɔɛ 'kwɪlɪ, -ɛ diɔɛ nu, v 'mɔ -kɔan a gblegble nu. Yɪ-hɛnyibli, ɛ ɔtu 'v blɛ, v nɔ- mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ*. Nyibli -kɔɛ 'v ɔnu -mɔ, v nɔ- mɔ 'a winwɔn-hanyɔ*, -v nɛ -tɪ -mɔ', Nyɪsɔa ɔtu ɔnu wɔn -mɔ lɛ. Nyibli -blɛ 'v ɔnu ke', v nɔ- mɔ tɔɔnyɔ, -v tɔɛ Nyɪsɔa a -tɪ, 'ɛ ɔtu 'v nyibli -bɪ blɛ, 'kɪ bɔ nu ɔwɪlɛkɛɛ-teblɪ, 'ɛ -nyɪ -v -bɪ 'klɪ, 'kɪ bɔ nuɔ, kɪklanyibli a 'kɔɛ bɔ -wɛ, 'ɛ -nyɪ -v -bɪ 'klɪ, 'kɪ bɔ -hɛɛ 'waa 'bio, 'ɛ -nyɪ -v -bɪ 'klɪ, 'kɪ bɔ naa nyibli, 'ɛ -nyɪ -v -bɪ 'klɪ, 'kɪ bɔ pɔ win -mɔ', v 'yɪ -yɪ.

²⁹ ɔBɪ nyibli a pɛpɛ, nɔ- mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ? ɔBɪ 'waa pɛpɛ, v nɔ- mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ? ɔBɪ 'waa pɛpɛ, v nɔ- mɔ tɔɔnyɔ, -v tɔɛ Nyɪsɔa a -tɪ? ɔBɪ 'waa pɛpɛ, v nɔ- ni ɔwɪlɛkɛɛ-teblɪ?

³⁰ ɔBɪ nyibli a pɛpɛ Nyɪsɔa -nyɪ 'klɪ, 'kɪ bɔ nuɔ,

kɩklanyibli a 'kue bu -we? □Bɩ 'waa pɛpɛ, ɔ nu-di win -mu', ɔ 'yɩ -yi pɔ? □Bɩ 'waa pɛpɛ, ɔ nu-di win a 'mu -ha? 'Uɔn-, ε 'yɩ 'mu le -nɩ.

³¹ Kεε, 'n yɩ 'a mu 'nɩ -lee -nɩ, 'klɩ a gblegble -mu', -ε mɔ 'klɩ 'yaklɩ -mu', Nyɩsua a -Hihɩu yɩ nyibli -nyi, ε nɔ- ba □muɔ le, 'kɩ 'lɩ 'aan □wɩ a pɛpɛ kɩ, -ε di□e nu, ε 'mu 'a mɔ□ɔ -nyi.

-Tɛ ti nɛ -bu, 'n di tɔɔ nɛ 'a mu □haan'hru de, -ε -hi 'ɔ 'hrii a pɛpɛ 'ɔ, -ε di□e nu, a 'mu□ɔ na.

13

-Tɛ -mu', -a di -aan 'bio -tonyibli a nɔle nu

¹ 'Bu mɔ, 'nɩ yɩ wen 'klɔ -bu a nyibli a win a pɛpɛ nɩ pɩ, ε kɔ Nyɩsua a lɛlenyɔ a win a pɛpɛ 'hɔn-, kεε, 'bu mɔ, 'nɩ 'yɩ 'na 'bio -tonyibli -nɔe -nɩ, -ε -bɩ 'n 'wɩ- tukui kɔ gbege 'hɔn- yɩ, -ɔ kɔ win -cre nyibli a nɩ.

² 'Bu mɔ, 'nɩ kɔ wen 'klɩ, 'kɩ □bu hla -tɩ -mu', Nyɩsua □tu 'mu wɔn, kɔ, 'bu mɔ, 'nɩ yɩ wen -tebli a pɛpɛ, kɔ, 'bu mɔ, 'nɩ yɩ wen Nyɩsua a -huhli-tebli a pɛpɛ le nɩ yrui, kɔ, 'bu mɔ, 'nɩ kuo wen Nyɩsua □wɩ yɩ, 'tɩ- 'na Nyɩsua a □wɩ a yɩkuole a 'mu, 'bu yɩ wen□ε nɩ nɩ, 'nɩ yɩ wen dɔgba nɩ -lee -nɩ, bu -hɔn -ta', bu mu 'lɩ -tɩte -bɩ, 'tɩ- 'bu -hɔn -ta', kεε, 'nɩ 'yɩ 'na 'bio -tonyibli -nɔe -nɩ, -ε -bɩ 'na nunu-tebli a 'mu, ε 'nɩ -da□a lɩ □dedede.

³ 'Bu mɔ, 'nɩ -ha wen 'lɩ 'na kɔkɔ-tebli a pɛpɛ, 'nɩ □gla wen□ε □hɩɔennyibli le, kɔ, 'nɩ -ha wen 'na dɔɔnɔ, 'kɩ ɔ 'mu 'mu 'tɔ pɔ a -ta', kεε, 'nɩ 'yɩ 'na 'bio -tonyibli -nɔe -nɩ, 'na nunu-tebli a 'mu, ε 'yɩ 'lɩ□ɩ 'lɩ -we, bu -hεε 'mu.

4 Nyiblo 'bu nuƆe ne 'a 'bio -tonyibli, -Ǝ -bi Ǝ kuƎ
 □wlv a 'lɪla, kɔ, 'Ǝ ni □nu □haan-tebli 'yi □hlɔn lɛ.
 Ǝ 'nɪ □tu□o ca. Ǝ 'nɪ -pυ□v lɪ 'a dɪɔnυ a -pli, kɔ, Ǝ
 'nɪ 'yaa□a 'lɪ 'a dɪɔnυ.

5 Nyiblo 'bu nuƆe ne 'a 'bio -tonyibli, Ǝ 'nɪ -hɛƎ□Ǝ
 lɪ 'waa -tɪ lɛ. Ǝ 'nɪ -hie□e lɪ -tebli nɪ -do -mυ', -Ǝ yɪ
 Ǝ nɪ -do -hɛƎ -nɪ 'lu -mɔ lɛ, kɛƎ, -tebli -mυ', -Ǝ yɪ
 'a 'bio -hɛƎ -nɪ, Ǝ nɔ- Ǝ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie -wɛ. Ǝ 'yɪ
 yɪrɔ'bi-tɪ -kla. 'Bu mɔ, nyiblo 'bu nu□o dɛ -hvan
 -mɔ, Ǝ 'nɪ □tu□o 'lɪ□ɪ 'kwli bu.

6 Nyiblo 'bu nuƆe ne 'a 'bio -tonyibli, -tebli -hɔɪn
 -mυ', υ ni, 'a dɔdɔ 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ, kɛƎ, dɛ -mυ' -kɔ
 dɔdɔ -ni□e, Ǝ nɔ- mɔ □haandɛ -mυ', υ ni.

7 Nyiblo 'bu nuƆe ne 'a 'bio -tonyibli, -tebli 'kukui
 a pɛpɛ -mυ', υ -nu, Ǝ -hrui 'a -tɪ -mɔ, 'tɪ-, Ǝ 'cibi
 'υ Nyɪsva a □wlv a yɪkuolɛ, 'kɪ 'υ 'a -nɛ □dedede
 -mɔ, kɔ, 'Ǝ yɪ□e, 'Ǝ yɪ□ɪ -ple, -Ǝ mɔ, Nyɪsva di -tebli
 a pɛpɛ 'nɪ □hrentɪ -nɪ, kɔ, 'Ǝ kɔ □wlv a 'lɪla.

8 NuƎlɛ -mυ', nyiblo -kɔ, 'kɪ 'υ 'a 'bio -tonyibli a
 -ta', Ǝ 'nɪ -wɛ□Ǝ 'lɪ, 'klɔ -mɔ 'klɔ. Nyiblo 'bu yɪ -tɪ
 -mυ', Nyɪsva □tu□o wɔn nɪ hlɛ, Ǝ di kɔ ti, Ǝ 'mυ
 'lɪ -wɛ, kɔ, nyiblo 'bu yɪ win nɪ pɪ, Ǝ 'yɪ -yɪ, Ǝ di
 kɔ ti -wɛ, Ǝ 'mυ 'a pɔpυ 'kee -nɪ.

9 Ǝ mɔ □han-tɪ, -tebli -mυ', -a yɪ, υ 'yɪ 'lɪ yɛ
 -wɛ. 'Bu mɔ, □ba yɪ -tɪ -mυ', Nyɪsva □tu -a mυ
 wɔn nɪ hlɛ, Ǝ 'yɪ 'lɪ yɛ -wɛ -wɛ.

10 KɛƎ, ti -mυ' -kɔ 'yɪ Nyɪsva di 'υ -a mυ dɛ -mυ'
 -tɔɔ -nɪ, -Ǝ -wɛ 'lɪ yɛ, -Ǝ -bi dɛ -mυ', -a yɪrui 'kɪ lɛ,
 Ǝ di bu 'nɪ -wɛ.

11 Ba 'ye kɛ, -tɛ 'n mɔ la 'hɪangbe, -tɛ -mυ',
 'hɪangbe ni 'pɔplɛ, kɛ- 'n ni la 'pɔplɛ, kɔ, -tɛ -mυ',
 'hɪangbe ni 'lulɛ-hihie, kɛ- 'n ni la 'lulɛ-hihie, kɔ,
 -tɛ -mυ', 'hɪangbe ni -tebli a lɛyuyruo, kɛ- 'n ni

la 'a leyuyruo. Kee, -te 'n -ku 'ki, -ε -bi 'n hie 'u 'h'angbe a nunuklo bu.

¹² -Te ti ne -bu, 'bu mo, [ba yi -tebli ni 'ye, -ε -bi ε 'wi yi, -a yi [i 'ni 'ye, 'ki 'li 'yie -mu' 'kwli, -ε 'pupuo 'li 'kwli ε. Kee, ε di ko -nyrowo, -aan 'yie 'mu -tebli a pepe le yru -tee. -Te ti ne -bu, ε ko -tebli -bi, -a 'tie 'yee le ni yru -tee. Kee, -nyrowo di 'u 'ni nyre, 'mu [u le yru -tee, [wi yi, -te -mu', Nyisua nu 'na yiyie pepe.

¹³ -ε -bi 'ki, -tebli ni ta ni 'u, -ε 'ye ni di bu ni -we, 'klo -mo 'klo. -Tebli ni ta a 'mu, ε no- -bu: -Ba kuo Nyisua [wlu yi, ko, -ba ko 'a yiyie, -ε mo, Nyisua di -tebli a pepe 'ni [hrenti -ni, ko nuεε -mu', -a ko, 'ki 'u -aan 'bio -tonyibli -mo'. Kee, 'a pepe a 'mu, 'a gbagbu, ε no- mo nuεε -mu', -a ko, 'ki 'u -aan 'bio -tonyibli -mo.

14

Polv ne -ti -mo le de, 'ki 'u 'kl a gblegble -mu', Nyisua a -Hihiu* yi nyibli -nyi a -ta'

¹ Ba [tu 'u 'kl, -ε di [e nu, a 'mu 'aan 'bio -tonyibli -nuε -ni. 'Kl a gblegble -mu', Nyisua a -Hihiu yi nyibli -nyi, ε no- ba [muo le, 'ki 'li 'aan [wli a pepe ki. De -mu', a ko ba [muo le diaki, -ε -hi 'u 'a pepe 'u, ε no- mo Nyisua a -Hihiu bu -nyi 'a mu 'kl, Nyisua a -ti -mu', ε [tui 'a mu wlon, a 'mu [u -mo le na.

² 'Bu mo, nyiblo 'bu yi win -mu', ε 'yi -yi ni pi, ε 'yi 'a 'bio 'pa-, ε 'ni -hlee [e 'li [nu -mo, keε, Nyisua ε yi 'li -mo -hlee -ni, -ε nu [o, -ti -mu', ε hle, nyibli 'ni -yru [o li [i' le, Nyisua a -huhli-tebli, ε no- ε ne -mo le, 'ki 'li Nyisua a -Hihiu a 'kl 'kwli.

³ KEE, nyiblo -mu', -ε hlee -ti -mu', Nyɪsua □tu□o wlon, 'kɪ 'lɪ 'a 'bliwin 'kwli, nyiblo a 'mu, 'a 'bio ε yɪ 'lɪ -mɔ -hlee -nɪ, ε 'mu □nu 'kɪ -nyɪ a -tɪ, kɔ, ε 'mu 'lɪ □nu □wɪɔ 'kwli bu □tu, -ε di□e nu, υ 'mu ye' -muu -nɪ, 'kɪ 'υ Nyɪsua a 'hru wlon.

⁴ Nyiblo -mu', -ε di win -mu' pu, ε 'yɪ -yɪ, 'a dɪɔnu ε yɪ -hεε -nɪ. KEE, nyiblo -mu', -ε di -tɪ -mu' hla, Nyɪsua □tui□e wlon, 'kɪ 'lɪ 'bliwin 'kwli, nyiblo a 'mu, Nyɪsua a nyibli a pεpε, nu- ε yɪ -hεε -nɪ.

⁵ 'N -hυε wen□ε nɪ, 'kɪ 'aan pεpε ba pu wen win -mu', a 'yɪ -yɪ. KEE, dε 'n -hυε, -ε -hi 'υ dε a 'mu 'υ, ε nɔ- mɔ, Nyɪsua a -tɪ -mu', ε □tui 'a mu wlon, ba na□a -mɔ ε, 'kɪ 'lɪ 'aan dɪɔnu a 'bliwin 'kwli. Nyiblo 'bu yɪ win -mu', ε 'yɪ -yɪ nɪ pɪ, ε di□e 'nɪ -hυa, 'kɪ nyiblo -bɪ, bu -ha□a, 'kɪ 'lɪ 'aan 'bliwin 'kwli, -ε di□e nu, Nyɪsua a nyibli 'mu ye' -muu -nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a □wɪɔ a yɪkuole 'kwli. 'Bu 'yɪ 'mu ε -nɪ, -ε -bɪ nyiblo -mu', -ε nε win -mu', Nyɪsua □tu□o wlon -mɔ ε, nyiblo a 'mu, ε yɪ nyibli 'nɪ -hεε -nɪ, 'ε -hi 'υ nyiblo -mu', -ε pɪ win -mu', ε 'yɪ -yɪ.

⁶ 'Na 'dɪayɪnu -na, 'bu mɔ, 'nɪ di 'lɪ 'a mu -mɔ, 'tɪ- 'nɪ yɪ 'lɪ 'a mu -mɔ nɪ -hlee -nɪ, 'nɪ yɪ win -mu', a 'yɪ -yɪ nɪ pɪ, -bɪ' ε di 'kɪ 'aan -hεεε nu 'lɪ? 'Bu mɔ, 'nɪ di 'lɪ, 'n kɔ □bu -hɪhɪa 'a mu -huhli-teblɪ a 'mu, Nyɪsua tɔɔ 'mu, 'a dε -bɪ kle, kɔ, □bu nu□o, ba kɔ □tɔ, kɔ, □bu lee nε 'a mu -tɪ -mu', Nyɪsua □tu 'mu wlon, kɔ, □bu tɔɔ nε 'a mu dε -bɪ. 'Bu mɔ, 'nɪ nu 'a nunuo ε, -ε -bɪ 'n di 'a mu 'nɪ -hεε -nɪ.

⁷ □Bu pu□b bibi-teblɪ a dε yɪ. 'Bu mɔ, □nɪ yɪ 'lɪ 'padue ε nɪ -bibi -nɪ, ε kɔ, □nɪ yɪ 'lɪ dɔku' ε nɪ

-bibi -nɪ, -bɪ' nyibli di 'kɪ -wladu a 'mʊ, -yɪ ble, 'a yiyie nu 'lɪ?

⁸ Kɛ- tu-ɲamʊ a bibie nɪ 'mʊ -wɛ. 'Bʊ mɔ, dakɔ 'bʊ yɪ tʊ nɪ -wɛn, nyiblo -mʊ', -ɛ yɪ tu-ɲamʊ bi, 'bʊ 'yɛ nɪ 'kla□a' lɛ -tɛɛ, -bɪ' nyibli di 'kɪ tʊ a 'mʊ, 'a kumumuo nu 'lɪ?

⁹ Kɛ- nɪ -do ɛ nɪ 'mʊ -wɛ, 'kɪ 'ʊ win -mʊ', nyiblo 'yɪ -yi, 'a pʊpʊʊ a -ta'. 'Bʊ mɔ, 'ba yɪ win -mʊ', a 'yɪ -yi nɪ pɪ, -tɪ -mʊ', a di hla, -bɪ' nyibli di 'a lɛyuyruo nu 'lɪ? ɛ di 'wɪ- -tɛ nyiblo 'yɛ nɪ 'pʊplɛ wɛn 'lɪ lɛ.

¹⁰ ɛ mɔ □han-tɪ, win a gblegble, 'ɛ nɪ 'nɛ- 'kɔ kɪ. 'A pɛpɛ a 'mʊ, nyibli yruɪ□e' lɛ.

¹¹ Kɛɛ, 'bʊ mɔ, win -mʊ', 'n 'yɛ nɪ yru' lɛ, nyiblo 'bʊ yɪ 'mɔ□ɔ -mɔ nɪ pɪ, 'kɪ 'ʊ 'mʊ -mɔ, nyiblo a 'mʊ, ɛ mɔ 'dagbatayu □nɪɔ, 'na 'mumu, 'n mɔ 'dagbatayu, 'kɪ 'ʊ□ʊ -mɔ.

¹² 'A -tɪ, 'n yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪ a pɛpɛ kɪ, ba -hʊa 'kɪ a gblegble -mʊ', Nyɪsʊa a -Hihɪu yɪ nyibli -nyi, 'kɪ 'ʊ 'a -kʊan a -ta', -ɛ di□e nu, a 'mʊ 'kɪ -hʊɔhʊɪ a 'mʊ kɔ, -tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ kwɛɛ nɛ 'a mʊ kɪ -tɛɛ. Kɛɛ, -tɪ kɔ -tɪ a 'mʊ□ʊ -hʊa, nɔ- mɔ, a 'mʊ 'aan 'bio -Yusu a nyibli -hɛɛ -nɪ, 'kɪ bʊ muu ye', 'kɪ 'ʊ Nyɪsʊa a 'hru wɔn.

¹³ ɛ nɔ- nu□o, nyiblo 'bʊ kɔ 'kɪ, 'kɪ bʊ pʊ win -mʊ', ɛ 'yɪ -yi, ɛ kɔ bʊ -hʊa Nyɪsʊa 'kɪ -wɛ, -ɛ di□e nu, ɛ 'mʊ win a 'mʊ -ha, 'kɪ 'lɪ 'a 'bliwin 'kwli.

¹⁴ 'Bʊ mɔ, win -mʊ', 'n 'yɪ -yi, 'nɪ yɪ□ɪ nɪ pɪ, 'nɪ yɪ Nyɪsʊa nɪ dɛ, ɛ mɔ □han-tɪ, 'na □wɪb, nɔ- dɛ□ɛ. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, 'nɪ -yru□o □dedede lɛ.

¹⁵ -Bɪ' 'n di 'kɪ□ɪ nu 'lɪ? 'Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ Nyɪsʊa nɪ dɛ, 'n di nu win -mʊ', 'n 'yɪ -yi, 'mʊ□ʊ da, ɛ kɔ, 'mʊ□ʊ da -wɛ, 'kɪ 'lɪ 'na 'bliwin 'kwli, -ɛ di□e nu,

'mu -ti a 'mu le yru. 'Bu mo, 'ni yi -wla ni ble, 'n di nu win -mu' -we, 'n 'yi -yi, 'mu ble, e ko, 'mu ble -we, 'ki 'li 'na 'bliwin 'kwli.

¹⁶ 'Bu 'yi ɔi 'pa-, -mo -mu', -e yi Nyɔsua 'wio -nyi, 'ki 'li win -mu', ɔyi -yi 'kwli, nyibli -mu', -u 'yi -tebli a 'mu -yi, u 'yi 'li ɔi 'li -we, bu pu le: Ke- bu ni 'mu, -e nu ɔo, u nu- -mo -bi, -ti a 'mu, -hle, u 'ni -yru ɔo li ɔi le.

¹⁷ -Mo -bi, -yi -nyi Nyɔsua 'wio -tee, 'ki 'li win -mu', ɔyi -yi 'kwli. Kee, e 'ni -hee ɔe li -na 'bɔɔɔn.

¹⁸ 'N yi -nyi Nyɔsua 'wio, -e nu ɔo, 'n pi win -mu', 'n 'yi -yi, 'ni -hi 'u 'aan pepe 'u.

¹⁹ Kee, 'n ko 'na 'bio -Yusu a nyibli -bi 'hɔɔn-, ɔba 'kukue le, 'bliwin -mu', nyibli yru le, e no- 'n -hɔɔ ɔbu pu, -e di ɔe nu, 'mu ɔnu Nyɔsua a -ti kle -hiɔɔ -ni, 'e -hi 'u ɔbu pu win -hɔɔɔɔ -mu', 'n 'yi -yi, ko, u 'ye ni yru' le.

²⁰ 'Na 'ɔɔɔɔɔ -na, 'aan 'lule-hihie, e 'ni 'wu 'li 'yonu a 'lule-hihie yi, kee, bu 'wi- nyibli -bu, -u ku a 'lule-hihie yi. 'Ki 'u -tebli -hɔɔn a nunuo a -ta', ba 'wi- 'yonu yi, -u 'yi -tebli -hɔɔn a nule -yi.

²¹ U 'cu ɔi ni, 'ki 'li Nyɔsuaɔɔɔɔ 'kwli, -e mo:

«Nyɔsua wen 'ni, e di lee nyibli -mu',

u pi dako a win,

-e di ɔe nu, u 'mu Nyɔsua a -ti 'a dako -lee -ni.

'E mo ɔhan-ti, 'ki e di 'li dako a win 'kwli -naa -ni,

e 'mu 'li 'a dako -mo -hlee -ni.

Kee, e yi ɔe ni, -e mo, 'ye ɔbu e nu 'a nunuo le,

'a dako 'yi 'li ɔi 'li -we, bu pu ɔbu nua yi bu.»

²² 'A -ti, win -mu', ɔyi -yi a puɔpu, e mo yruule ɔniɔ, Nyɔsua yi nyibli -mu' -nyi, -u 'yi -Yusu ɔwlu yi -kuo -ni, -e di ɔe nu, u 'mu ɔu yi, -e mo, u 'yi 'a

nyibli 'pa-. Yruule a 'mu, Nyɔsua 'ni -nyiƆe liƆi nyibli -mu', -u -we 'a Ɔwɔ a yikuole -mɔ. Kee, 'kɔ -mu', -e niƆe, nyibli 'u hɛ -ti -mu', Nyɔsua Ɔtu Ɔnu wɔn, e nɔ- mɔ yruule -mu', e yi nyibli -mu', -u kuo -Yusu Ɔwɔ yi -nyi. E 'ni -nyiƆe liƆi nyibli -mu', -u 'yi -Yusu Ɔwɔ yi -kuo -ni.

²³ 'Bu mɔ, 'a mu Nyɔsua a nyibli 'ba 'kukue ɛ, 'aan pepe a 'mu, 'ba yi win -mu' ni pi, a 'yi -yi, 'ti-, 'ba ni 'u -tite ni -do a 'mu bu, 'ti- nyibli -mu', -u 'yee -Yusu 'Kɔsu Ɔwɔ yi ni -kue -ni, e kɔ, nyibli -bi -mu', -u 'yi -tebli a 'mu -yi, 'bu pa 'li 'a mu 'nyi, ke- u di pu, -e mɔ, 'aan 'li -hɔn 'u 'hru wɔn.

²⁴ Kee, 'aan pepe, Nyɔsua a -ti -mu', e Ɔtu 'a mu wɔn, 'ba yiƆi -mɔ ɛ ni ne, 'kɔ 'li 'aan 'bliwin 'kwli, 'ti- nyibli -mu', -u 'yee -Yusu Ɔwɔ yi ni -kue -ni, kɔ, nyibli -bi -mu', -u 'yi -tebli a 'mu -yi, 'bu pa 'li 'a mu 'nyi, -ti -mu', a hɛ, nɔ- di ƆnuƆu -tɔɔ -ni, -e mɔ, de -mu', u ni, e mɔ de 'kuku Ɔnuɔ. -Ti a pepe -mu', a hɛ, u yi 'win, e diƆe 'ni nu, 'waa Ɔwɔ 'mu Ɔnu -bati ɛ -puu -ni.

²⁵ -Huhli-tebli a pepe -mu', u yi 'lu -mɔ ɛ -hie, e di bi pepe', u 'mu kwɔ bu bla, 'kɔ 'u Nyɔsua ye', u 'muƆu 'nyre ɛ pu, kɔ, u 'muƆu hla, 'kɔ 'u nyibli a pepe ye', -e mɔ: «E mɔ Ɔhan-ti Ɔnuɔ, 'kɔ Nyɔsua ni 'li 'a mu 'nyi.»

'Bu mɔ, 'ba 'kukue ɛ, -tebli -mu', a ni, bu bi gblo yi

²⁶ 'A -ti, 'na 'diayɔn -na, de 'n -hue Ɔbu tɔɔ ne 'a mu, e nɔ- -bu: 'Bu mɔ, 'ba 'kukue ɛ, -e -bi yi wen -wla ni ble, -e -bi 'e tɔe Nyɔsua a -ti, -e -bi 'e tɔe nyibli -huhlidi -bi, Nyɔsua -nu, e yru' ɛ, -e -bi 'e pi win -mu', e 'yi -yi, -e -bi 'e -he win a 'mu.

-Tɛbli a pɛpɛ a 'mu, a ni, ɛ blɛɛ yi, bu -hɛɛ Nyɛsua a nyibli, bu muu ye', 'ki 'u Nyɛsua a 'hru wlon.

²⁷ Nyibli 'bu ni 'li 'a mu 'nyi, 'bu yi win -mu' ni pi, u 'yi -yi, nyibli ni 'hɛn ta, nu- blɛɛ yi, -bu pu win. 'Bu yi ni win ni pi, bu pu dodoyo. 'Ti- ɛ blɛɛ yi, nyiblo bu -ha win a 'mu.

²⁸ 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'yi 'u -ni, -bu -ha win a 'mu, -ɛ -bi, ɛ nu -tɛɛ, bu ma wien, 'ki 'u nyibli ye', kɛɛ, bu 'plɛɛ 'li 'waa dɔɔnu kɔ Nyɛsua 'hɛn- mɔ, 'ki 'li 'waa □wli ki.

²⁹ Nyibli -mu', Nyɛsua □tu -ti wlon, 'bu yi□u -mɔ lɛ ni nɛ, nyibli ni 'hɛn ta, nu- -bu pu win. 'Bu yi win ni pi, 'waa 'bio blɛɛ yi, bu pu □nu nua yi bu, -ɛ di□e nu, u 'mu□u 'ye, 'bu mɔ, -ti -mu', u hɛɛ, 'bu mɔ □han-ti, -hɛu' 'bu mɔ hi.

³⁰ 'Bu mɔ, Nyɛsua 'bu yi nyiblo dɛ yrayru ni -tɛɛ -ni, -ɛ -bi nyiblo -bi -mu', win ni wen 'li wlon, bu ma wien, -ɛ di□e nu, 'a 'bɛɛtan a 'mu, ɛ 'mu win pu.

³¹ 'Aan pɛpɛ, a -wɛ 'li ba hla -ti -mu', Nyɛsua □tu 'a mu wlon ni, kɛɛ, ba nu dodoyo, ba pu win, -ɛ di□e nu, 'a -nɛ nyiblo, ɛ 'mu dɛ 'nyi, kɔ a 'mu 'aan 'bio 'kli -nyi -wɛ.

³² Nyiblo 'bu kɔ 'kli, 'ki bu hla -ti -mu', Nyɛsua □tu□o wlon, ɛ -wɛ 'li bu kɔɔ 'kli a 'mu win ki ni,

³³ -kɔti Nyɛsua 'ni -hɛa□a li, -ba nu -tɛbli -mu', -ɛ 'yi gblo yi -bi. ɛ nɔ- -mɔ -bi, 'a -tɛbli a pɛpɛ -mu', ɛ ni, ɛ bi gblo yi.

Nɔgbɛ -mu', -u ni 'li 'a mu 'nyi, bu nu -tɛbli, □wi yi, -tɛ nɔgbɛ a pɛpɛ -mu', -u ni 'li 'cɛɛ -bi bu, u ni 'a nunuo.

³⁴ 'Bu mɔ, 'ba 'kukue lɛ, u 'yi yi -blɛɛ -ni, bu pu win, ('ki 'u gbɛ a puɔpu a -ta'). Kɛɛ, u blɛɛ yi, bu

□tuu 'u nyibepu 'u, □wɪ yɪ, -tɛ u nu la 'a 'ciɾɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a teteɾɪɛn 'kwli.

³⁵ De 'bu nɪ 'u, 'bu 'yɛ nɪ yru□o' lɛ, 'a -tɪ, 'bu -hʊɛ bu 'beti -nɪ, -ɛ -bɪ bu -plee 'u tɪ lɛ, 'bu nyre 'lɪ 'kayu bu, u 'mʊ 'waa nyibepu 'beti -nɪ. ɛ 'yɪ 'u lɛ -nɔɔ -nɪ, 'kɪ nuɟba bu pu win, 'kɪ 'lɪ 'cʊɛ bu, ('kɪ 'u gble a puɾu a -ta').

³⁶ □Bɪ a 'yɪ□ɪ kɪ -wɛn? -Baklɛ, 'a mʊ -mɔ -bɪ, a wɛn 'nɪ, 'kɪ Nyɪsua a -tɪ □tuu 'lɪ 'a mʊ -mɔ -wlu, -hʊʊ, 'a mʊ nɪ -do, 'a mʊ □ble□e kua.

³⁷ Nyiblo 'bu pu lɛ, ɛ kɔ Nyɪsua a -Hihiu* a 'kɪ, -hʊʊ, ɛ mɔ Nyɪsua a winwɔn-hanyɔ* □nɪɔ, -ɛ -bɪ bu kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, -tɪ -bu, 'n yɪ 'ɾɪ, 'n yɛ 'a mʊ yɪ, -aan Kʊkɔnyɔ a □gbetu, nɔ- hla□a.

³⁸ -Tɪ -bu, 'n yɪ 'ɾɪ, nyiblo 'bu 'yɛ nɪ -hʊa bu pu□u nʊa yɪ bu, -ɛ -bɪ nyiblo a 'mʊ, nyiblo □du 'nɪ 'puʊ 'lɪ□ɪ nʊa yɪ bu -wɛ.

³⁹ 'A -tɪ, 'na 'dɪayɪnʊ -na, ba -hʊa□a, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪ a pɛpɛ kɪ, 'kɪ Nyɪsua a -Hihiu bu -nyɪ 'a mʊ 'kɪ -mʊ, -ɛ nɪ□e, -tɪ -mʊ, Nyɪsua □tu 'a mʊ wɔn, a 'mʊ□u -mɔ lɛ na, ɛ kɔ, a 'nɪ 'kaa 'lɪ nyibli -mʊ' yɪ, -u pɪ win -mʊ, u 'yɪ -yɪ.

⁴⁰ Kɛɛ, -tebli a pɛpɛ -mʊ, a nɪ, ba nu□o -tɛɛ, kɔ, bu bi gblo yɪ.

15

-Tɛ Nyɪsua -nu, 'ɛ -ha 'lɪ -Yusu 'Kɪsʊ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ, 'ɛ -ha□a 'kɔ

¹ 'Na 'dɪayɪnʊ -na, □haantitɛ -mʊ, 'n pu la 'a mʊ, tɪ -hi la a tɪ 'yɪ, ɛ nɔ- 'n -hʊɛ □bu nɪna kɪ de. Nɔ- a kuo □wɪ u yɪ, a 'ble kua, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪ kɪ.

² □Haantitie a 'mυ, ε nɔ- Nyɪsua ni, 'ε wε 'a mυ, 'bu mɔ, 'ba kuo □nε □wlv yi 'a -nε ti, □wɪ yi, -tε 'n nu la□a 'aan pɔpɔv. 'Bυ mɔ, 'bu 'yɪ 'mυ lε -ni, -ε -bɪ ε 'wɪ yi, a 'yɪ -hvan□a □wlv yi ni -kue -ni.

³ Yɪ-hede, 'n tɔɔ la 'a mυ -tebli -mυ', -Yusu 'Klɪsv a □gbetv, ε tɔɔ la 'mυ. -Tɪ a 'mυ, ε nɔ- mɔ: -Yusu 'Klɪsv 'kɪ ni, -aan de 'kuku a -tɪ, □wɪ yi, -tε v nu la 'a 'cɪrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacriɛn 'kwli.

⁴ -Tε ε 'kɪ, -ε -bɪ v -ha 'v□v ni, -nyrɔwɪ ni 'hven, ta a -nyrɔwɔ, -ε -bɪ Nyɪsua -ha 'lɪ□ɪ 'kukɔnyibli 'nyɪ ni, 'ε -ha□a 'klɔ, □wɪ yi, -tε v nu la 'a 'cɪrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacriɛn 'kwli.

⁵ -Tε ε 'hɪ 'klɔ, -ε -bɪ ε 'hɪ Pielɪ yi, kɔ, 'ε 'hɪ nε 'a -nagbɔpɔ* ni -pu □tu 'v 'hven -mυ' yi,

⁶ -nyrɔwɔ □dv 'kwli, 'ε 'hɪ nε 'a -nagbɔpɔ -bɪ yi de, -v -hi (500) -hɔtrɔwɪ ni □hun 'lu. 'Kɪ 'lɪ nyibli a 'mυ 'nyɪ, -v -bɪ 'kɪ ni, kεε, 'waa de □tε pɪ -hɔnhlɔn, v nu- hɔ.

⁷ -Tε de a 'mυ, ε -hi, -ε -bɪ ε 'hɪ Saki yi, 'tɪ- 'ε 'hɪ nε 'a -mɔnanyɔ* a pεpε -mυ' yi.

⁸ -Tε 'waa pεpε a 'mυ, v -hi, -ε -bɪ 'mɔ -mɔ lε'bɔɔnyiblo, ε 'hɪ nε yi -wε. -Nyrɔwɔ a 'mυ, 'n 'wɪ la 'yɪ yi, -ε 'yɪ -ku, v -kɔ.

⁹ ε mɔ □han-tɪ, 'kɪ 'lɪ -Yusu a -mɔnanyɔ a pεpε 'nyɪ, 'mɔ -mɔ 'hɪan. 'N 'yɪ yi -blεε -ni, 'kɪ bu daa 'mυ -Yusu a -mɔnanyɔ, -ε nu□o, 'n □tui la -Yusu a -mɔnanyɔ □hɪven dɪaki.

¹⁰ Kεε, Nyɪsua nu 'mυ □haande -mɔ, 'nɪ -hε nyiblodv -bv, a yi kε 'ye. □Haande a 'mυ, ε nu 'mυ 'yɪ □hlɔn lε, ε 'yɪ dadv 'pa-, ε nu□o ni, 'nɪ nu -kvan, 'nɪ -hi 'v -Yusu a -mɔnanyɔ a pεpε 'v. Kεε, 'klɪ -mυ', 'n ni, 'nɪ ni -kvan, ε 'yɪ 'na dɪɔnɔ a 'klɪ

'pa-, Nyɩsua -mɔ', -ε nu 'mɔ ɔhaande 'yi ɔhlon le, ε nɔ- kɔ 'klɩ ɔnɔ.

¹¹ 'A -tɩ, 'ye ɔbu ε mɔ 'mɔ, -ε pɩ -Yusu a ɔhaantitie, -hɔɔ', 'ye ɔbu ε mɔ 'a -mɔnanyɔ -bɩ -mɔ', dε nɩ -do, nɔ- ɔnɔ. -Aan pɛpɛ, Nyɩsua a -tɩ nɩ -do, nɔ- -a nε -mɔ le, ε nɔ- -a kuo ɔwɔ yɩ.

-Tε nyibli di 'lɩ 'kɔkɔnyibli a 'nyɩ-hɔnhɔn nu, v di 'klɔ'hɩhɩ nu

¹² ɔHaantitie -mɔ', -a pɩ nyibli, ε nɔ- -bɩ: Nyɩsua -ha 'lɩ -Yusu 'Klɩsɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ nɩ, 'ε -haɔa 'klɔ. -Tε dε a 'mɔ, ε nɩ 'kɩ 'mɔ le, dε- kɔ -tɩ, 'kɩ 'lɩ 'a mɔ 'nyɩ, -v -bɩ 'v pɩ le, -ε mɔ, nyibli 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -wε, bɩ -hɔn 'lɩ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ, bɩ 'hɩ 'klɔ.

¹³ 'Bɩ pa, 'bɩ mɔ wɛn ɔhan-tɩ, -ε mɔ, nyibli 'yɩ wɛn 'lɩɩ 'lɩ -wε, bɩ -hɔn wɛn 'lɩ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ, bɩ 'hɩ wɛn 'klɔ, ɔwɩ yɩ, -tε -v -bɩ nɩ 'a hɩhla, -ε -bɩ ε di ɔhɛn wɛn 'nyɛ, -ε mɔ, -Yusu 'Klɩsɔ 'yɩ 'lɩ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ -hɔn, 'ε 'yɩ 'klɔ 'hɩ.

¹⁴ Ba ɔtuɔo 'yie. 'Bɩ mɔ wɛn ɔhan-tɩ, -ε mɔ, -Yusu 'Klɩsɔ 'yɩ 'lɩ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ -hɔn, ε 'yɩ 'klɔ 'hɩ, -ε -bɩ ε di ɔhɛn wɛn 'nyɛ, -ε mɔ, Nyɩsua a -tɩ -mɔ', -a nε -mɔ le, -a nε wɛnɔε -mɔ le dadɔ, 'a kuo wɛn -Yusu ɔwɔ yɩ dadɔ -wε.

¹⁵ 'Bɩ mɔ, 'bɩ nɩ 'mɔ le, -ε -bɩ ε di ɔhɛn wɛn 'nyɛ, -ε mɔ, Nyɩsua a -tɩ -mɔ', -a hɩε, ε mɔ hɩ ɔnɔ, -kɔtɩ -a lee nyibli nɩ, -ε mɔ, Nyɩsua -ha 'lɩ -Yusu 'Klɩsɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ nɩ, 'ε -haɔa 'klɔ. Kεε, 'bɩ mɔ wɛn ɔhan-tɩ, -ε mɔ, Nyɩsua 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -wε, bɩ -ha 'lɩ nyibli 'kɔkɔnyibli 'nyɩ, bɩ -ha ɔnɔ 'klɔ, -ε -bɩ ε di ɔhɛn wɛn 'nyɛ, Nyɩsua 'yɩ 'lɩ -Yusu 'Klɩsɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɩ -ha, 'ε 'yɩɩ 'klɔ -ha.

16 'Bu mɔ, nyibli 'bu 'ye ni di wen 'li 'kukunyibli 'nyi ni -hɔn, 'bu 'ye ni di wen 'klo ni 'hri, ε di ɔhen wen 'nyre, -ε mɔ, -Yusu 'Klɩsu 'yi 'li 'kukunyibli 'nyi -hɔn, 'ε 'yi 'klo 'hri.

17 'Bu mɔ, -Yusu 'Klɩsu 'bu 'yi 'li 'kukunyibli 'nyi -hɔn, -ε -bɪ a kuo wen ɔε ɔwɩb yi dadɔ, ε di ɔhen wen 'nyre, -ε mɔ, Nyɩsua 'yi wen 'aan dε 'kuku a -tɪ -mɔ -hru.

18 Dε a 'mɔ, ε di ɔhen wen 'nyre, -ε mɔ, nyibli -bu, -v kuo -Yusu ɔwɩb yi, 'tɪ- -v 'ku, Nyɩsua 'yi 'li ɔɪ 'li -wε, bu wa wen ɔnu.

19 'Bu mɔ, ɔba kuo wen ɔε ɔwɩb yi, kɔ, ɔba yi wen ɔε ni -ple, -ε mɔ, -Yusu 'Klɩsu di -a mɔ 'ni -hεε -ni, 'tɪ- -hεεε a 'mɔ, 'bu mɔ wen 'nε- 'klo -bu kɪ ni -do a -hεεε, kɔ, -aan nyiblo ni -do 'bu 'ye ni di wen 'li yakɔ 'kwli ni mu, -aan dε di ni wen nyai diaki, 'kɪ 'li nyibli a pεpε 'nyi.

20 Kεε, ε 'yi 'mɔ lε -ni. Ε mɔ ɔhan-tɪ ɔniɔ, -Yusu 'Klɩsu -hɔn 'li 'kukunyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo. Ε nɔ- mɔ yi -henyiblo, Nyɩsua -ha 'li 'kukunyibli 'nyi, ε -ha 'klo. Dε a 'mɔ, ε nɔ- tɔε nε -a mɔ, -ε mɔ, nyibli -bɪ -mɔ', -v 'ku, v di 'li 'kukunyibli 'nyi 'ni -hɔn -wε, v 'mɔ 'klo 'hri.

21 -Tonyiblo ni -do, ε nɔ- ya 'nε- 'kukɔv -tɔtɔ kɪ. -Tonyiblo a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Adamɔ. -Tonyiblo ni -do, nɔ- nu ɔ -wε, nyibli 'v -hɔen kε 'li 'kukunyibli 'nyi, 'v yi kε 'klo 'hri. Nyiblo a 'mɔ, 'a 'nyre -mɔ -Yusu 'Klɩsu.

22 Nyibli a pεpε mɔ Adamɔ a 'mɔ a 'yonv a 'yonv ɔniɔ. -Tε Adamɔ a 'mɔ, ε 'ku, nyibli a pεpε a 'mɔ, v di lε 'ni 'kukɔ -ni -wε. 'Tɪ- nyibli -mɔ', -v kɔ -Yusu 'Klɩsu 'hɔen-, -v -mɔε, -tε -Yusu 'Klɩsu a 'mɔ, ε -hɔn 'li 'kukunyibli 'nyi, ε 'hri 'klo, -ε -bɪ

nyibli a pɛpɛ a 'mɔ, ɔ di -hɔn 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ɔ 'mɔ 'kɔ 'hɪ -wɛ.

²³ Kɛɛ, -tebli a pɛpɛ a 'mɔ, -ɛ di 'lu -mɔ mu, ɛ di kɔkɔɛ ɔwien lɛ. -Yusu 'Kɪsɔ, nɔ- mɔ yɪ-hɛnyiblo, -ɛ 'hɪ 'kɔ. -Nyrɔwɔ -kɔ 'kwli ɛ di -huan di de, nyibli -mɔ', -ɔ mɔ 'a nyibli, 'kɪ Nyɪsɔa di 'lɪ ɔnu 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -haa -nɪ, ɛ di ɔnu 'kɔ -ha.

²⁴ 'Bɔ -hi, 'kuo -hɔɪn* kɔ 'waa nyibli gbagbɪ 'hɛn-, -Yusu 'Kɪsɔ di -wɛ ɔnu bɔ, ɛ kɔ 'kɔ -bɔ, 'a naanyɔ a pɛpɛ, -ɔ 'yɛ nɪ ɔtuu 'bɔɔ 'hɛn-. 'Bɔ -wɛ 'waa pɛpɛ bɔ, -ɛ -bɪ 'kɔ di 'lɪ 'nɪ -wɛ. -ɛ -bɪ -Yusu di 'lɪ 'a bodɪɔɛ 'nɪ -ha, ɛ 'mɔɔ 'a 'Baɪ -nyɪ.

²⁵ 'Bɔ mɔ, -Yusu 'Kɪsɔ 'bɔ di -huan de, ɛ blɛɛ yɪ, bɔ nu bodɪɔɛ de, ɛ 'mɔɔ gba -gbagba, ti -mɔ' -kɔ 'yɪ 'a 'Baɪ Nyɪsɔa di 'bɔɔ -nuu -nɪ, 'a yɪraanyibli a pɛpɛ, ɔ 'mɔ 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ bɔ nɪ, ɛ 'mɔ 'bɔ nyɛ.

²⁶ 'Kɔkɔɔ, ɛ nɔ- mɔ lɛ'boɔyɪraanyɔ, Nyɪsɔa di bɔ -wɛ.

²⁷ ɔ 'cɪɪ la 'lɪɔ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwli nɪ, -ɛ mɔ: «Nyɪsɔa nuɔ nɪ, -tebli a pɛpɛ 'ɛ nɪ 'lɪɔ bɔ.» -Tɛ Nyɪsɔa pɔ la lɛ, ɛ 'yɪ 'nyɛ ɔhɛn, -ɛ mɔ, 'kɪ 'a 'mumu, ɛ di 'lɪ 'a 'Yu a 'mɔ bɔ nɪ, -kɔtɪ ɛ nɪ -dɔ, ɛ nɔ- nɪɔ, -tebli a pɛpɛ 'ɛ nɪ 'lɪ 'a 'Yu bɔ.

²⁸ Ti -mɔ' -kɔ 'yɪ Nyɪsɔa di -huan 'bɔɔ -nuu -nɪ, -tebli a pɛpɛ 'mɔ 'lɪ 'a 'Yu bɔ nɪ, -ɛ -bɪ 'a 'Yu a 'mumu, ɛ diɔ 'nɪ nu, ɛ 'mɔ -huan 'lɪ 'a 'Baɪ, -ɛ -nyɪɔ -tebli a pɛpɛ bɔ nɪ. -Aan 'Baɪ Nyɪsɔa a 'mɔ, ɛ kɔ bɔ kɔɔ -tonyibli a pɛpɛ, kɔ 'a -nɛ ɔdedede win kɪ.

²⁹ ɛ kɔ nyibli -bɪ, 'bɔ nɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, 'bɔ pɪ ɔnu 'nie 'lu lɛ, 'kɪ 'bɔ nyibli -mɔ', -ɔ 'yɪ 'nie 'lu -pɔ, 'tɪ-ɔ 'kɔ a -ta'. Dɛ -kɔ dɛ a 'mɔ, ɔ nɪ 'lɪ? ɔBɪ dɛ a

'mu, v 'nu -nuo lo lu, -te v puo v han-ti, -e mo, Nyisua di -ha 'li nyibli 'kukonyibli 'nyi, e 'mu nu 'klo -ha?

³⁰ 'Ya 'v 'lu de, ba ta 'v -a mu -mo le. -Te -a kuo ne wlo yi, -e mo, Nyisua di 'li nyibli 'kukonyibli 'nyi 'ni -ha, e 'mu nu 'klo -ha, e no- nuo, a -wen 'a -ne ti, 'ki -ba 'ye huven, 'bu mo, ba yi 'li Nyisua a -ti nyibli -mo ni gbe.

³¹ E mo han-ti nu, 'diayuv -na, 'a -ne -nyrowo, 'ki 'n ni 'li 'kukuv wlon. 'N yi 'a mu -ti a pepe a 'mu 'ni -lee -ni, -e nuo, 'aan -ti, 'n pu 'na dionv a -pli, -te a ko Kukonyo -Yusu 'Klisu huven-, a -mve.

³² 'N 'ye huven diaki, 'ki 'ne- Efesidwo 'kwli, 'ki 'li nyibli -mu' -ji', wlo yi, -te 'n ko 'wan 'kwli a muma huven-, -a 'ye ni -won wen. 'Klo -mo 'klo, 'n 'yi wen 'li 'li -we, bu wen wen huvendv a 'mu a 'yiye ki, 'bu mo, 'ni 'yi wen e wlo yi -kuo -ni, -e mo, Nyisua ko bu -ha 'li nyibli 'kukonyibli 'nyi, e 'mu nu 'klo -ha. Nyisua 'bu 'ye ni di wen 'li nyibli 'kukonyibli 'nyi ni -ha, 'n di wen 'ni hle, wlo yi nyibli -mu', -v pu le: «Ba di 'li, -ba 'mle ke le -tee, e ko, -ba di ke de -tee, -e nuo, -a 'tie 'kuv ni.»

³³ Kee, ba tu 'aan dionv 'yie, 'ki 'v nyibli -mu' -mo, -v ni 'pupe le. E mo han-ti: -Wleye ni -do, no- ni e, -wlo a pepe 'v pve.

³⁴ Ba di 'aan dionv -mo. A 'ni 'nuo 'ki de 'kuku de. 'N yu 'ni 'ye, -e mo, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -bi ni 'li, 'v 'yee Nyisua ni yi. -Tvi 'mu 'a mu nu, e no- ko -ti 'ni ni 'pupe le.

-Bi' -aan 'hvi di 'mu ni, 'bu mo, ba 'hri 'klo?

35 -Bakle, nyiblo di 'ni 'beti -ni: -Bi' nyibli di 'li 'kukunyibli a 'nyi-hunhon nu 'li? Nyiblo a 'mu, 'bu -hon 'li 'kukunyibli a 'mu 'nyi, -bi' 'a 'hvi di 'mu ni 'li?

36 -Mo -mu', -ε ni 'betile le, □yi 'lule-hihie -ko. □Bu pu□u de yi: □Ni 'mu -kubu 'do, -ko -bu pu 'u□u -wlu, 'ti- ε 'mu □ga. 'A -wlupupu a 'mu, ε 'wi- 'kukubu yi.

37 'Bu mo, □ni yi -kubu ni 'dve, ko 'a -ne -gbugblade □du 'hven-, 'a 'yee ni -do, ε no- □dve. -Te -mu', 'dvdode a 'mu, ε di -mole□hinhian nu, □yi□i -yi, -ε nu□o, ε 'yi 'a tugbe 'pa-, □ni 'do□o li□i.

38 'Bu mo, □ni 'do 'a 'yee, Nyisua, no- ni□e, 'ε □ge, 'ε yi tugbe -he, □wi yi, -te Nyisua ni 'a -huhua. 'A -ne 'dvdode a tugbe ni 'do.

39 -Aan 'mumu, de ni -do, no- □ni□o, 'ki 'u -a mu -mo. -Aan 'hvi ni 'do, mamvi a -ne 'hvi, 'ε ni 'do, nuhli a -ne ni 'do, -hrin a -ne, 'ε ni 'do -we.

40 'Ki 'li yakō 'kwli, -tebli ni 'li, 'ki 'ne- -tutu ki, -tebli 'ε ni 'ne- -we. Yakō 'kwli a -tebli a yunō ni 'do, -tutu ki a -tebli a yunō, 'ε ni 'do -we.

41 'Yru a yunō ni 'do, □hōnpu a yunō, 'ε ni 'do -we, nyahro a yunō, 'ε ni 'do. 'Ki 'li nyahro -mo -bi 'nyi, 'a -ne nyahroye 'bu ni 'u, ε ko 'a -ne yunō ni.

42 Ke- ε di 'mu ni -we, 'ki 'u nyibli -mu' -mo, Nyisua di 'li 'kukunyibli 'nyi -ha. -Tonyiblo a -plahvi 'wi- 'dvdode yi. 'Bu mo, 'bu 'ku, 'bu -ha 'u 'a -plahvi 'u, -ε -bi ε yi 'ni □hōn. Ti -mu', -ε ko 'yri Nyisua di 'li nyiblo 'kukunyibli 'nyi -ha, ε di□e 'klo -ha, nyiblo a 'mu, 'a 'hvi 'yi 'li□i 'li -we, bu □hōn 'ki de.

⁴³ 'Bv mɔ, nyiblo 'bv 'kv, 'bv -ha 'v 'a -plahvi 'v, 'a -plahvi a 'mv, ε 'ni -kɔɔ 'kɪ 'klɪ de, ε yɪ nyre 'lɪ 'yie 'kwli lɛ. Kεε, nyiblo -mv', ε di 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -ha, 'a 'hvi di ni 'klɪ kɪ, 'tɪ- ε 'mv 'lɪ 'yie 'kwli lɛ -nɔɔ -ni.

⁴⁴ 'Bv mɔ, 'bv yɪ 'vɔv ni -hɛ, 'a -plahvi -mv', v -hɛ 'v, ε mɔ -tɔtv -bv a dɛ ɔniɔ. Kεε, ti -mv', -ε kɔ 'yri Nyɪsva di 'lɪɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -ha, ε di -nyiɔe 'hvi yrayɪ. 'Hvi a 'mv, ε mɔ Nyɪsva a -Hihiu* a dɛ ɔniɔ. 'Kɪ 'nɛ- -tɔtv -bv kɪ, -a kɔ -plahvi. 'A -tɪ, ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, -a di kɔ 'hvi yrayɪ -mv', -ε mɔ Nyɪsva a -Hihiu a nunudɛ.

⁴⁵ Kε- v nu la 'a 'ɔɔrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, -ε mɔ: «Adamu*, -ε mɔ la 'kɔ -bv, 'a yɪ-henyiblo, Nyɪsva nu laɔa ni, 'ɛ ni la 'kɔ.» Kεε, -Yusu 'Klɪsv, -ε mɔ 'kɔ yrayɪv a yɪ-henyiblo, nɔ- -hɛ -Hihiu -mv', -ε yɪ nyibli 'kɔ yrayɪv -nyɪ.

⁴⁶ 'Hvi -mv', Nyɪsva a -Hihiu di -a mv -nyɪ, ε 'yɪɔ 'pa-, ε 'ni 'nyɛɛɔe 'hru ni, kεε, dɛ -di 'hru 'nyɛɛ -ni, ε nɔ- mɔ -plahvi. 'Bv -hi, 'tɪ- 'hvi -mv', Nyɪsva a -Hihiu di -a mv -nyɪ, ε 'mv 'v kɔɛ.

⁴⁷ Yɪ-henyiblo, -ε mɔ la Adamu, ε mɔ la -tɔtv kɪ a nyiblo ɔniɔ, Nyɪsva nu la -pla, ε nu la. Kεε, -Yusu 'Klɪsv, -ε mɔ -tonyiblo yrayɪv, 'kɪ ε -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli.

⁴⁸ -Tɔtv kɪ a nyibli 'wɪ- Adamu yɪ, Nyɪsva nu la -pla, ε nu la. Kεε, yakɔ 'kwli a nyibli, v nu- -mɔ -bɪ, v 'wɪ- nyiblo -mv', -ε -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli yɪ, -ε mɔ -Yusu 'Klɪsv.

⁴⁹ -Tɛ ti nɛ -bv, -a 'wɪ- nyiblo -mv', -ε mɔ Adamu yɪ, Nyɪsva nu la -pla, ε nu la. -Nyrɔwɔ ɔdɔ, -a di 'wɪ- -hɔan nyiblo -mv', -ε -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli yɪ, -ε mɔ -Yusu 'Klɪsv.

Nyisva -ha 'v 'kukuv 'hru wlon

⁵⁰ Diayinv -na, -ti 'n hle, e no- mo: -Tonyiblo 'yi 'li□i 'li -we, bu paa 'li 'a dionv a -plahvi Nyisva a 'klo yrayrv 'kwli. -Tebli -mu', -e yi □hon, e ko -tebli -mu', -e 'ye ni □hon, e 'yi 'li□i 'li -we, bu ni 'v -tite ni -do.

⁵¹ Ba pv 'mu nva yi bu, 'mu 'a mu -huhlide -lee -ni: E 'yi -aan pepe 'pa-, -a 'ni 'ku□v ni. Kee, -aan pepe, Nyisva di -aan 'hvi 'ni 'cici -ni.

⁵² 'Bv bi le'bov-ηamv, ti ni -do a ti 'yri, -a di 'ni 'cici -ni, □wi yi, -te nyiblo 'ye ni 'kapv wen 'yie. 'Bv mo, 'bv bi -ηamv, -e -bv nyibli -mu', -v 'ku la, nu- di 'li 'kukonyibli 'nyi -hon, v 'mu 'klo 'hri. 'Hvi -mu', -e 'ye ni di ni □hon de, e no- v di ki pv. -A mu -mo -bv, -v 'ye ni 'kvi, Nyisva di -nyi -a mu 'hvi yrayrv -we.

⁵³ E □hen 'nyre, -e mo, -aan 'hvi -mu', -e di 'ku, 'ti -e di □hon, e di -he 'hvi -mu', -e 'ye di ni 'ku, ko, -e 'ye di 'ki ni □hon de.

⁵⁴ Ti -mu' -ko 'yri de a 'mu, e di 'v 'lu -mo -muu -ni, -e -bv -ti -mu', v 'cru la 'li Nyisvacriēn 'kwli, e di 'v 'ni nyre. -Ti a 'mu, v 'cru la, e no- -bv: «Nyisva -ha 'v 'kukuv 'hru wlon, 'e -we□e bu.

⁵⁵ 'Kukuv 'yi 'ki 'li□i 'li -we,
bu ko -tonyibli 'kl ki de.

E 'yi 'ki 'li□i 'li -we de,

bu nu 'ki -tonyibli 'cre 'yi □hlon le de.»

⁵⁶ 'Kukuv -we 'li bu nu nyibli 'cre le ni, 'waa de 'kuku a -ti. De 'kuku -mo -bv, tete a -ti, 'e ko 'kl, 'ki 'v nyibli ki. Tete, no- tve ne -a mu, de -mo de 'kuku.

⁵⁷ 'A -ti, -ba -nyi Nyisva 'wio, -e nu□o, e yi -nyi -a mu 'kl, 'ki -ba -ha 'v de 'kuku 'hru wlon, e ko

'kukub 'hɔɛn-, 'kɪ 'v dɛ -mɔ', -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ nu -a mɔ -mɔ a -ta'.

⁵⁸ -ɛ -bɪ 'kɪ, 'na 'dɪayɪnɔ -na, 'n nɔɛ -nɪ, -tɛ ɛ nɪ 'mɔ lɛ, 'a -tɪ, ba 'nɛɛ 'v yɪ bɔ, ɔdedede 'nɪ 'nuo 'lɪɔ, a 'nɪ 'hɔɔn 'v 'hru wɔn. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔwɪ a pɛpɛ kɪ, ba 'cibi 'v Kɔkɔnyɔ -Yusu a -kɔan a nunuo. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, -kɔan a 'mɔ, a nɪ, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ 'kwɪ, ɛ 'yɪ dadɔ 'pa-.

16

'Wliye -mɔ', v -ha la, 'kɪ 'v -Yusu a nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwɪ a -ta'

¹ -Tɪ -bɔ, 'n mi 'kɪ 'a mɔ lee mɔ, ɛ nɔ- mɔ 'wliye -mɔ', a yɪ lɛ 'kukue -nɪ, 'kɪ 'v Jrusɛdɔ a -Yusu a nyibli a -ta'. -Tɛ 'n pɔ lɛ, -Yusu a nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Galatɪblɔgba 'kwɪ, bɔ nu 'wliye a lɛ'kukuele, kɛ- ba nuɔ -wɛ.

² 'A -nɛ 'sɔɔndɪ, 'a -nɛ nyiblo 'bɔ nɪ 'v, 'wliye -bɔ, ɛ yɪ 'ye, ɛ kɔ bɔ pɔ 'a dɛ 'kɪbɪa kɪ. Kɛ- ba nuɔ, -ɛ dɪɔ e nu, 'nɪ dɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔ, a 'nɪ ɔha 'kɪ 'wɪ ɔdɔ -ha.

³ 'Bɔ mɔ, 'nɪ nyre 'lɪ 'a mɔ -mɔ, nyibli -mɔ', a -ha, 'kɪ bɔ gba 'lɪ 'wliye a 'mɔ Jrusɛdɔ 'kwɪ, 'n dɪ 'cɪ 'cɪɛn, 'kɪ 'v 'wliye a 'mɔ a -ta', 'mɔ ɔnɔɔ -nyɪ.

⁴ -Tɛ 'n dɪ 'a 'yiyie nu, -ɛ -bɪ v kɔ 'mɔ 'hɔɛn- -a mɔ dɪ mu.

'Dagbɪ -mɔ', Pɔlv dɪ lɛ mu

⁵ 'N -hɔɛ ɔbɔ mu 'lɪ Masɪɔvɔnɪblɔgba 'kwɪ. 'Nɪ 'bɛ 'blɔgba a 'mɔ ɔtɔ, 'tɪ- 'mɔ 'a mɔ yɪ -mɛ mɔ dɪ.

⁶ -Baklɛ, 'nɪ -dɪ, 'n dɪ -hɪɪ 'lɪ 'a mɔ tɪ gbi -mɔ. -Baklɛ, 'n nɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔ -nɪnɪ, cɛ a tɪ 'mɔ 'lɪ

-wε, 'ti- 'mu -hi. 'Bu mo, 'ni nyre 'li 'a mu -mo, 'na mumuti 'bu nyre 'u, 'a -ne -tite, 'n di 'u mu, 'n -hve ba -heε 'mu, 'ki 'u 'na 'dagba a -ta'.

⁷ 'Ni -hva□a li □bu di 'li 'a mu -mo, 'ti- □bu 'ye ni -hi 'u ti -hvoχu 'u, □bu -hi. 'Bu mo, -aan Kokoŋo 'bu -wen, 'n -hve□ε ni, □bu -wleen 'u 'a mu 'hu.

⁸ 'N -hve□ε ni, □bu ni 'ne- Efesido 'kwli bu, Patiko ti a le'mimle bu -hi, 'ti- 'mu 'hru wlon bi,

⁹ -ε nu□o, Nyisva kla □haan'hru yi, 'ki □bu nuu 'ne- 'a -kvan, 'ye □bu 'na yraanyibli -hu.

¹⁰ 'Bu mo, Timote 'bu nyre 'li 'a mu -mo, ba 'ble□e kva -teε, -ε di□e nu, ε 'mu plo a bleε ko, -ε nu□o, -te 'n ni, 'ni ni -aan Kokoŋo a -kvan, ke- ni -do, ε ni, 'ε ni 'a -kvan -wε.

¹¹ Nyiblo □du 'ni 'yaa 'li□i. Keε, ba -heε □ne, -ε di□e nu, ε 'mu 'a 'dagba 'lu -mo gba, ε ko, ε 'mu 'ne- 'mu -mo nyre -teε. -Yusu a nyibli -bu, -u ni 'ne-, u ko 'mu 'hven-, -a yi□i 'ni -ple.

¹² -Aan 'diayi Apolosi -mo -bi, 'n nyaa □ne le, 'ki 'li ti -hvoχu 'kwli, -ε di□e nu, ε ko -Yusu a nyibli -bi 'hven-, u 'mu 'a mu yi -me mo di. Keε, ε 'yεε -mo ni -wε, 'ki bu di 'li 'a mu -mo. 'Bu ko 'hru, ε di 'li 'ni di.

Le'boowin

¹³ Ba ni 'u -pleεε'. Ba ko □wlu ni -do, ba 'cibi 'u, ba kuo -Yusu a □haantitie □wlu yi. 'Aan □wlu 'ni 'bie 'li □hlon. Ba 'ble nyibe□wlu kva.

¹⁴ 'Bu mo, 'ba yi 'a -ne □dedede ni ni, ba nu□o, 'ki 'li nveε 'kwli.

¹⁵ 'Na 'diayinu -na, a yi Sefanasi, ko 'a 'kayubuke a pepe ni, 'a yi□e -wε, -ε mo, u nu- mo yi-henyibli, -u kuo -Yusu 'Kisu □wlu yi, 'ki 'li Akaiblogba 'kwli. U -ha 'waa dionu ni, 'ki 'u

Nyɔsua a -kuan a -ta', -ε di□e nu, υ 'mu -Yusu a nyibli -hεε -ni. 'N nyεε nε 'a mu lε,

¹⁶ ba □tuu 'υ nyibliυ a 'mu 'υ. Ba □tuu 'υ nyibli a pεpε -mu', -υ k□□ 'hυen-, -υ ni -kuan -wε.

¹⁷ Sefanasɔ k□ F□tinatusɔ, k□ Akaikusɔ 'hυen-, 'waa didie -bu, υ -di, ε nie 'mu d□dυ. 'Bu m□, 'ni yɔ □nu ni 'ye, ε 'wi- -tε 'n 'ye ni 'ye wen 'a mu.

¹⁸ 'Waa didie blee 'na pl□ ni dɔaki, □wi yɔ, -tε υ nu la de, 'υ di la 'lɔ 'a mu -m□, 'υ blee la 'aan pl□. Nyibliυ a 'mu, ba □tuu 'υ □nu.

¹⁹ -Yusu a nyibli a pεpε, -υ yɔ 'nε- Asiblogba 'kwli lε 'kukue -ni, υ 'beti 'a mu. -Yusu a nyibli k□ Akilasɔ k□ Prisilɔ 'hυen-, -υ yɔ lε 'kukue -ni, 'kɔ 'nε- 'waa 'kayu bu, υ 'beti 'a mu, 'kɔ 'lɔ K□k□ny□ -Yusu a 'nyrε 'kwli.

²⁰ -Yusu a nyibli a pεpε -bu, -υ ni 'nε-, υ 'beti 'a mu -wε. Ba -nyinyi 'wi□ -tεε, □wi yɔ 'dɔayɔnu.

²¹ 'Na □gbεtυ, 'm□ -yɔ 'a dε -bu 'cɔ: 'N 'beti 'a mu.

²² Nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu 'yɔ K□k□ny□ -Yusu -nυε -ni, Nyɔsua bu p□□υ 'jɔ yɔ. -Aan K□k□ny□ bu di.

²³ -Aan K□k□ny□ -Yusu bu nu 'a mu □haande -m□.

²⁴ 'N nυε nε 'aan pεpε ni, 'a mu -mu', -υ m□ -Yusu 'Klɔsυ a nyibli.

Krumen, Plapo

Krumen, Plapo: Nyɔsɔa a ɔhaanttie New Testament

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Plapo Krumen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 May 2025 from source files
dated 8 May 2025

12483b24-15d6-5b11-9f45-7a44a4ee6792